

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A szociális munkálkodás módja.

Az egyházi sajtó hasábjai napról napra újabb és újabb tanujelét adják annak, hogy a szociális munka nagy horderejét nemcsak belátja, hanem annak a végrehajtását egyházi tevékenységünk homlokterébe kívánja ma állítani minden gondolkodó fő.

Mint minden kezdet, úgy ennek a nagy munkának a megkezdése is felette nehéz. Ha a Mesterünk lelkiségével rendelkezünk, hamar megtaláljuk a megoldás módját, de mi csak gyarló emberek vagyunk. Mindazonáltal megvagyok róla győződve, hogy a mi egyesített lelkünk az eszmecsere kapcsán ki fogja termelni a megoldás megfelelő módszerét. Én a megoldás módját, a következőképpen látom.

Első lépés — szerintem — a presbitériumok átszervezése.

A mai presbitériumok nem állanak hivatásuk magas fokán. Tisztségükhöz — a legtöbb esetben — vagyoni helyzetük, hangoskodásuk, sőt nem egyszer pap és egyházellenességük és nem vallásos meggyőződésük juttatta őket. Ezért van aztán, hogy lanyhaságukkal, közönyükkel, sőt sokszor rossz példájukkal rombolólag és nem építőleg hatnak a gyülekezet tagjaira. Én a következő beszédet intézném a presbitérium tagjaihoz:

Kedves Atyámfiai! Ebben a mi gyülekezetünkben én a Krisztust, önök pedig az apostolokat helyettesítik. Mondanom sem kell, hogy szinte emberfeletti feladatra vállalkoztunk, amire nem elegendő a mindennapi ember hétköznapi lelke. Aki nem érez magában hivatottságot arra, hogy az apostolok lelkével forgolódjon a gyülekezet tagjai között, tegye le tisztét és adjon helyet apostoli lelkületű embereknek. És az evangélium szellemében szervezném át a presbitériumot, mert a mai presbitériummal szociális munkára vállalkozni egyáltalában nem lehet.

Második lépés, hogy a hivek anyagi és szellemi állapotáról egy katasztert készítsünk. Ezt a munkát — esetleg presbiterek

kisérete mellett — feltétlen a lelkész és a tanító végezzék, hogy a saját közvetlen tapasztalatukon keresztül ismerjék meg hiveik testi és lelki gazdagságát és szegénységét. Ennek a kataszternek a felfektetése nélkül azt sem tudjuk, hogy mik azok a feladatok, amelyeket meg kell oldanunk. Ez a kataszter az a tükör, amely megmutatja egyházunk igazi képét minden hibájával és bajával egyetemben.

Ebből a kimutatásból tudjuk meg, hány árvája, szegénye, munkanélkülije: egyszóval segítségre szorulója van gyülekezteinknek; kik azok a gazdagok, akiknek a szívük mindig nyitva áll a nyomorultak előtt; kik azok a lelkiszegények, akik tőlünk és az apostoli lelkületű presbiterek részéről fokozottabb lelki munkát igényelnek; kik azok, akikre bármily irányu munkálkodásunk, vagy elindulásuk idején bizton számíthatunk; ebből tudhatjuk meg, kit, milyen hasznos egyházi munkára lehet felhasználni stb.

A belmissziói munka megszervezője, irányítója és vezetője a lelkész vezetése alatt álló presbitérium, végrehajtó közege pedig a férfiszövetség, nőszövetség és a leányegyesület.

Eddig a presbitérium kizárólag az egyház anyagi ügyeivel foglalkozott; a fenti alakulatok működése pedig bibliamagyarázatokban, ünnepélyek tartásában és teaestélyek rendezésében merült ki. Nem volt szerv, vagy intézmény, ami az Igében lefektetett elveket — mint programot — intézményesen végre is hajtsa. Így a krisztusi elvek megvalósítása a koldusnak nyújtott sovány alamizsnákban merült ki s az egyház szociális tevékenységébe nem kapcsolódott bele minden egyháztag, akár mint segítő, akár pedig mint segített. Igaz, nem is volt — úgy testileg, mint lelkileg — annyi segítségre szoruló, mint ma de ha a gyakorolt lépést tartott volna az Ige hirdetésével, nem volna ma se, mert az ellentétek kiegyenlítődtek volna, mint ahogy munkánk nyomán ki is kell egyenlítődnie.

A férfiszövetség főfeladata — rendszeren egy presbiter elnöksége, illetve vezetése mellett — begyűjteni azokat az anyagokat, amelyek a szegények támogatására szükségesek. Nagyobb helyeken a presbiterium vezetése mellett közös konyhát nyit, kisebb helyeken természetben szolgáltatja ki a szegények számára szükséges anyagokat. Gondoskodik a munkanélküliek elhelyezéséről, részükre szükséges munkaalakokról, városokon figyelemmel kíséri az ipari munkásság életét, helyzetét s az Ige igazságaival igyekszik leszerelni a sokszor irgalmatlan nagytőke tulkapásait.

Különösen városokban fontos, hogy az a munkás tudja, érezze, hogy nincsen elhagyatva; hogy úgy örömeiben, mint bajában mellette van egyháza, hittestvérei együttérző szive és segítő keze, kell, hogy tapasztalja, hogy az Isten valóban nem hagyja el a benne bizót. A férfiszövetség az egyház erős szintetikonja, s amelyen keresztül minden egyes egyháztaghoz elér az anyaszentegyház kérő, simogató, dorgáló, javító, vagy segítő keze.

A nőszövetség és a leányegyesület hatáskörébe tartozik az árvák, özvegyek, betegek és cselédek ügye. Gondoskodnak arról, hogy az apa és anya nélkül maradt árvák megfelelő elhelyezést nyerjenek; vigasztalást, s ha kell, anyagi segítséget nyújtanak az özvegyeknek; meglátogatják, vigasszal, tanáccsal, esetleg segítséggel látják el a betegeket; felkarolják a cselédek ügyét, megóvják őket a rosszutra téréstől, ha bajba estek, megvetés helyett a Krisztus megbocsátó lelkével közelítenek feléjük és segíteni igyekeznek rajtuk, hogy a még nagyobb bűnöknek elejét vegyék. A fenti munkákat kiosztják maguk között és az ügyek állásáról minden összejövetelükön nyilvánosan elszámolnak s ha nagyobb segítségről van szó, az elnökségen keresztül a presbitériumhoz folyamodnak.

A presbitérium a fenti munkák irányításán kívül tanáccsal látja el a hozzá folyamodókat, a családi perpatvart a Krisztus szellemében elhárítani igyekszik, megóvja az egyháztagokat a költséges perlekedésektől stb.

A presbitériumnak a férfi és nőszövetség, valamint a leányegyesület elnöke hivatalból tagja s a presbiteri gyűlések tárgysorozatába a szociális munka ügyei is felveendők és letárgyalandók. Az egyesületek elnökei a presbitérium színe előtt szociális munkálkodásukról, s annak állásáról bizonyos időközönként jelentést tesznek.

A fent elmondottak nem zárják ki azt, hogy az említett egyesületek bibliamagyarázatokat, ünnepélyeket ne rendezhessenek, a fő itt csak az, hogy az Igét, ne mint eddig, csak hirdessék, hanem gyülekezetükben élő és ható valósággá tegyék, mint ahogy azt Idvezítőnk meghagyta, mondván: „Mint a fát gyümölcséről, úgy a hit igaz voltát a cselekedetekről lehet megismerni.”

Ez a rövid, de lapunk terjedelmét így is túlhaladott cikk nem akar egy teljesen kimerített program lenni. Inkább csak a kezdés módjait akarja megmutatni, a további teendők — a szükséglet szerint — szinte maguktól adódni fognak. A katasz-

ter összeállítása közben szerzett tapasztalatok — a hiveinkkel a személyes kapcsolat megteremtése, helyzetük felismerése — a megoldások helyes módjait is a kezünkbe adják.

Befejezésül még csak egyet:

Ne vádoljuk és ne kárhoztassuk mulasztásokkal a multat. Az emberi elme csak nagyon lassan világosodik meg. Szögezzük le, hogy közel kétezer éves ker. kultúra csak arra volt elegendő, hogy megértse az ember az Igét és belássa, miszerint Krisztus nélkül önámítás a kultúra, a haladás, hogy az Ige uralma nélkül még az állatinál is alacsonyabbrendű a földön az egymással folytonos harcban álló ember élete.

Talán közel kétezer éves ker. kultúra után csak most fogunk rálépni arra az ösvényre, amely ezen a földön a béke és szeretet országához: az Isten országához vezet.

Tóth Zsigmond

A hála felébresztése és ápolása az iskolában.

Dicső emlékü reformátoraink azt tartották, hogy az iskola „az egyház veteményes kertje”. Én részemről jobban szeretném így mondani: az iskola az egyház faiskolája, ill. csemete kertje, mert amilyen a tanítónk, olyan az iskolánk s amilyen az iskolánk, olyan a jövő anyaszentegyháza, illetve egyházközsége. Istenem! Ha énrajtam állana, minden képzőben [nemcsak tanító-, de papképzőben is!] unos-untalan a felelősségérzetet szuggerálnám a nép leendő vezetői, nevelői lelkébe.

Hiszem, ha az a tanító tudná, hogy az ő hivatása a legfontosabb hivatás a világon: ő a jövő egyházilag és fajilag, ha az a pap tudná, hogy minden egyes lélekért felelős [Ezék. III 17, 18], nem őrlődne fel életük egymás elleni küzdelemben az egyház rovására, életük megkeserítésére.

Egyik igen fontos, de nagyon is elhanyagolt [ennek isszuk papok és tanítók a levét] nevelési ág az iskolában a hála felébresztése és fejlesztése. A tanuló, valamint a nevelés egyéb ágaiban, ugy a hálaérzetben is és annak nyilvánulásaiban is egészen a tanító hatalma alatt áll. Kérdés: kik iránt kell benne a hálát felébreszteni? Természetesen elsősorban a szülők iránt. A gyermeknek, ki 6 éves koráig otthon nőtt fel, a szülők és testvérek társaságában, mindenk fölötte az azok iránt való hálát kell éreznie. De miután 6 éves korukig tanító keze alatt nem voltak, az iskolábaadás előtt a szülők teendője lett volna a hála nemes érzését felköltetni bennük. A sokszorosan elfoglalt apa

az efélére nem igen érvén, tapasztalati dolog, hogy a gyermek első éveire legtöbb befolyással az anya van. Az első benyomásokat az anyától nyeri s mily boldog az oly gyermek egész életén keresztül, kit az Ég oly anyával áld meg, ki érzi és érteni tudja a helyes nevelés magasztos fogalmát.

Az édesanyától, illetve a családtól veszi át a gyermek nevelését az iskola, a tanító, ki első sorban a szülők iránti hálát kell, hogy belecsepegtesse tanítványai lelkébe. Az ideális dolog az volna, ha a családi nevelés nem állana ellentétben az iskola nevelésével, azaz mind a kettő lehető legideálisabb lehetne, de erről jelen alkalommal még nem beszélhetünk.

Én részemről minden nap azzal kezdem és végzem iskolás gyermekeim nevelését, hogy elmondatom velük az ötödik parancsolatot és egy pár szóval külön is lelkükre kötöm, hogy a szülői szeretet a legnagyobb áldás, a hálátlanság a legnagyobb átok. Az iskolában a gyermek olyan társaságba jut, hol a tanító van legnagyobb befolyással jelleme fejlesztésére. Amilyen a tanító, olyanná fejlődik a gyermek jelleme. Mivel az iskolábalépés után a gyermek legtöbbet van tanulótársaival, itt már a tanulótársai iránt való hálát kell felébreszteni benne, Meg kell értetni a tanulóval, hogy azért élünk mi társaságban, mivel egymás segítségével nélkül ellenni nem tudunk. Nincs ember, ki ne szorulna másra. A gyermekeknek, kik csaknem 10 évig együtt élnek, sok alkalmuk nyílik arra, hogy egymás segítségét igénybevegyék, S már most itt az alkalom arra, hogy a tanító korán csepegtesse szívükbe azt, hogy a legkisebb segítségért, szolgálatért is hasonlóval tartoznak.

Csepegtesse szívükbe, hogy egymáson ne csak azért segítsenek, hogy viszontszolgálatot várjanak, hanem azért is, mivel a jó gyermekek egymás iránt mindig megtesznek minden lehetőt, nemcsak annyit, amennyit ők nyernek, hanem sokkal többet is. Az ilyen irányban nevelt tanulók az együvé tartozásnak oly kedves kapcsával lesznek összekötve, mely feledhetetlen emlék és elkötelezés lesz előttük egész életen keresztül. Az árulkodást nem szabad megtűrni! Spicliket neveljünk-e vagy hazaárulókat? A gyermekek ne szólítsák egymást a vezetéknevén: „te Badar“ stb., hanem testvériesen: „Ferike, Gyuluska stb. Ez a legfelségesebb irányelvek egyike.

Az együvé tartozó iskolásgyermekek csoportja legyen a legmelegebb családi kör. Az ártatlan gyermekszív könnyen tud szeretni és fogékony minden jó és nemes iránt. Mindamellet lehet egy egy kivétel, lehet eset, melyben egyik másik gyer-

mek talán a hazuról hozott szellemből kifolyólag, inkább hálátlanságra hajlamos. E tekintetben a tanító részéről jövő jóakaratú figyelmeztetés, vagy kissé komolyabb rendreutasítás mindig elégséges a hiba megrovására. Más hibáért (hazugság, lopás stb.) lehet keményebben megfenyíteni, de a hálát erőszakolni eltévesztett dolog. Itt legjobb eszköz az ösztönzés, erkölcsi hatás, nemes példaadás, történetecskék stb. Arra kell szoktatni tanítványainkat, hogy jót tegyenek azokkal is, akik nem tesznek semmit másokért, azokért is, kik mások iránt nincsenek jóval (ez krisztusi). Ilyen nemes bosszúval kell megszegyeníteni a hálátlan, rideg, önző gyermekeket.

A hála felébresztésére és ápolására jó sikerrel lehet és kell alkalmazni az olvasókönyvekben levő nemesítő történetecskéket.

A legfontosabb azonban az Isten iránt való hálára buzdítani, nevelni a gyermekeket. Én minden egyes alkalommal figyelmeztetem gyermekeimet, hogy mit kaptak Istentől (látás, hallás, beszélőképesség- szülők, egészség, épség stb.). Szerintem nem az a jó tanító, ki legtöbbet halad a kiszabott tantárgyakból, hanem az, ki okszerű nevelésben is részesíti a tanulót. A tanító ne legyen csak tanító, hanem elsősorban hivatásos nevelő, kinek a gyermek jelleme kifejlesztésére, kedélyvilágára több gondja legyen, mint az előirt tantárgyak megtanítására. A tanuló kedélyét fejleszteni szükséges vallásos irányban is, mert „a szegénynek drága kincs a hit, tűrni és remélni megtanít”. A vallásosság a jellem egyik oszlopa. És itt különösen az Isten iránt való hálát hozom fel, melyet fel nem ébreszteni és nem ápolni valóságos bűn, Ebben a tekintetben semmi akadály nem áll a tanító előtt. E tekintetben az iskola jellege sem képezhet akadályt. Ott van az a kis hálaima: „Hála legyen neked menygyei jó Atyám, hogy újra szép napot derítél énreám. Hála, hogy új erőt, egészséget adtál, S kedves szüleimmel újból megáldottál” Ezt elmondani minden reggel s ilyet mondani minden este sem a községi, sem az állami iskolák növendékeiben nem okoz kárt, ha külön felekezethez (még a zsidók is!) tartoznak, de igen sok hasznot, mert beléjük szuggeráljuk az Isten iránt való hála érzését.

Még van egy, amiről írni akarok s ez: a tanító iránt való hála felébresztése és ápolása. Ez már nehezebb dolog. Azt elismerik, hogy a gyermekek szülik, egymás és Isten iránt hálások lenni kötelesek, de hogy tanítója iránt, kitől fél, kitől függ, ki fenyíti, az már bajosabb. A legkényesebb a dologban, hogy

maga a tanító saját maga iránt nevelje hálássá a gyermekeket. Itt kell, hogy — a jövő érdekében, de meg a halhatatlan lelkek iránti felelőssége tudatában — bele kapcsolódjon, mint segítő-társ a lelkipásztor (Apolló plántál, én öntözök), ki — mint érdektelen — kell, hogy a gyermekek lelkét a tanítójuk iránti hálára ébressze s azt a hálát öntözgesse, erősítgesse. De eltévesztett dolog, mikor a tanító (de gyakori!) a papnak minden kezdeményezését, ha bármily áldásos is, nevetségessé tenni, elrontani igyekszik... és viszont.

De a tanító iránt való hálát kifejlesztheti maga a tanító is, ha a tanításban — különösen a nevelésben — önzetlen, fáradhatatlan, ha nem személyválogató, ha minden tanítványát egyformán szereti, ha nincsenek kivételes, elkényeztetett tanítványai, ha a hibát a jobb tanulóknban sem nézi el, s ha a helyest, a jót a gyengékben is elismeri, ha krisztusi lélekkel, krisztusi lelket nevel bennük. Ha mindezeket követi a tanító, a hála el nem maradhat.

Még sokféle háláról kellene megemlékezni, de ezek a legfontosabbak, melyek maguk után vonják a többit is. Fontos a hála felkeltése, fejlesztése, rögzítése, mas lesz anyaszentegyházunk jövő kepe, más a mi sorsunk is. Az a presbiter, kit tanítója nevelt presbiterré, illetve Isten munkásává — tudja értékelni a tanító munkáját — nem fog izgatni a tanítói tisztség ellen!

Nagy Pál.

Iskolalátogatás a szalmári ref. középiskolákban. A Püspök úr megbízásából március hó 23, 24, 25. napjain az egyházkerületi tanügyi előadó meglátogatta a szalmári ref. fiuliceumot, leánygimnáziumot és felső kereskedelmi leányiskolát. Mindenütt kifogástalan rendet, szorgalmas iskolai munkát tapasztalt, úgy a tanárok, mint a növendékek részéről. Annál elismerésreméltóbb ez az eredmény, mert ott is sokan küszködnek a nehéz anyagi helyzettel, ami azonban nem csorbitja a tanárok munkakedvét. A számadások átvizsgálásánál különösen örvendetes jelenségképen tűnt ki, hogy az ünnep másodnap perselypénz 17.000.— lelt eredményezett karácsonykor, bár igen sok egyházközség értelmetlen szűkkeblűséggel alig számottevő összegekkel járult hozzá ehhez az összeghez. Reméjük, hogy a másik két ünnep felébreszti a még szunnyadó lelkiismereteket. — A szalmári hét tanerős ref. elemi iskolát ugyanakkor vizsgálta meg hivatalából kifolyólag a tanügyi előadó. Dicsérettel emlékezett meg a tanítók eredményes munkájáról.

Református Jövő.

Nagy szeretettel terveztük és sok reménységgel indítottuk meg ezt a címet viselő lapunkat. Tudtuk, éreztük, hogy szükség van rá. Szüksége van ifjuságunknak, mely fogyatékos szellemi táplálékban részesült, s melyet ifjúsági munkában megerősíteni akarunk, de szüksége van általában hűveinknek, kik ma alig jutnak lelküket művelő olvasnivalóhoz.

Isten iránt való hálaadással állapítjuk meg, hogy reménységünkben nem csalatkoztunk. A kis lapot minden számra több és több példányban kellett nyomtatnunk. Sok gyülekezetben örvendetes meglepetés ért, mert ahol alig számítottunk 5 előfizetőre, ott tizszer annyit is kaptunk. De érték szomorú csalódások is. Népesebb gyülekezetek, melyekben könnyűszerrel el lehetett volna 30—50 példányt, vagy többet is helyezni, alig egy párat, vagy egyet sem rendeltek meg. Voltak, ahonnan visszaküldték a mutatványszámokat, anélkül, hogy bárkinek megmutatták volna, vagy elfogadták addig, míg a kiadóhivatal az előfizetési díjnak a kongruából levonására felhatalmazást nem kért, amikor a lap további küldését visszamondták.

Eddig egyházainknak több, mint harmadába — a kisebbekbe — nem küldtünk mutatványszámot se, holott a példák arról győztek meg, hogy nem szabad mellőznünk egy gyülekezetet sem és pedig a kisebbeket legkevésbé. A jelen számmal egyidejűleg minden gyülekezetbe juttattunk néhány példányt és kérve-kérjük lelkipásztor testvéreinket, hogy igyekezzenek azokat hűveik körében elhelyezni, sőt a lehetőség szerint többre is előfizetőt szerezni. Az eddigi tapasztalat azt mutatja, hogy ott, ahol a lelkészek, tanítók megértéssel fogadták és megtették, amit tenniük kellett, a lapot kellőleg megismertették, — megvolt a megfelelő eredmény. Számos mód áll erre rendelkezésre.

Voltak, akik vallásos estélyeken ismertették, vagy esetleg templomban, mások nőszövetségi összejöveteleken, ismét mások széthordatták egyházzfival, harangozóval, de az érte járó 1 lejt minden esetben beszédtek. Mert 1 lejt szívesen és könnyebben fizetnek, mint félévi vagy évi előfizetési díjat egyszerre.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy minden gyülekezetben megismerjék a lapot, mert még távolabbi és nagyobb célunk van vele. Előzőleg „Református Ifjúság” címmel terveztük és hirdettük, de az utolsó pillanatban megváltoztattuk a címet. Mert előre láttuk, hogy ez a lap nemcsak az ifjúságé lesz, hanem mindenkor hűveinké. A szerkesztő igyekezett is a lap terjedelme sze-

rint minden igényt figyelembe venni. Valóban szeretnénk is minden szükségletet kielégíteni, de erre csak úgy leszünk képesek, ha lapunk terjedelmét megnövelhetjük. Viszont ehhez az előfizetők számának szaporodása szükséges.

Ebben a lapban szeretnénk és akarjuk megvalósítani a régen tervezett kerületi vallásos lapot. Bizodalommal hisszük, hogy Isten segítségével sikerül. A megnehezedett idő nem elriaszt tőle, hanem egyenesen parancsolja, mert a jelek azt mutatják, hogy most még nagyobb szükség van rá. Szükség van a lelkek táplálására, mert a lelkek vágyakoznak és szükség van a hit erősítésére, mert a hitet ostromolják. Hiszük, hogy a „Református Jövő” az lesz, aminek szántuk és amint a címben kifejezésre juttattunk. Benne van ebben a szóban: jövő az ifjúság, mely a jövő záloga, de benne van egyházunk jövője, szebb, élettel teljesebb jövője, melynek építésén hittel munkálkodunk. E lappal is ezt akarjuk tenni és szeretettel kérünk mindenkit, kinek kezébe és lelkébe bármily kicsiny körben is a vezetés hatalmát helyezte az Úr, hogy velünk együtt szeretettel cselekedje.

Debreczeni István.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Kovácsy Ákos, a máramarosszigeli egyház főgondnoka, a liceum h. gondnoka, egyházmegyei tanácsbíró, élete 84-ik évében március 25-én hosszas szenvedés után elhunyt. 60 esztendeig szolgálta szeretett egyházát és intézményeit állhatatos hűséggel és öregkorában is lelkes fáradhatatlansággal. Az Úr kegyelme legyen a hű munkás-lelkével.

Dr Garda Kálmán, a nagyenyedi Bethlen-Kollégium főgondnoka a másik halottja református egyházunknak, kit a mindenható Isten szintén március 25-én szólított el közülünk. A híres Kollégiumnak egykor hiváló tanítványa, későbbi időkben 20 éven át gondnoka, 4 éven keresztül főgondnoka volt, neki szentelte életéből annak kétségen kívül legszebb, legértékesebb 24 esztendejét, munkás férfikorának legjavát. A kollégium — mely gyászában is „alázatos hálát érez a mennyei Gondviselés iránt, hogy őt tette majdnem negyed századon keresztül földi gondviselőjévé” — írja az ő gyászjelentésében. S ha mindehhez odaszámítjuk még egyéb egyházi viselt fítségében is kipróbált értékes és hűséges szolgálatait, át kell éreznünk, hogy lávozása magyar református egyházunk egész egyetemének is fájdalmas vesztesége. Emléke legyen áldott közöttünk!

HIREK

A lelkészek képezéséről és alkalmazásáról szóló II. törvénycikk tervezetébe (Romániai református zsinat irományai 10. szám) a 4-ik oldalon felülről a 6-ik sorba sajtó hiba csuszott be; a mondat így egészítendő ki: „és az egyházkerületi közgyűlés tagjainak jelenlétében tartott lelkésszentelési szertartás keretében a megszabott lelkészi esküt letenni.“

Debreceni hírek. A debreceni gyülekezet a megsemmisítéssel megürült lelkészi állásra Papp Imre vallástanító-lelkészt választotta meg nagy abszolút szótöbbséggel. A választás komoly nyugalommal és példás

rendben folyt le autózás és kocsizás nélkül. — A kálvinisták templomegyesületében dr Herpay Gábor vármegyei főlevéltáros, okl. lelkész nagyérdekességű és tud. előadást tartott Kálvin Jánosról. — A Csokonai-Kör nagyszabású Szabolcska emlékünnepelet tartott, melyen dr Baltazár Dezső püspök mondott megnyitó beszédet. Madi Gyula képviselő emlékbeszédet, Gyökössy Endre és Baja Mihály pedig költeményeiből olvasott fel. — A világ-hírű ritkaság, a legendás debreceni licium, a fáva nőtt semfüsemfa március 21-én a vihar áldozata lett. Törzse ugyan megmaradt, de kevés remény van rá, hogy kihajtszon.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

6100—1933-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm, hogy a közoktatásügyi miniszterium 163363—1932. és 24529—1933. sz. rendeleteiben felhívja a felekezeti iskolák vezetőit, hogy a vezetésük alatt álló iskolák tanítóinak a román nyelv minél tökéletesebb elsajátítását tanácsolják.

A kisebbségi tanítók kötelesek a román nyelv tanítási terve és a román nyelv számára kijelölt órák keretén belül ugyanazt a gondot fordítani a román nyelre, mint az iskola előadási nyelvére.

Felhívja a kisebbségi tanítók figyelmét arra, hogy a román vizsgákon nyert jegyeket néha csak elnézésből, későbbi önképzés reményében kapták.

A kisebbségi tanítók kötelesek állandóan igyekezni, hogy az állam nyelvének ismeretében és tanításában előhaladjanak.

Végül felhívja a figyelmet arra, hogy a miniszteriumnak a Mot. 109. fejezete alapján jogában van intézkedéseket tenni azon tanítók ellen, akik bár letették a román vizsgálatot, a jóakarat hiányát árulják el a román nyelv és nemzeti tárgyak megfelelő ismeretében és előadásában. Ezek az intézkedések az autorizáció megvonásáig emelkedhetnek.

Midőn ezen miniszteri rendeletet közlöm, mint a királyhágómelléki ref. iskolák legfőbb felügyeleti hatósága, ismét hangsúlyozom, hogy az egyházkerület elvárja az egész tanügyi személyzettől, miszerint az állam nyelvét a körülményektől megengedett lehető legtökéletesebb mértékben elsajátítsák és a legmegfelelőbb didaktikai módszerrel tanítsák, mert ez kötelességük minden egyébtől eltekintve — annak a nemzeti kisebbségnek érdekében, amelynek kulturális szolgálatában állanak.

Azt is hangsúlyozni kívánom, hogy az olyan tanítók, akik ezen kötelességüknek bebizonyítható hanyagságból eleget tenni vonakodnak, mulasztásaik fedezésére a felsőbb egyházi hatóságok támogatására semmi körülmények között ne számítsanak. Oradea—Nagyvárad, 1933. március 28. Atyafiságos szeretettel: Sulyok, s. k., püspök.

1568—1933 I. sz. Közigazg KÖRRENDELET. *Valamennyi nagytiszteletű lelkészi hivatalnak.* A kultuszminiszter úrnak e hó 27-ről keltezett 30387—1933 sz. rendelete értelmében felhívom az egyházközségek lelkészi hivatalait, hogy a gyülekezetben létező ref. felekezeti jellegű mindenféle egyesületről (irodalmi, kulturális, művészeti, emberbaráti stb) amelyek az egyházközség pártfogása vagy hivatalos igazgatása alatt állanak, tábláskimutatást szerkesszenek és azokat a lehető **legsürgősebben — legkésőbb azonban 1933. április hó 6-ik napjáig** bezárólag — küldjék egyházmegyéjük esperesi hivatalához, mely is azokat hozzám haladéktalanul továbbítani fogja. Minden egyesületnél ki kell tüntetni az évet is, melyben létesült és a törvényes alapot, amelyen működik.

A kimutatásban tehát magában kell foglalnia az egyházközségben meglévő belmissiói intézményeket (vasárnapi iskolákat, bibliaköröket, férfi- és nőszövetségeket, ifjúsági egyesületeket, énekkarokat stb) is.

Tekintettel arra, hogy a kultuszminiszter úr mindezekről itt, a püspöki hivatalban készitendő tábláskimutatást kíván és erre igen rövid határidőt tűzött ki, a lelkész urak haladéktalanul állítsák össze a kívánt kimutatást és a fentebbi határidőt tartsák meg, mert netaláni késedelmes eljárásukért a felelősséget a miniszteriummal szemben kénytelen leszek egyenesen rájuk hárítani. Oradea—Nagyvárad, 1933. március 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

KÖRRENDELET. *Valamennyi biharmegyei elemi iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm, hogy a közoktatásügyi miniszterium 27501—1933 számú rendeletével Munteanu Constantin biharmegyei ellenőrző segédfelügyelő (sub revizor de control) urat kirendelte ezen megye segédtanfelügyelőségének (subrevizorat) vezetésére, dr Caba Ágoston úr helyébe, aki 1933. március 1 től kezdődőleg Biharmegye iskolai felügyelője (inspector școlar) lett. Oradea—Nagyvárad, 1933. március 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok sk, püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Bihor

Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Nagybetűs Hangjegyes ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként

100

Leies árban

**kaphatók a Királyhágómelléki Ref.
Egyházkerület Irattérjesztésében**

Oradea—Nagyvárad, Str. Petru Maior 1.

Hivatalos boríték címnyomással

100 darab **60** Lei, 200 darab **100** Lei a pénz előzetes beküldése mellett franco, másként a megrendelő költségére utánvétellel szállítva. — Szives figyelmébe ajánlom

legjobb mintájú egyházi- és iskolai nyomtatványaimat.

Egyházaknak nagy árengedmény. — Szives megrendelését kéri

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. H. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon

6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbözőbb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. DR. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Az ifjusági munka nevelői munka.

Az ifjusági munka nevelői munka. Ennek az alapelvnek kihangsúlyozása ma, az ifj. egyesületek alakítása korában különösen szükséges. A jelentések nagyarányu szervezkedésekről: új ifj. egyesületek alakulása, régi meglevő egyesületek újjá alakulása, az ifj. munka iránt való általános érdeklődés nemcsak az egyháziak, hanem a világiak részéről is. — olyan perspektivákat tárnak szenvedő és kétségekkel küzdő egyházunk elé, ami egy szebb, boldogabb, krisztusiabb jövődjé reménységével joggal kecsegtethet bennünket. Mivel ifj. munkánk milyenségétől függ egyházunk jövődjé, most a szervezkedések korában fokozott figyelemmel kell lennünk azokra az eshetőségekre, amelyek ifj. munkánkat előnyösen, vagy károsan befolyásolhatnák. Mert ha valami, akkor az ilyen munka könnyen hamis utra tévedhet, amelyből Krisztus egyházának sok kára származhat.

Már a megkezdésénél vigyázni kell. Alapos előkészület és előkészítés szükséges hozzá. Ha a kezdeményezőnek nincs meg a megfelelő lelki és pedagógiai felkészültsége, jobb ha hozzá se kezd. Egy pár összejövetel után az egyesület ugyanis széthull és az egyszer szétment társaságot — majd egy más alkalommal kétszeres erő befektetéssel is alig tudja összehozni. Kedvtelenség, leverő előítéletek és más ehhez hasonló az egyesület újból való alakításához mind olyan rommaradványok lesznek, amiknek eltaláltskázása nem kevés időt és erőt vesz igénybe; már pedig, ha újból építeni akarunk, a romokra nem építhetünk, mert akkor ez az épület az előbbinél is kevesebb ideig tart. Tegyük fel, hogy a megfelelő lelki és pedagógiai felkészültségi alap minden vezetőben megvan, — vezető alatt 90 százalékban értsünk lelkészt — még sem árt felkészültségét kinek kinek alapos kritika alá venni, nehogy terveiben csalódások ériék.

A felkészültségi kritikát ki nem állott vezető önmaga és

Krisztus egyháza érdekében még akkor se merjen ifj. munkához fogni ha a szomszéd gyülekezet ifj. munkájának áldásos eredménye ösztönözné is erre. Divatból senkise kezdjen ifj. munkához. De a vízbefu'ó szalmaszál után kapkodása se indítson senkit ifj. egyesület alakítására, mert egy csak ebből fakadó, felkészültség nélküli ifj. munka nem vezet célhoz.

A vezető lelki és pedagógiai felkészültsége mellett nem kevésbé veendő figyelembe maga az „ifjuság“. Van-e talaja ott a munkának? Ha nincs, elő lehetne-e készíteni? Egy az ifjuságtól idegen, reájuk oktroyált munka igen hamar megbosszulhatja magát, vagy mihamarabb felbomlásra, vagy bizonyos káros engedmények által (mulatozás, tánc, csak műkedvelősködés) a helyes utról való letérésre, elvilágiasodásra vezet. Az ifjuság erre való alkalmatosságának tekintetbe nem vétele, az egyesület alakításának mintegy erőszakos kiforszírozása, akármilyen érdekből történjék is — hiába való munka. Parancsot az ifjúsági munka nem tűr, annak magától kell jönni.

A már mindkét feltétel tényleges meglétele alapján indított ifj. munka Krisztus egyháza érdekében történő eredményességére tekintettel — jön tételünk igazolása: az ifj. munka nevelői munka, amely nevelői munkát az egyházban csak az egyház intéző szerve, a presbitérium irányítása alatt lehet és szabad végezni. A mindenkori látható egyházon kívül fakadó ilyenemű munkának — jelenlegi körülményeink között semmi helye. Épen ebből fakad a mi speciális helyzetünk más, rajta kívül álló ifj. munkákkal szemben. A látható egyház fontosságát e munkában azért emeljük ki, hogy elejét vegyük bizonyos általánosításnak, mely szerint az egyházhoz, mint olyanhoz, az egyházon kívül álló evangéliumi mozgalmak is odatartoznak.

A látható egyházhoz a jelen időkben — magát a tényleges valóságot véve — azok tartoznak, akik az egyházi nyilvántartó könyvekben fel van véve, tekintet nélkül krisztusi, vagy krisztusiatlan, egyházas, vagy egyházellenes magatartásukra; vagy más szóval a megtértek és a meg nem tértek társasága [Sihelin]. Mivel a látható egyház a meg nem térteket sem akarja kizárni magából, felvetődik egész sora a kérdéseknek; miképen tartathatná meg a tagokat magában a Krisztus ügye megcsufolása nélkül, vajjon ha a látható egyház a nem igazi, azaz meg nem tért tagokat kizárná magából, nem hárna-e bele?!... Szerintem már ha a helyzet így alakult, — nem tanácsos senkit az egyházból kizárni, ezzel kinai falat vonni köztük és az egyház feje, Krisztus között, kitenni őket — családapákat gyerekektől — bol-

sevista eszmék és más felekezetek martalékául, hanem meg kell hagyni őket az egyház keretei között; így még mindig jogot formálhatunk a hozzájuk való közeledésre.

A jelen felfogás szerint a gyerekek — tágabb értelemben az ifjuság az egyház tagjainak számít [ellentétben az amerikai protestáns egyházak felfogásával]. Az egyháztagok összesítésénél még különbséget se tesznek a kiskorú és nagykorú egyháztagok között. Mivel e helyen a meg nem tért, nagykorú egyháztagok közötti egyesületi munkával nem kívánok foglalkozni, végük csak az ifjuságot, — év szerint is meghatározva 10–20 éveseket. Az egyháznak ezt a korosztályt különösen szemmel kell tartania, mert ezek kiképzésének milyenségétől függött és függ az egyház jövője. A régi jó időkben, mikor még inkább meg volt a család egyházas, vallásos nevelése és nem volt az ifjuság annyi veszélynek kitéve, nem érzett annyira a hiánya az ifjuság vallásos egyesületekbe való tömörítésének, de ma — egyháza ellen követ el merényletet az, aki fentjelzett feltételek meglétele mellett is megfeledkeznék az ifjuság neveléséről.

Én általában a ref gyülekezetek összes ifjuságának vallásos neveléséről szólok itt, nem pedig a megtért ifj vallásos neveléséről. Igen sokakat fenyegethet az a veszedelem, hogy az egyesületbe csak a megtért ifjakat tömöríti, a meg nem térteket kizárja. De kikből is áll ez a megtért tábor? Vallásos szülők gyermekeiből, 80 százalékban azokból, akik különben se vallástalanok és minden egyesület nélkül is azok maradnának. De hisz az egyesületek elsősorban nem ezekért vannak, hanem a meg nem tértekért. Krisztus nem az egészségesekhez jött, hanem a betegekhez. Természetesen az csak előnyös a munka szempontjából, ha az egyesületnek minél több megtért öntudatos tagja van, csak arra nagyon vigyázzon, hogy a megtértek csoportja el ne tokozódjon; ez lassu halálát jelentené az egyesületnek.

Ha az egész gyülekezetre vagyunk tekintettel, akkor az ifj. egyesület tagságáról alkotott ama felfogást, — hogy annak tagjai kimondottan csak derék, vallásos, egyházas gondolkozású ifju lehet — revízió alá kell vennünk. Vagyis: *az ifjusági egyesület minden ref. egyházhoz tartozó ifjura — ha meglért, ha meg nem tért — igényt tart, ma áénaak tekint és csak sajnálja azokat, akik az egyesületből kizárják, vagy kizáratják magukat.*

Az ifjusági egyesületeknek egy ilyen módon való megszervezéséhez szükséges nekünk a koncentrikus körök szerint való vallásos egyesületi nevelést figyelembe venni, amely sze-

rint az egyesületek nem egymástól függetlenül, nem is egymás mellett, hanem egymás körül foglalnak helyet minőségük és faj-sulyuk szerint. Ez az elv érvényesíthető egy egyesületen belül is. E körök szerint való nevelés fontosságát különösen a róm. kath. egyház látta meg és vette alkalmazásba. Nem eredménytelenül. Ma ott tartanak, hogy hiveiknek egy, a mienkhez mérten aránytalan nagy százalékát sikerült egyházuknak szerves, munkás, élő tagjává tenni. Elérték azt, — ami nálunk annyira hiányzik — hogy a különböző irányban vergáló erőket céljuk érdekében az egyház keretein belül egy irányba terelték. Már ez maga olyan eredmény, ami megérdemli a fáradságot. Nálunk az ifj. munkában a vallásos nevelés, nálunk az evangélizálás domborodik ki. Ők minden nevelendőt igyekeznek összefogni, vall. nevelésüknek kitenni, addig a mi munkánkat a vallásos ifjak tömörítése és evangélizálása jellemez.

Az ifj. nevelésénél is szemmel tartandó az az igazság, hogy bárkinek is a megtérése nem mitőlünk függ, hanem az Istentől. Nem az egyesület térít, hanem a szentlélek Isten, az egyesület csak utegyengető, irányító, nevelő. Minek kizárni annak irányítása és nevelő hatása alól azokat az ifjakat, akiknek különösen szükségük van rá. Ha a felnőttekre a jövőben alkalmazzuk is az egyházfegyelmet, — az ifjuságra, mivel még az nagyobb részében kiskorunak számít, nem lehet alkalmazni. Ha az egyháztagságra nézve az amerikai felfogást tesszük is magunkévá, az ifj. vall. nevelését még akkor se adhatjuk ki kezünk közül. Jelenlegi egyháztagságról vallott felfogásunk meg egyenest kötelezővé teszi az „össz“ ifjuság vall. nevelését. Még egyszer kihangsúlyozzuk: az egyesületek kötelessége nem a megtérítés, — mert az az Isten dolga, hanem az arra való vall. nevelés.

Az egyesületi vallásos nevelésnek, — mely a gyülekezet össz-ifjuságára igényt tart — tehát a jelenlegi egyháztagsági felfogás szerint a megtért és meg nem tért szülők gyermekeire is — koncentrikus körök szerinti tagozódását lehet látni a svájci és württembergi IKE munkában [ahol egy évig egy nagyobb csoportnak vezetője voltam]. Ezt igyekeztük a váradi Ifjusági Otthon ifj. egyesületében megvalósítani, ami egy félév alatt is szép eredményre vezetett. A körök elhelyezkedése kb. ez: Az összes körök középpontjában áll a Szentírás, e köré a legfelsőbb körben helyezkedik el a hitben erősebb, öntudatosabb vezető munkás csoport: a széniorok csoportja; e köré az IKE rendes tagjainak csoportja. E köré az iparostanulók szabad csoportja, kiket főképp a barátság és játék köt az egyesülethez,

E köré a kulturális estélyek iránt érdeklődők csoportja, — ebben vannak többen az előbbi csoportokból is; majd a kirándulók nagy csoportja — az idősebb fiukat főképp ez vonzza. — E köré a zenekar, énekkar csoportjai és más csoportok az ifjak kor és érdeklődési köre szerint. A 10–12 évesek csoportja az összekötő kapocs az iskolás gyermekek és az IKE között. E körök külön kis egyesületi életet élnek önmagukban, de önmagukért. *A cél az, hogy a kijebb eső körök ifjusága a belső körök nevelő hatása folytán átalakuljon és a centrumhoz, a Bibliához közelebb eső körök csoportjába bekerüljön.* Az egyes csoportok élére lehetőleg olyan ifjakat állítottunk, akik a központtal, a Szentirással kapcsolatban voltak. E körök által kinek-kinek lehetőség nyílt abba a csoportba lépni, amely neki adott helyzetében a legjobban megfelelt. Ezzel elértük azt, hogy igen sok ifjút tudtunk tömöríteni az egyesületbe, ahol a központhoz közel álló körök ifjusága könnyen ki tudott hatni a távolabb eső körök ifjuságára, könnyebben, mintha kizárta volna őket. Ennek igaz meg volt az a hátránya, hogy a külső körök egyre jobban gyarapodó csoportjait nehezen lehetett az egyesület központja felé terelni. De másfelől meg volt az a haszna, hogy az eltokozódás veszedelmének nem lettünk kitéve s az evangéliumot szélesebb területre el tudtuk juttatni. Örömmel tapasztaltuk, hogy idővel a központtól legtávolabb eső körökből kerültek ki a legderekabb munkástagok. Az itteni jelenlegi ifj. egyesület elnöke éppen egy, a központtól legtávolabb eső körből való.

Falun természetesen másképen történik a csoportosítás. Ott különösen a kor szerint való csoportosításra kell figyelemmel lennünk. A 13–17 év körüli falusi fiú játékos kedvét nagyszerűen állíthatjuk nevelési célunk szolgálatába. Egyesületeinknek a játéktól és sportoktól való idegenkedése nagyon helytelen. Látszólag nincs szoros kapcsolata a vallásos neveléssel, de a keresztyén életben is annyira fontos önfegyelmzésre nézve a játékok és sportok szabályaihoz való szigorú engedelmesség megkövetelése által sokat tehetünk. A svájci IKE táborokban az ifj. nevelésének ez a módja valósággal tulteng.

Természetesen, mikor az ifj. egyesület a gyülekezet összifjuságára igényt tart, sohase tévesztheti szem elől, hogy igényeinek kielégülését nem egy csapásra, hanem fokozatosan érheti el. Csak annyinak vállalja a nevelését, amennyivel megbirkózik. Sohase a külső, hanem a legbelső körök megalakításán kezdje s e köré csoportosítsa a többi, különben homokra épít. Ha a legbelsőbb körhöz nincs embere, várjon, még nincs talaja az

egyesületi munkának. — Még egyet: akármilyen nagyszerű legyen is egy egyesület, az sohase önmagáért van, hanem mindig és mindenhol az egyházért, az egyház fejéért az Úr Jézus Krisztusért,

Sass Kálmán.

KÜLFÖLD

Reformációs mozgalom az ukránok között.

A háboru után érdekes megmozdulást látni a legnagyobb részében görög keleti és görög katolikus vallásu ukránok között. És pedig úgy az Oroszországhoz tartozó, mint a régi Galicia területén, jelenleg Lengyelországban lakó ukrán lakosságban. A főként Szejcából és Németországból támogatott néhány gyenge protestáns ukrán gyülekezet ébredési mozgalom fókusává vált. Kezdődött ez az oroszországi ukránok között, akikről sokszor szinte meseszerű lelkes történeteket olvashatni a külföldi lapokban: egész vidékek ébredését, megtérések sokaságát, martiromságra kész bizonyágtevő hitet, a bolsevik elnyomás dacára is terjedését a kimondottan protestáns irányu reformációs mozgalomnak. A németországi Wernigerodében működő, evangélistákat Oroszország számára kiképző intézet [a jelenleg Palesztinában köruton levő Kreuker Jakab dr, volt orosz-misszionárius vezetése alatt] az utóbbi években egyre nagyobb figyelmet szentel az ukrániai mozgalomnak és szellemi, valamint anyagi támogatást irányít az ottani protestáns mozgalom számára. A bolsevik elnyomás az ukrán protestantizmust nagy erőpróba és hitpróba elé állította. A polyvát elvitte a szél, de a jó mag megmaradt, sőt hozza, boldogan hozza a hatvanszor, százszor annyit...

Imádkozzunk mi is értük!

Több pozitívumot tudunk a jelenlegi Lengyelország területén lakó ukránok közötti reformációs mozgalomról. Az 1923. évi zürichi presbiteriánus világszövetségi gyűlésen még csak harmadfél református gyülekezetéről beszélt a kiküldöttük. De már ki lehetett venni a svájci eredetű és agyonszenvedett pap bizonyágtevéséből, hogy a hitének szemeivel csodákat lát a jövőben... S alig néhány év múlva jöttek is a hírek. A formalizmusba süllyedt görögkeleti vallásu ukránok között szent aratásra indult a Lélek. Egyszerű embereket az eloquentia mesterivé avatott a Szentlélek. Evangélistákká váltak többen a megtértek közül és vitték az Igét, hogy az legyen lelki kulcs szivek nyitására... Az őskeresztyén kor jelenetei ismétlődtek meg a

Krisztussal megbékélt lelkek körül és terjedt a lelki tűz faluról-falura, városra. Eleinte röpiratokat kértek, majd Bibliákat. A nyugati protestánsok, különösen a német és holland, valamint szejci reformátusok és evangélikusok küldöttek mindent, még egy-két papot is s legfőképpen imádkoztak értük. Lassan azonban a szervezkedés útjára kellett lépni. Az eleinte sokban közös protestáns munka differenciálódni kezdett. A szinesedés következtében öntudatosabbá vált a vallásos tudás és a hit. Egymás mellett, de külön szervezve fejlődött a református irány és az evangélikus. Egyházzá szervezkedésük kapcsolatot keresett a már meglévő lengyel két prot egyházzal. S így ma már lengyel—Ukrajnában lelki-erős református anyaszentegyház kristályosodik hitvallásos, öntudatos, határozottan kálvinista felekezetté. Egyremást jelennek meg erről a kedves és örvendetes hírek a nyugati reformátusok között, kikhez talán mi is oda-csatlakozhatunk jókívánatunkkal és örömünkkel. Talán egyikünk-másikunk imádkozik is majd értük...

Vagy mást is tehetünk?

A Lutheránus Világszövetség nemcsak felfigyelt az ukránok mozgalmára, hanem a lehető legdicséretreméltóbban támogatja is azt. Az ottani lutheránus testvérek mindenben megtapasztalhatják azt, hogy a nyugati és erősebb hittestvéreik szeretik őket: a Jézusban. Az eddigi református támogatást a németországi „Reformierter Bund“ (a határozottan konfessionális reformátusoknak ez a nagyszerű szövetsége) vette a kezébe s ennek a felhívására írjuk mi is ezt a cikket. Ugyanis az ukrán református reformációs mozgalomnak a jövője érdekében feltétlenül szüksége van munkaerőre, nyomtatványokra és épületekre és, ami a legfontosabb volna: hívő evangélizációs talentumokkal megáldott papokra. Már eddig 24 rendesen megszervezett, instituált gyülekezetük van, valamint 70 helyen folyik a már megtért csoportok támogatásával annyira előrehaladt munka, hogy ezek közül 2—4 már megbirna és szükségelne egy egy papot. Papjuk azonban csak 4 [négy] van és 3 kiképzett evangélistájuk. Képzhetni, hogy milyen emberfeletti hősi munkát kell végezni azoknak a papoknak, akik nemcsak terelgetik a kisebb és nagyobb nyájukat, de még a sötétségből ki-vágyódókat is ráérnek evangélizálni

Mit is kérnek tőlünk?

Mert valamit kérnek. Alázatosan és testvéri szeretettel támogatást kérnek a már fordításában elkészült és kiadásra váró Heidelbergi Kátéhoz. Eddig még nem jelent meg ez a ki-

váló református confessio ukrán nyelven! S az ő szerény helyzetük és különösen a nálunkénál sokkalta nagyobb lengyelországi gazdasági nyomor, valamint az, hogy minden anyagi erejüket a terjedés lelki ütemének megtartására kell fordítaniok: indokolják kérésüket. Hogy ők maguk is kiveszik részüket az adakozásból, mutatja az, hogy alig alakulnak meg a helyi gyülekezetek, máris felállítják a Krisztus által elrendelt (papi és presbiteri mellett) diakónusi tisztséget is, amellyel mindjárt gondozás alá veszik a szegényeket és nyomorultakat, ami hitből fakadó sok adományt kíván. A segítő szeretet hatalmas példájával is az evangéliumot hirdetik, a lélek tüzeiben született igazi keresztyénséget, mely őket és az ukrán református mozgalmat még erősebben a szeretetünkbe ajánlják. S mi, akik reformációs dicső múltunkat nem tudnánk elképzelni a Heidelbergi Káté nélkül s akiknek az új, belső reformációs munkánkban is egyik legeslegjobb segítő-eszközünk; mi, akik tudjuk, hogy mit jelent a Káté a református egyház tisztán bibliás, tehát kálvinista mivoltának megőrzésénél — nyujtsunk testvérjobbot az ukrán reformátusok felé és segítsük meg őket, hogy kiadhassák Kátéjukat.

Vajjon akad é csak egyellen helyen is, ahol megnyílik egy sziv az ukrán reformátusok felé?

Galambos Zoltán,

IFJUSÁGI MUNKÁNK ROVATA

Ifjusági konferencia Nagykárolyban.

A nagykárolyi egyházmegyében Gönczi Sándor esperes március 26-ikára ifjusági fiú és leánykonferenciát hívott össze. Kár, hogy ezt a különben nagyon szépnek és áldásosnak ígérkező konferenciát az egyik előadónak Bódis Ágnes biharpüspökii tanítónő betegsége miatt való elmaradása és az igen kedvezőtlen időjárás kissé megzavarták. A rossz idő okozta nagy sár a távolabbi községeket megakadályozta az eljövételben. A konferencia kétszáz résztvevője így oszlott meg: Kaplony 10 fiú 13 leány, Domahida 4 fiú, 8 leány, Királydaróc 4 fiú, 6 leány, Börvely 12 fiú, 14 leány, Gencs 1 fiú, 2 leány, Kismajtény 6 fiú, 5 leány, Érkávás 1 leány. A többi résztvevők Nagykárolyból kerültek ki, vegyesen érdeklődő felnőttekkel. A vidéki ifjuság már reggel megérkezett szekeren. Délelőtt alkalmi istentisztelet volt. Utána a vidékiek elszállásolása a vendéglátó károlyi bibliakörösöknél. Délután az esperes megnyitója és bibliama-

gyarázata után a domahidai nőszövetség titkárnője Domahidy Amália az egyház és az ifjuság találkozásáról, az utazótitkár „Az ifjúsági mozgalom főbb problémái”, „A kijelentés és az ifjuság”, „Személyes életünk kérdései” címmel tartottak előadást illetve megbeszélést. A kérdések iránt az ifjuság nagy érdeklődést tanusított. A két nemű ifjuság együtt vett részt a konferencián, amit a témák s azoknak feldolgozása nyugodtan megengedtek. A konferencia leszögezte azt az óhaját, hogy ezután minden évben legalább egyszer feltétlenül rendeztessék meg a megyei ifjúsági konferencia.

Kerületi konferenciák. Mivel a kerületi konferenciát Nagyváradon tervezzük, ahol azt a Leánygimnáziumban szoktuk megrendezni, számolnunk kell azzal a ténnyel, hogy a leánygimnáziumot csak szünetidő alkalmával vehetjük igénybe. Máskor a husvéti szünetidőben rendeztük meg a konferenciát, de ez mindig igen nagy nehézségekkel járt, mert az épületet a már másnap bevonuló tanulóleány ifjuság számára sohasem lehetett kellően kitakarítani. Éppen elsősorban ilyen iskolai érdek miatt hagytuk most el a nyári nagy vakáció kezdetére a kerületi leánykonferenciát, amely eszerint június közepére esne. Ezt a kerületi leánykonferenciát minden körülmények között megrendezzük s annak részletes programját jóelőre közölni fogjuk.

Kerületi fiukonferenciát ez alkalommal még nem rendezünk, hanem rajta leszünk minél több köri és megyei konferencia megrendezésén.

Református Jövő. Mint már a hivatalos lap múlt számában jeleztük, hogy lapunkat minden egyházközségbe bevezessük, ujabban azoknak a lelkeszi hivataloknak is küldtünk öt példányt a lapból, ahova az még eddig nem járt. Jólehet ez az öt példány mutatványul szolgálna, mégis arra kérjük a nagytiszteletű Lelkész urakat, hogy amennyiben csak egy lehetőség van rá, szedjék be ennek az első öt példánynak is az árát. Egyrészt, mert a lap ilyen olcsó ár mellett csak úgy tudja magát fenntartani, ha a kiadóhivatal minden példánynak megkapja az árát, másrészt mert a tapasztalat azt mutatja, hogy ahol a lelkesz ingyen kiosztotta az első példányokat, ott nagyon ritka esetben kaptunk megrendelőket. „A falusi ember — mint valaki mondotta — nem fizet azért, amit már egyszer ingyen is adtak neki.” Nagyon kérjük azokat a Lelkész urakat, akiknek most ujabban küldtünk a lapból, hogy a husvéti ünnepet használják fel a lapnak a gyülekezet minél szélesebb rétegével való megismerteté-

sére s még az újabb szám megjelenése előtt írják meg a püspöki hivatal címén (Református Jövő jelzéssel) hogy hány megrendelje lett a lapnak akár számonkénti vételre, akár előfizetésre. Aki egyáltalán nem tudja a lapot elhelyezni, az egy pár sor kíséretében küldje vissza. Ezt a pár sort azért kérjük, mert már több alkalommal megtörténi, hogy a „retur” felirással visszajött lapot nem a lelkész, hanem a postai közegek küldték vissza. A lap visszaküldését illetve az értesítést semmi esetre se mulasszuk el, mert a 10 napon belül vissza nem küldött lapot elfogadottnak tekintjük s a lapot az elküldött példányszámban [5] megindítjuk. Csak annyi lapot engedjünk a címünkre járni, mint amennyit egészen bizonyosan el tudunk helyezni. Egyetlen Lelkész ur sincs abban a helyzetben, hogy az el nem adott példányokat kifizesse de a lap kiadóhivatala, mint már azt több alkalommal kihangsúlyoztuk, visszamaradt példányokat nem fogadhat el. Voltak, akik azt kérték, hogy az ujságot egy csomagban küldjük s külön a hivatalos lappal ne küldjünk Sajnos, ez technikailag kivihetetlen. Egy olyan expedálás, ahol az egyik laphoz kell csatolni Ref. Jövőt, a másikhoz nem, rendkívül megnehezítené s meglasztaná a munkát. Inkább arról lehet szó, hogy ha már a legtöbb lelkész ur címére jár tömeges megrendelés is, a jövő évben a hivatalos lap mellől teljesen elhagyjuk a kis ujságot. Bár eredetileg úgy gondoltuk, hogy ezt az egy példányt magának az egyházközségnek küldjük, hogy a lelkészi hivatalban legyen belőle egy meggyűjtött évfolyam.

A kongrua levonására vonatkozólag közöljük, hogy a februári kongruából a felhatalmazások alapján levonattuk a tömegesen küldött első 5 számnak az árát, míg a januári és márciusi kongruából, kivéve, akik külön beküldték, levonattuk a hivatalos lappal járó 1 példánynak az árát, 25 leit. Hisszük, hogy ezt az összeget [25 lei] maga az egyházközség mindenütt kifizeti.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Csomasz Dezső mezőtúri lelkész, theologiai magántanár március 21-én életének 57., mezőtúri lelkészségének 20 ik évében az Urban elhunyt.

Bányay Sándor lelkész, hódmezővásárhelyi ny. főgimn. vallástanár életének 77., boldog házasságának 46-ik évében hosszú szenvedés után március 14-én elhunyt.

Csanády Jenő ny. főszolgabíró, a nagyszalontai egyházmegye tanácsbírája életének 66-ik évében február 27-én hosszú szenvedés után elhunyt.

HIREK

Új püspök. A tiszáninneri egyházkerületben Péter Mihály, hirtelen elhunyt püspök örökébe a presbitériumok többsége 67 szavazattal Id-rányi Barna nagyszalánci lelkészt, abauji esperest választotta meg. Rajta kívül dr. Magda Sándor 38 szavazatot kapott.

Emlékeztetés. Május második vasárnapján ünneplik az egész világon az „anyák napját.” Nagyon kívánatos, hogy e napon akár a vasárnapi iskolásokkal, akár a bibliakörösökkel alkalmi ünnepélyt rendezzünk.

A nagypéntek állami ünnepi félteléről tárgyalnak a Va ikánban, hogy ezen a napon mindenütt teljes munkaszünet legyen. Nagyon ideje volna, hogy a római egyház szakítana eddigi lehetetlen fel fogásával és így a nagypéntek méltó módon megünnepelhető lenne.

Husvét másodnapl perselypénzeket a szatmári Főgimnázium szegény tanulóinak segélyezésére az idevonatkozó 76-1932. sz. egyházkerületi határozat értelmében juttassuk el közvetlenül az iskola pénztárához, illetve Nt. Boros Jenő lelkész, igazgatótanács elnök úr címére, Szatmár.

Bucsuszó. Isten úgy végezte, hogy balázsfalvi lelkészi állásomat a tiszáninneri egyházkerület abonyi egyházmegyéje kötelékébe tartozó tomori lelkészi állásával cseréljem fel. Midőn új állásomat — Isten

segedelméből — elfoglaltam, kedves kötelességemnek tartom bucsut venni királyhágómelléki lelkésztestvéreimtől, kiknek legnagyobb része az utóbbi években a biza'omnak, ragaszkodásnak és szeretetnek olyan lekötelező jeleivel halmazott el, melyeket tán meg sem érdemeltem. Én mindig imádságos szeretettel fogok Reátok gondolni. Tartatok meg ti is jó emlékeztetekben. Istennek áldó kegyelme maradjon Veletek és segítsen meg Titeket nehéz küzdelmeitekben és tövises utaitokon. Ezen az uton kívánom az érdeklődők szives figyelmébe hozni, hogy a Heidelbergi Káté Magyarozatából egy néhány példányt hátrahagytam Kapható Deák Gáborné ref. lelkészné címén, Mezőfele—Câmpenița, P. Mezőcsávás—Cenaș de Câmpie, Jud. Mureș. Ára 200 Lei. Végül kérem azokat akik kiadványaim bármelyikével hátralékban maradtak, sziveskedjenek ugyancsak a fenti címre megküldeni, lehetőleg minél előbb Tomor, 1933. március 27. Abaujvármegye. Testvéri szeretettel: *Derzsi Endre* ref. lelkész.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Olvasóinknak és munkatársainknak boldog husvét ünnepeket kívánunk!

Társ szerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Nagybetűs Hangjegyes ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként

100

Leies árban

kaphatók a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Irattérjesztésében Oradea—Nagyvárad, Str. Petru Malor 1.

Hivatalos boríték címnyomással

100 darab **60** Lei, 200 darab **100** Lei a pénz előzetes beküldése mellett franco, másként a megrendelő költségére utánvéttel szállítva. — Szives figyelmébe ajánlom

legjobb mintájú egyházi- és iskolai nyomtatványaimat.

Egyházaknak nagy árengedmény. — Szives megrendelését kéri

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. H. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbébb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. DR. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A nőszövetségek újabb feladatai.

Tulajdonképen ezt kellett volna címül írni: a nőszövetségek válsága. Már a múlt évben felhangzott a kérdés, hol hivatalosan, hol privatim: mit csináljon most már a nőszövetség? Azt állapították meg, hogy kitűzött céljait elérte és most nem lát újabb célt magaelőtt. Ebben az évben pedig több egyházmegye nőszövetségeinek életében ugyanezt lehetett tapasztalni. A templom kertet rendbehozták, az iskolát és némely helyen a templomokat kitatarozták, más egyéb külső munkákat elvégeztek, előadások, estélyek rendezésével egy kis tőkét gyűjtöttek: mit tegyenek még egyebet. Nem látnak célt, a lelkesedés lohad, a munkakedv lanybul, a tagok száma fogy, amihez a viszonyok is hozzájárulnak. Mindebből megállapíthatjuk, hogy a nőszövetségek nagy általánosságban elérték ez első válságot.

De mindezen nem szabad megütközni, még kevésbé elcsüggedni. Ez minden új alakulat életében előbb-utóbb bekövetkezik és később is — egy vagy más ok miatt — újra megismétlődik. Ha a nőszövetségek eddigi pályafutását nézzük, leszögezhetjük, hogy nem is tulságos korán következett be. A további életfolytatás attól függ, hogy miképpen tudják átélni a válságot és sok tekintetben attól, hogy mennyi ideig fog tartani.

A legfontosabb hogy a vezetők és közvetlenebb munkatársai ne veszítsék el a kedvüket, hanem ugyanazzal az energiával és ugyanazzal a hittel dolgozzanak tovább. A legnagyobb veszedelem a vezetők elcsüggedése, mert gyorsan átterjed a tagokra míg hogyha a tagok azt tapasztalják, hogy a vezető tovább, a megfogyatkozott számuval is épolyan lelkesedéssel dolgozik, bár lassan, de visszatér a régi élet az egyesületbe.

A másik fontos feladat a nőszövetség lelki munkájának komoly végzése. A válság legelőbb azokban a gyülekezetekben

következett be, melyekben — a szövetség kebelében — nem a lelki, hanem a külső munkát és életet helyezték — néhol nagyon is — előtérbe s ahol nagy iramban kezdték és mindent el akartak végezni egyszerre. Tehát a nőszövetség feladata, hogy *építse a lelkeket*. Ez régi feladat, de új ott, ahol csak mellékesnek tartották és nem végezték azzal a buzgósággal, melyet megérdemelt volna. A lelki munka az alapja minden más munkának és a szövetség egész életének. Ahol hiányzott, vagy gyöngye volt az alap, ott egész természetes, hogy meggingott az eddig folytatott építmény és bekövetkezett a válság. Ahol pedig komoly, buzgó lelki élet volt, a bibliaórákat megtartották és látogatták, érzik, hogy ez a főcél s amikor egy-egy más célt megvalósítottak, nem kérdik, hogy mit csináljanak.

Erre a kérdésre különben általánosan azt a feleletet adhatjuk: *építsék az egyházat!* Építsék lelkileg a saját lelkükön keresztül és építsék külsőleg, anyagiakban. Ma különösen kontraszt e kérdés: mit csináljanak, mikor mindenütt tenger a tennivaló, mikor a nyomoruság sártengerében olyan sok helyen akadozik az egyház szekere. Ma, mikor belbivatalnoki fizetések fizetetlenek, köztartozások szinte évszámra hátralékban vannak, mikor olyan sok a tehetetlen szegény, szinte bűnös tétlenség mutatója a kérdés: mit csináljanak? Működjenek, dolgozzanak, külsőleg is, lelkileg is, hogy az egyházra szakadt nincstelenséget elviselhetővé tegyék. Ne öncélokat keressenek, hanem egyedül az egyház építését!

A helyi egyház építése mellett építsék az egyetemes egyházat és intézményeit. A múlt évben elhangzott a kerületi közgyűlés felhívása, hogy a nőszövetségek rendezzenek az egyetlen főgimnázium szegény tanulóinak istápolására anyagi segítséget hozó előadásokat, estélyeket. De eddig ebben egyetlen egy nőszövetség sem tett semmit. Hát szabad akkor azt kérdezni, hogy mit csináljanak?

Még csak egy intézményre mutatok rá, melynek továbbépítésében a nőszövetségekre áldásos feladat várakozik. Ez a *kerületi árvaház*. E helyen már többször felhívtam erre a figyelmet. A nagyváradi szépen virágzó árvaházat még virágzóbbá kell tenni és kerületivé kell építenünk. Ebben nyílik gyönyörű munkatér a nőszövetségek előtt. Ez a feladat egyenesen nőknek való feladat és hiszem, hogy örömmel is fogják végezni mindenütt. Örömmel látom, hogy a nagyváradi Lorántffy Zs. Egyesület is felvetette ezt a gondolatot. Vigyük, terjesszük tovább és bizonyára mindenütt fel fogják karolni.

Végül még egy feladatot. Ugy a lelki élet, mint a külső munkák sikeresebbé tétele és az összetartozás erősítése végett minden egyházmegyében *tartsanak konferenciát*. Közgyűlést ugyanis kell tartani; tegyék tartalmasabbá azáltal, hogy rendezzenek egy egész napos, építő hatású konferenciát. Ha nem találunk otthon célt és feladatot, ott bizonyosan mutat nekik az Úr és megszűnik a válság.

Debreczeni István.

Civilizációnk sorsa.

[Nyolc nemzet tizennyolc írójának véleménye.]

Láttuk már a napot egy-egy viharos este úgy alászállni, hogy sugarai valósággal lángolni látszottak a komor környezetben. Azt gondolta volna róla az ember, rögtön lángba borítják az egész világot. Holott az egész idő alatt csendesen nyugvóra tér a nap.

Valamennyien jól tudjuk, hogy társzusi Saulus „fenyegetéstől és öldökléstől lihegve”, olyan utra indult, amely mestermű akart lenni a Krisztus követőinek üldözése terén. Ámde olyan Valakivel került szemtől-szembe az uton, aki megmondotta neki: „Nehéz neked az ösztön ellen — jobbik meggyőződésed ellen — rugódoznod”, — Más szóval: Legyőzöttetted!

Ugyanabban a könyvben olyan emberről olvasunk, akit megszállva tartottak a gonosz lelkek. Amint azonban annak a Valakinek közelébe került egyszer az ember, aki később Saulussal került szemtől-szembe a damaszkusi uton, a benne lévő gonosz lelkek rögtön tisztába voltak vele, hogy a játszmát elveszítették. De mielőtt elhagyták volna áldozatukat, örületesen meggyötörték azt. Aztán a földre dobták; kimerültségében habot turt a szája. Ámde azután talpra állott, Az a Valaki meggyógyította. Sőt értékes egyén lett belőle, mint később Saulusból, aki szellemének nemes márkáját letörölhetetlenül reányomta Nyugateurópa minden lelki megnyilatkozására.

Csak ilyenféleképpen tudunk belenyugodni a militarizmusnak legujabb erős felelevenítésébe, Végső nagy fellobbanása kell az, hogy legyen a testi és lelki világ nagy összecsapásánál.

Igaz, hogy ez döbbenetesen szörnyüségeseznek ígérkezik. Ez a végső nagy összecsapás. Ezt rajzolja le 18 jól értesült íróember nyolc nemzet kebeléből abban a kis könyvben, ami most jelent meg az angol könyvpiacra: „Milyen jellegű lesz a jövő háborúja” címen. Valósággal égnek áll az ember minden haja-

szála, amíg végigolvassa ezt a könyvet. Vértfagyasztó szörnyűségek gyűjteménye az, Igazán ezzel el lehetne riasztani az embert a háborútól, ha olyan teremtés volna az ember, hogy az efféle hatni bírna rá egyáltalában. A legborzalmasabb ebben a könyvben az, hogy nem azt rajzolja le, ami egy esetleges új háboruban történni fog, hanem azt, ami már történik is. Pedig ez a könyv nem tuloz. Tizenöt hónappal ezelőtt a genfi interparlamentaris unió adta ezt ki 16 shillinges áron.

Idézzünk belőle néhány sort a „kémiai harc”-ról. Azt mondja az egyik magasrangú katonai szakértő:

„Három csepp a Lewisiteből elég ahhoz, hogy megöljön egy embert, ha bárhol is a bőrrel érintkezésbe jön. Millió emberélet pusztítható el vele néhány óra alatt.

Elképzelni is nehéz, mi lehet a következménye egy ilyen Lewisite-s éjjeli támadásnak repülőgépről olyan világvárosok ellen, mint London, Berlin, Páris. A földrengés okozta irtózat elenyésző csekélység ehez képest. Éjfélkor, vaksötétben, az utcák az emberek százezreivel tele, félőrülten futkározva a réműlettől, s egész idő alatt a legvértfagyasztóbb légi bombázás könyörtelenül folytatódik. Semmi kétség sem lehet az iránt, hogy a mérhetetlen tüzvészek, erős feszültségű gázok, robbanó bombák nem hagynának mást, mint halált és pusztulást maguk után. És a mai viszonyok között egyáltalában nincsen semmiféle védelmi eszközünk e pokolbeli szörnyűségek ellen.”

Mélységes tünődésre készítetik ezek a sátáni dolgok az embert. És a legelső gondolatunk az, hogy egy olyan világ, amelyik mindezt jól ismeri, tudja és mégsem teszen sürgősen félre minden más egyebet, hogy e kárthatóságokat megakadályozza, méltán megérdemli a legszörnyűbb véget. Nincs annak joga tovább élni. Hát nem megérett a pusztulásra az a világ, amelyik ismervén a gonoszt, következetesen mégis csak a gonoszt választja. Olyan az, mint a megrögzött gyilkos. Bitófa a vége.

Hogyha eldobunk magunktól minden lelkiismeretet, minden józan értelmet, akkor már ott van a pokol. Éppen ezért a föld népeinek legelőször is a józan ész és tiszta lelkiismeret egy pár követelményét kell közös megegyezéssel felállítaniok és azt mondani: ezen innen van a civilizáció, ezen túl a barbárizmus. Minden nemzet létérdeke ez.

Volt idő, amikor bizonyos népek kannibálok voltak. Később nem voltak emberevők. Ez a változás úgy állott be, hogy egy új életfelfogás kényszerhatása alatt a régi szokás undorítóvá

lett előttük. „Csak egy kis érzelem az — mondja Ruskin — ami visszatart minket az emberevéstől.“ De milyen áttörhetetlen ereje van annak a kis érzelmenek! Végére mehetetlen az, ami ezen a világon könnyen megtörténhetnék, hogyha az emberiség úgy vélekedne valahá, hogy neki szabadon lehet lezúllenie! Azt mondta régen egy bölcs ember: „Az Isten tagadása nem vége egy lelki folyamatnak, hanem a kezdete.“ Aminek a vége — tegyük hozzá — szörnyüségnek brutalitása.

Egy csekély példa rá a forradalom utáni Oroszországból. Egy gonoszságért megbüntetett fiú meggyűlölte az embereket és bosszun törte fejét. Méreghez, bombához nem férhetett, hát oly eszközt választott, ami keze ügyében volt. Ócska rongyokból, kutyákból, macskákból összegyűjtötte a legmérgezőbb fajta bolhákat, dobozba zárta és állandóan a zsebében hordta. Azután felült a villamos kocsira s egy-egy féltucatot szabadon eresztett fogoly bolháiból a körötte ülőkre. Azután leugrott és más teret keresett aljas bosszujának a számára.

Csak csekély példája ez annak, amivé lenne ez a világ, hogyha a tisztesség érzése kihalna belőle.

A szentírás jól ismeri a nagy civilizációk elpusztulásainak szomorú történetét. Valamennyi elpusztulásnak előidéző oka az volt, hogy hűtelen lett jobb felfogásához. „Meghizik és rugódozik“. Azt hiszi, hogy maradandó hatalma vagyon, holott „méne, tekel, ufarsin.“

Azt is megmondja a szentírás, hogy amikor egy-egy nagy birodalom, avagy civilizáció elpusztult, a helyét elfoglaló mindig alacsonyabb rendű volt nála. De míg ennek nagy alkalmatosságok soha kínáltattak fel, amaz balgán elvetette azokat magától. És azért pusztult el.

„Ez pedig a kárhoztatás, hogy a világosság e világra jött és az emberek inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot“. [János 4, 19.]

Bokor Sándor.

A skót református egyház küldötteinek látogatása Nagyváradon.

Meleg, testvéries ünnepségekben részesítették a nagyvárad reformátusok husvét másodnapján az Angliából ideérkezett dr. H. R. Mackintosht, a skót egyesült egyházak elnökét és dr. James Mackdonald Webster lelkészt.

A skót református egyház két vezetője hétfőn délután Chisholm Robertnek, a kolozsvári skót missió elnökének és dr.

Imre Lajos theologiai igazgatónak kíséretében autón érkezett Nagyváradra és a társaság valamennyi tagja az Astoriában szállott meg.

Este hat órakor a skót reformátusok az olasz: i templomban megtartott vallásos estélyen vettek részt. A templomban Csernák Béla imája után dr. Szemethy Géza egyházker. titkár vegyeskara a szerző vezetésével és Maczalik Gabriella harmonium kísérete mellett adta elő dr. Szemethy „Miatyánk” karénekét. A rendkívül szép és nehéz, hat-hét szólamra kifejlesztett karének előadásával dr. Szemethy Géza énekkara a legpompásabb művészi teljesítmény teherpróbáját állotta ki.

Az ének végeztével Sulyok István püspök üdvözölte a skót vendégeket. Mélyen járó beszédében rámutatott arra a közösségre, mely a magyar és skót protestáns egyházak között fenn áll s amelynek történetesen egyik személyi szála az, hogy most ugyanaz a Mackintosh moderátor jött látogatóba Nagyváradra, aki egyben annak az edinburghi főiskolának tanára, amelyen ő Sulyok István is tanult külföldi theologus korában.

Mackintosh válaszában szintén a hagyományos kapcsolatról beszélt s rendkívül lebilincselően és bölcsen fejtette ki az egyházak hivatását.

Sulyok István püspök illetve Mackintosh beszédeit dr. Imre Lajos kolozsvári theologiai igazgató tolmácsolta. Végül dr. Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok intézett zárószavakat a vendégekhez és az egybegyűlt hivekhez.

A skót vendégek ezután megtekintették a nagyváradai református intézményeket: az árvaházat, iskolákat és a leánygimnáziumot.

Webster nagy elismerésének adott kifejezést az itteni református hitélet fejlődése felett, amit nyolc évvel ezelőtti látogatásuk óta tapasztaltak. Ha aggódva gondoltak is olykor a királyhágómelléki reformátusokra, most megnyugvással és megelégedéssel távoznak. Különösen meglepte őket — ugymond — a belső hitélet gyönyörű kibontakozása és a gyülekezetnek szép éneklése, amelyhez hasonló a kontinensen Edinburgból való eljövetele óta nem hallott.

A vendégek kedden Nagyváradról Debrecenbe utaztak el, kiket Sulyok püspök, dr. Thúry főgondnok és Csernák főjegyző kísérték ki az állomásra.

Tanítógyűlés Székelyhidon.

Április 5-én tartotta meg az Érmelléki Ref. Egyházmegye ref. tanítósa tavaszi rendes közgyűlését, amelyen több, a ref. tanítósa érdeklő, fontos kérdés nyert elintézését.

A gyűlést Tóth Zsigmond egyesületi elnök nyitotta meg és rámutatott arra, hogy a mai rendkívül nehéz gazdasági viszonyok kemény próbára teszik a felekezeti tanítósa, melynek a fenn-tartó testületek — részint a hivek leszegényedése, részint azok indolentiája miatt — nem tudnak fizetni; az állam pedig mostoha gyermekek módjára kezeli a felekezeti tanítósa.

A felekezeti tanítósnak nem szabad kétségbeesnie — ugymond — hanem meg kell találnia a módját annak, hogy megmaradhasson, sőt nyomoruságokkal küzdő hitsorsosainak is az anyagi segítségére kell sietnie.

H. G. Wels, az élővilág egyik legnagyobb gondolkodója egész lapokat szentel a tanítósnak és igen magas piadestálra helyezi a félművelt intellektuelek örökös gunytárgyát, az egy-kori perogrínust. Kiemeli, hogy bölcsességével, életrevalóságával, a kultura és haladás iránti érzékével valósággal vezet a többi társadalmi rétegek között.

Wels számtalan példával igazolja ezt — mondja a megnyitó beszéd — én a magam részéről azzal egészítem ki a fentieket, hogy a lateiner osztálynak egy más fractiója a tanítósaéhoz hasonló nyomás és ignorálás hatása alatt már régen összeomlott volna. És mi máig megvagyunk és nekünk meg kell talál-nunk annak a módját, hogy meg is maradhassunk. Ennek pedig más módja nincs, mint hogy gazdasági, anyagi tényezővé kell tenni magunkat népünk életében.

Hatoljon be a tanítósa a mezőgazdaság modern kérdéseibe, kapcsolódjon be a falu gazdasági életébe; alakítsa át kicsiny gazdaságát mintagazdasággá, honosítsa itt meg a mezőgazdaság korszerű eljárásait; vezetője, irányítója legyen a falu gazdasági életének s ezáltal nemcsak a nép, hanem a saját anyagi boldo-gulásának is megveti a fundamentomát.

Ezt a célt szolgálja — mondja tovább a megnyitó — a napokban tartott választmányi ülésünkön tett amaz indítványom, hogy tüzzön ki az egyesület pályadíjat egy ilyen irányu tétel-nek a kidolgozására, amely mint program hivatva lesz új mes-gyéket vágni a falu és a tanítósa előtt...

A közgyűlés fontosabb pontjai a következők voltak:

1. A múlt gyűlés jegyzőkönyvével kapcsolatban az elnök

beszámol, hogy a „Magyarok Lapja“ akció a kartársak indolenciája miatt teljesen csődött mondott; az államsegély ügye teljesen elakadt; a fizetési hátralékokkal kapcsolatban pedig megjegyzi, hogy a panaszok a szolgálati progmatika alapján és pedig az egyházi fórumokon keresztül érvényesítendőek és csak ezután, végső esetben forduljon a tanitóság a polgári hatóságokhoz. A „Reformátusok Lapja“ című hivatalos lapunk elolvasását a kartársak signojukkal igazolják, amit az iskolalátogatók ellenőrizni fognak.

A jelentéssel kapcsolatban a következő határozatok szűrődtek le:

A „Magyarok Lapja“ megszervezésére küldjön ki a lapvállalat egy megfelelő akvizitőrt; az államsegély ügyét sürgesse meg az elnökség a „Magyar Párton“ keresztül; a fizetési hátralékokkal kapcsolatosan a tanitóság a szolg. progmatika álláspontjára helyezkedik; a „Reformátusok Lapját“, elolvasás után minden lelkész kötelességének tartsa átadni a tanitónak elolvasás végett.

2. Az elnöki megnyitóval kapcsolatban s a választmány előterjesztése folytán; az egyesület tagjai részére a következő pályatételt tűzte ki:

Hogyan szolgálhatja a tanító hivatásával kapcsolatban úgy a nép, mint a maga anyagi előmenetelét?

Pályadíj: I. 200, II. 150, III. 100, IV. 50 lei. Határidő 1933. szeptember 1. Pályázatok az elnökség címére, Érmihályfalvára küldendőek.

3. Gyámintézeti ügyek Varga Mihály pénztárnok kartársunk súlyos betegsége miatt nem tárgyalhattak. Ezen ügyvel kapcsolatban azon újólág leszögezte a közgyűlés, hogy a gyám-pénztár kihelyezett pénzeit a visszafizetések arányában földvásárlásokba helyezi.

4. Kovács Ferenc és Silye Gyula bogyoszlói kartársak f. év augusztus havában helybeli műkedvelő gárdájukkal a segélyegylet javára műkedvelővel egybekötött táncmulatságot szándékoznak rendezni.

Közgyűlés örömmel veszi tudomásul fenti kartársak nemes elhatározását és elhatározta, hogy hasonló mulatságokat segélyegyesületünk javára máshelyeken is rendezni fog.

5. Sajnálattal vette tudomásul a közgyűlés, hogy a mintatanítás Kemecey György alelnök elfoglaltsága és a gyűlésen meg nem jelenhetése miatt elmaradt.

Még több kisebb ügy letárgyalása után a gyűlés véget ért.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Özo. Harsányi Sándorné, néhai Harsányi Sándor turkevei lelkipásztor özvegye, Harsányi Pál békésbánáti esperes édesanyja 88 éves korában folyó hó 6-án elhunyt.

Dr Stolcz Ferenc, a jugoszláviai egyházmegye tanácsbírája, kulai ügyvéd, hosszú betegeskedés után március 19-én Budapesten 48 éves korában agyvérzés következtében elhunyt. Az egész jugoszláviai református egyház egyik legkiválóbb fiát vesztette el benne. A korabeli volt debreceni diákok őszinte bánattal gondolunk reá.

Kozma Andor író, a Kisfaludy Társaság főtítkára 73 éves korában folyó hó 17-én elhunyt. Ő fordította le legujabban Goethe Faustját s ő írta a régi Az Ujság koboz krónikáit. Több szép vallásos verset is írt, híres költeménye: „Legyen ott Kisztus mindenütt.“ Erős hitű református volt.

Áldott legyen emlékezetük.

HIREK

A domahidai gyülekezeti-nap f. hó 9-én, virágvasárnap kedves és emlékezetes találkozója volt a helyi és szomszédos gyülekezeteknek. Boldog megelégedéssel lehetett megállapítani azt az örvendetes tényt, hogy a jelen, anyagilag nyomasztó, lelkileg válságba jutott világban is milyen nagy és általános az érdeklődés a lelki élet iránt. Szombat este áhitat vezette be a gyülekezeti napot Másnap istentiszteletek, férfi- és nőszövetségi megbeszélések voltak. Majd vallásos délután volt a templomban. Az istentiszteleteket Bartus Jenő kismajtényi, Ármós Zsigmond helyi lelkészek és Sass Kálmán váradi-ujvárosi s lelkész végezték. A megbeszéléseket a férfiakkal „Férfiak az Isten szolgálatában“, a nőkkel „A

keresztyén ref nők Krisztus iránti bálájának kifejezési lehetőségei“ címen Sass Kálmán vezette le. A délutáni vallásos ünnepélyt Domahidy Amália, a helyi nőszövetség titkárnője megkapó értékes, közvetlen előadása szép ének-kari számok, vallásos szavak tették kedvessé a zsolnásig megtelt templom közönsége számára. Az esti vall. kulturális ünnepélyt a helyi hatóságok rosszakarata miatt nem lehetett megtartani. Délben a domahidai nőszövetség közös ebédet adott a vendégeknek. Hálás köszönet illeti meg a gyülekezeti nap szép sikeréért Kölcsey Ferencné nőszövetségi elnöknőt, Szabó Lajosnént asszonyt, Domahidy Amáliát, Kölcsey Ferenc, Domahidy Pál és Ármós Zsigmond urakat.

A református Kórház ügye közeledik a megvalósuláshoz. Kolozsváron a Szeretetház közvetlen szomszédságában levő, a szászvárosi kollégium tulajdonát képező hétemeletes házát alakítják át a kórház céljaira és e hó végére kész is lesz. A megindulásra egy 20 ágyas kórházat rendeznek be a legmodernebbül felszerelve. A Kolozsvárra áttett diakónissza Otthonban is lelkesen folyik az előkészület munkája, hogy a kórház megnyitása készen találja a diakónisszákat.

A legiőbb nyelven a Biblia jelent meg eddig a világon. A Brit és külföldi Bibliatársulat ismét 5 nyelven adta ki s ezzel a bibliafordítások száma 667-re emelkedett.

Alfa és Omega címen jelent meg Ravasz László legújabb könyve két hatalmas kötetben, több mint 700 oldalon, a Franklin Társulat pompás kiadásában. A nagy munka dr. Ravasz püspöknek az utóbbi 2-3 év alatt elmondott prédikációit, beszédeit, tanulmányait és cikkeit tartalmazza. Ára 26 Pengő.

Ötéves theologiai képzés mellett foglalt állást a Sárospatakon tartott februári konferencia az alábbi indokokkal: 1. A teljes elméleti és gyakorlati képzés kiszélesedett körének megismérése. 2. A mai túlterhelés, a tantárgyak és órák magas száma és a speciális theol. képzés rövid ideje. 3. A verseny- és szintvonal-tartás a rk. lelkészképzéssel és más életpályák képzési idejének rendezésével. 4. A theologus infláció. A konferencia javaslatát az egyet. konvent elé terjesztette.

Egy 4 éves és egy 5 éves teljesen árva, egészséges falusi leánykát (Biharszentjánosról) ki fogadna örökbe vagy ki nevelne fel? Jelentkezések a nagyvárad olasz-i református lelkészi hivatalnál.

XIII. Alfonz spanyol király udvari papja, gyóntatója elhagyta a római egyházat, hogy Krisztus evangéliumának hirdetője legyen és emigrált spanyol honfitársai közül.

Lelkésztársaink, tanítóink figyelmébe ajánljuk a husvéti ünnepek alkalmával László Marcella ismert reform. meseríró szerkesztésében — kinek néhány sikerült gyermek és ifj. darabját ker. iratterjesztésünk kiadta — megjelent „Uj cimborá” című gyermekujsgot, amely szellemiekben Benedek Elek nyomdokán halad. Istennek legyen érte hála, hogy csirába hajtotta ezt a kicsi életet. A megtartásáért most már mi, a magyar társadalom viseljük a felelősséget. Ne is hiányozzék egy magyar család asztaláról, de egyetlen iskolából sem az Uj cimborá, Egyben azonban felhívjuk mindenki figyelmét arra is hogy az Uj cimborával egyidőben egy másik gyermekujsgot is megjelentettek, ugyanott, ahol az Uj cimborát. Ez azonban nem azonos a magyarság vezetőségéből alakult Családszövetség által támogatott Uj cimborával. Ne engedje magát megtéveszteni senki általuk, még a lehangzatosabb magyar szólamokkal sem. Az Uj cimborá előfizetési árai: egy negyedévre 50. félévre 100, egészévre 200 Lei. A Családszövetség tagjainak 160

Lei és 10 Lei portó. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Saturne, P. Bratianu 3.

Aki a külmiszióért valamit tenni akar, az kérjen a Református Külmisziói Szövetségtől kis gyűjtőperselyt és abba tegye bele e célra szánt filléreit. A csinos kiállítású perselyekből mindenkinek készséggel küld a Szövetség: Budapest VIII., Gyulai Pál-utca 9. II. 21.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Sz. G. H-g. A második cikket idejében nem tudtam hozni, most meg már távol esik az elsőtől, mely a lényegét ki is fejezte. A harmadik — bár a címet nem fedi a tartalom — ideális elgondolás, bizonyval a jövő proféciaja, de ma időszerűen. Egyelőre félretesszük jobb időre.
V. K. I-ny. Az ígért referátát kérem.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1889—1933-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak.* A minisztérium 42192—1933 sz. leirata szerint ellenőrző közegek jelentést tettek arról, hogy iskolák helyiségében olyan multságokat rendeznek, amelyen szeszes italokat is fogyasztanak. Minden esetleges visszaé és elkerülése végett tudomásvétel és szigorú mihez tartás céljából közlöm, hogy az áll. elemi iskolai szabályzat 331 ik pontja értelmében az iskola helyiségei csak iskolai célokra vehetők igénybe. Az iskolai helyiségeknek más, *kizárólag kulturális célokra* leendő igénybevétele az igazgatótanító meghallgatása után, az iskolaszéki elnök által engedélyezhető, visszautasítás esetén ebben a kérdésben az esperes urak végérvényesen döntenek. *Bálok, táncmultságok iskolai helyiségben semmi szín alatt nem rendezhetők.* Oradea—Nagyvárad, 1933. április 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök

1762—1933 I. KÖRRENDELET. *A kebelbeli Nt. Lelkészi Hivataloknak.* Biharvármegye prefekturája e hó 4-én 4780—1933. sz. a kelt levelében értesített, hogy a munkaügyi, egészségügyi és népjóléti minisztérium ez évi március 20-án 126338. sz. a kiadott rendelkezésével 1933. évi október hó 1. napjáig templomok építésére vagy helyreállítására szóló gyűjtések *en, edélyezését* felfüggesztette; azonban a már kiadott ilyen engedélyek érvényben maradnak. Ez a rendelkezés egyformán vonatkozik a fent körülírt engedélyezésekre, akár az említett minisztérium adja azokat akár a metropoliták vagy a püspökök. Fentieket szives tudomásul vétel végett közlöm. Oradea—Nagyvárad, 1933. április 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

M. st. Oficiului Parochial Református
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

A. Arad

Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Nagybetűs Hangjegyes ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként

100

Leies árban

**kaphatók a Királyhágómelléki Ref.
Egyházkerület Irattérjesztésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Petru Malor 1.**

Hivatalos boríték címnyomással

100 darab **60** Lei, 200 darab **100** Lei a pénz előzetes beküldése mellett franco, másként a megrendelő költségére utánvétellel szállítva — Szives figyelmébe ajánlom

legjobb mintájú egyházi- és iskolai nyomtatványaimat.

Egyházaknak nagy árengedmény. — Szives megrendelését kéri

Béres Károly könyvkereskedése
Oradea—Nagyvárad, str. H. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. DR. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Reformá-
tus Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvá-
rad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Határkőnél.

Egyházmegyei gyűlést megnyitó gondnoki beszéd.

A keresztyénség kutforrását alkotó üdvtörténet fenséges misztériuma, az ezévi nagypénteken érkezett XX-ik évszázados határkövéhez.

E határkő felirata az 1900 év előtt elhangzott krisztusi örök mementó: Én vagyok az út, az igazság, az élet!

Mind több és több moha lepte be e határkövet a századok alatt, mely úgy eltakarta, hogy a felírás már alig olvasható. És ha az idők folyamán meg-meglebbent is a moha-kéreg felette s ha egyes szavak töredezetten ki is villantak alóla, ismét eltakarta azt a feledés egyre terjedő mohája. Így legjobb esetben a fenséges egésznek csupán egyes töredékei jutottak el az emberi értelem felvevő síkjára s anélkül, hogy életet betöltő hajtóerőivé válhattak volna az emberiség nagy turbinájának: felcsillámló vizsugár módjára hulltak vissza ismét a közöny moha takarója alá amely mind vastagabb kéregként ülepedett reá.

E határkőről messze lehet látni hátra és előre.

Hátra tekintve: elvonul előttünk a keresztyénség 19 százados története, azzal a megállapítással, hogy ime, mai napig az emberiségnek alig fele vallja magáénak a krisztusi tanításokat, vonjuk le tehát a 19 század azon tanuságát, hogy mi a teendő.

Előre tekintve: mit rejt méhében az ezévi nagypéntekkel kezdődő XX-ik század.

Hogy e kérdésre feleletet adjunk, idézzük elménkbe Erdély egyik nagy fejedelmének, Báthory Istvánnak az 1576-iki medgyesi országgyűlésen tett kijelentését:

„Hármat tartott fenn magának az Isten: 1. semmiből teremteni valamit, 2. a jövőt előre tudni 3. a lelkiismereten uralkodni, lévén a lelkiismeret az Isten dolga, melybe ember nem avat-

kozhatik." És bizonyára úgy gondolta a nagy fejedelem, midőn ezt a megállapítást tette, hogy egyedül az üdvtörténet magas misztériumában kijelentett krisztusi tanítás az a csuda lámpás, mely bevilágít a titkosság ezen trinitásába.

Ennek tükrében csillan meg a gyarló emberi értelem előtt a semmiből teremtés örök isteni szimfóniája, ez sugározza ki éltető delejként a tisztult keresztyén hitet, mely a szeretettől fűtve bizalommal tekint a titkos jövőbe; ez vetíti öntudatunkba a lelkiismereti szabadság Istentől belénk oltott szent jogát, mely földi hatalmasságok által korlátok béklyójába nem verhető.

Közhellyé lett már az a megállapítás, hogy élet jelenségeink mai alakjának nem a gazdasági anarchia a primér tünete, de a lelki, melyik a gazdaságot logikai szükségszerűségként eredményezte.

A természettudomány tanítja, a legujabb doctrina, a technocratia pedig kifejezetten hangsúlyozza az energia megmaradásának elvét. Az emberiség baját nem az okozza, hogy nincs anyag, nincs tőke. Megvan mindkettő, sőt félelmetes mértékben megnövekedve, felhalmozódva. És mégis éhség, munkanélküliséget látunk, míg kínos ellenmondásként kávé, buza tengerbe süllyesztéséről olvasunk.

Nem az energia, nem az anyag válsága a világon előmlő szociális nyomor, hanem a léleké. Az emberben van a hiba, aki él az anyaggal, az ő gondolkozásában, lelkületében, cselekvésében. Az emberben, aki hitetlenül cselekszik, aki a világ meghódításába bele vesztette a lelkét

Az anyaggal, a testtel, a külső nehézségekkel és viszonyokkal való küzdelmében, nem törődött lelki erői fejlesztésével. Az a vallásosság, melyet az átlag ember mellét verve hirdet, hitvány csökevényné zsugorodott s nem kapott levegőt az anyagért folytatott küzdelemben az emberi tüdőben arra, hogy meglisztulhassanak a lelki erők a szenvedések tisztító tűzében.

A XIX. évszázad tanuságaként mégis azt mondom, hálát kell adnunk az Istennek, hogy a szenvedések ostorával végig sújtott rajtunk s így vezet keresztül az élet nagy megpróbáltatásain s ezzel emel ki a hétköznapiság fojtó szorításaiból.

Ime előttünk nagypéntek örök példája: a fájdalom, a szenvedés, a hit, mint a haladás egyedüli utja. Mert, ha lenne más ut, az üdv történet végső aktusa bizonyára azt vetitné elénk. A Golgota keresztlének tövis kőszorujából mindnyájunk szívébe jut egy tövisszurás, mely injekcióként hatva, olt belénk gyógyító

balzsamot s tudatosítja bennünk a hitet, hogy a Krisztus keresztje az igaz boldogság egyedüli útja.

Ez a tövis, ez a megszentelt martirium hívta életre bizonyára a belmisszió gondolatát is református egyházunk életében, hogy ennek sok sok ágain keresztül, eleven ható erőként érzékelhessék hűveink az Ut, az Igazság, az Élet megtartó erejét s oltassék az be mindnyájunkba úgy, hogy éljen bennünk ezután a Krisztus s életünk minden megnyilvánulása legyen ezután többé nem a mi, de a Krisztus ténye. Tehessünk eleget az apostoli felhívásnak: mutasd meg cselekedetidet, én abból megmutatom a te hitedet.

Nagytiszteletű Közgyűlés! A XX-ik század jelen kezdő éve próbaköve a váradi nagyhéten életre hívott férfiszövetség munkájának.

Szociális elgondolás volt első sorban rugója e belmissziós alakulat életre hívásának. De, bár szabályzata szerint első sorban ezen van a hangsúly, terméketlen kopárra vetett mag sorsára jutna, ha meg nem teremtik lelki fundamentumait, az ige és hitvallás tanulmányozása és az életbe leendő átültetése által.

Az első férfiszövetség alapszabály nélkül alakult meg a tanítványokból. Szimbólikus férfiszövetség volt az, hiszen a Jézus régen megjövendölt és várt eljövetele, a farizeusok által megmerevitett mózesi törvények ólom súlya alatti formai cultus, másfelől a magát túlélt pogány cultusok meguntságából fakadt szociális válság idejére esett. Ekkor, a lelki és szociális válság egybeesésében következett el az idők teljessége 19 századdal ezelőtt.

És ugyancsak ilyen kettős válság teljességében kezdi meg működését most a férfiszövetség. De, amint akkor 1900 év előtt, Jézus tanítványgyűjtésének, férfiak tömörítésének célkitűzése, nyilván nem a szociális kérdés megoldása volt; úgy férfiszövetségeink feladata sem merülhet ki kizárólag ebben. Vagy legalább is, ha nincsen az alátámasztva hibeli fundamentummal, nyilvánvaló, hogy célját el nem érheti. És ha a tanítványok férfiszövetsége a hitre tanította első sorban tagjait, férfiszövetségeinkben nekünk is első sorban erre kell fektetni a súlyt. „A hit hallásból vagy, a hallás pedig Isten ígéje által“ — mondja az apostol.

Ime tehát a lelki program: rávezetés Isten ígéjének intenzív hallgatására, hogy ezáltal olyan átminősült életet élhessünk, melynek egyetlen meghatározója a kálvinista evangéliumi hit, miután Istenországának építése csak ujjá született férfiakon

keresztül valósítható meg. Csak az ilyen, újjá született férfi fogja megtalálni az élet minden szociális kérdésében állásfoglalásának, cselekedeteinek helyes voltát, hiszen az egyetemes papság kálvinista elve is azt jelenti, hogy helyettünk nem gondolkozhatik senki sem, nekünk magunknak kell megtalálni azt a helyes utat és döntenünk minden kérdéseinkben, saját hitünk adta és sugalta helyes irányban.

E ránevelés sikerére nemcsak a templomozási alkalmak gyakorlására buzdítás, hanem különösképp az urvacsorával való élésre mintegy rákényszerítés, elengedhetlen condició sine qua non-t képez.

Az első férfiszövetség a tanítványok serege és majd az első keresztyén gyülekezetek, naponta éltek az urvacsorával. Bizonyára nem külsőségből, nem szertartás kedvéért, hanem, mert tudat alatt érezték a Jézussal történő egyesülés megtartó erejét az üldözések és a rájuk szakadt anyagi nyomoruságok közt. Azt az évenkénti 6 alkalmat meg kell hát ragadnunk, ha a sorsküzdelmekben megállani és az élet kemény pöröly csapásait Krisztusi hittel elviselni, adottságunk teendői között tiszta tudattal eligazodni akarunk.

Végtére is, ha életre hívtuk a férfiszövetséget, nevelnünk kell annak tagjait. Nem kizárólag alapszabályok szűk bilincseivel, de első sorban reáhatással. A vezetőség vegyen fogadalmat a tagoktól, hogy testületileg vesznek részt az urvacsorában minden alkalommal. Az igazolatlanul elmaradó testvéri szelidséggel vonassék kérdőre s figyelmeztessék a fogadalom megszegésének Isten előtti bűnös voltára.

Meggyőződésem, hogy így lelkileg oda kötve hiveinket az Úr asztalához, az élet minden viharával, még a mai nehéz gazdasági válsággal szemben is, ellentállóbbá tettük őket, minek áldozatos hatásai rövidesen megmutatkoznak majd egyházunk anyagi kérdéseiben is.

Nagyt. Közgyűlés! A geológia azt tanítja, hogy a száraz föld lassan, de állandóan emelkedik ki az óceánból. Ha ebben a természeti jelenségben jelképeességet látunk és ha hiszünk abban, hogy az emberi lélek is így emelkedhet ki ma, természetfeletti örök törvények parancsára az anyagiasság salakká égett törmelékei közül a magasabb régiókba: akkor a belmisszió fáradozásait sem látjuk hiábavalónak s bizhatunk a jobb jövődőbe.

Mert a feltámadás 1900 éves évfordulója, az emberiség

jobb és megnyugvóbb sorsának elkövetkezésére is el kell, hogy vezessen.

Az az emberiség, amely minden gondolata és cselekedetében átérzi az Istent, amely hinni tud a megváltásban és feltámadásban: az az emberiség nem merülhet el az egymás elleni kicsinyességekben. Meg kell, hogy találja a mély igazságot: Bocsásd meg a mi vétkeinket, mikép mi is megbocsátunk. A kölcsönös megbocsátásokból jó létre a földi életutakon az emberek párhuzamos, egymást megértő haladása, összetartozó és szétváló érdekeik tiszta felismerése. És létre jó így annak felismerése, hogy hasztalan akarták 1900 év előtt Krisztus testébe vert szegekkel rabbá tenni az Istent, abból a felfeszítésből kell feltámadni ma — ide s tova 2 évezred után — az emberiség ideális élet stílusának.

Ezeket látom én lelki szemeimmel, arról a 19 évszázados határkőről hátra és előre tekintve s hiszem, hogy a férfiszövevények ilyen alapon megvalósítása esetén, glóriával körülvontan fog a jövőben tündökölni annak felirata: Én vagyok az Ut, az Igazság, az Élet!

Nagyt. Közgyűlés! Amint méltóztatnak tudni, zsinatunk az alkotmányról szóló I. tc.-et elkészítette s annak korszakalkotó és egyházunk jövődjére messze kihatással levő rendelkezéseinek életbe léptetése csupán a királyi jóváhagyásra vár.

De készen van és tárgyalásra vár a lelkész képesítéséről szóló II. tc. javaslata is, mely hozzászólás végett leadatván az egyházmegyékhez, azzal mai gyűlésünkön foglalkozni fogunk.

Elrendelte zsinat az egyházfegyelemnek a törvénykezésről alkotandó új tc.-be leendő beiktatását s rövidesen annak javaslata is letétezik az egyházmegyékhez. Itt azonban meggondolandó, vajjon az egyházfegyelem intézményes bevezetésével várhatunk e addig, amíg ez a még most készülő bizottsági javaslat, átmegy a törvényhozás összes retortáin: hiszen felbecsülhetetlen nagy érdekek, annak mielőbbi sürgős bevezetését parancsoló szükségként sürgetik. Megfontolandó, nem kellene e addig is ideiglenesen bevezetni valamelyes egyházfegyelmi szabályzatot? Ha az Istentiszteleti rendtartás életbe léptethető volt a zsinat által 1933. január 1. hatállyal, épen olyan parancsoló közszükség szól az egyházfegyelem sürgős bevezetése mellett is.

Méltóztassanak megengedni végül, hogy megemlékezem egyházmegyénk halottjáról, áldott emlékü volt esperesünk, Havas Gyuláról. A nemes harcot megharcolván, haza hívta az Ur.

Neve örökké össze lesz forrva egyházmegyénk megalakulásával. Hiszen a nagy földindulás után ő volt az, ki elsőnek ocsudott fel s szívós energiával fogott hozzá a romok eltakarításához s az egyházmegye feltámasztásához. Egyházmegyénk első esperesét, — én feledhetetlen emléktű s galamb lelkületű elnök társamat siratom ő benne! Legyen áldott emlékezte s szelid lelke virasszon egyházmegyénk felett örökkön-örökké!

Dr Nagy Sándor.

Öngyilkos gyermekek.

Ki tudna ma hű képet festeni arról, hogy mik játszódnak le a makrokozmosban: a nagyvilágban és a mikrokozmosban: vagyis az ember belső, kicsiny világában! Csak azt látjuk, hogy mind a kettő, úgy a makro, mint a mikrokozmos elveszítette az egyensúlyt és úgy az egyik, mint a másik önmaga létezése tagadásának az örvényei felé: a saját vesztébe rohan.

Hát ugyan ki tudná ma megmondani, hogy hová rohan velünk ez a megbokrosodott földgolyó, s hogy milyen közeli tragédiákat fog elkönyvelni az emberi kultúra legvéresebb rémregénye: az emberiség történelme! Egy mélyenlátó és tárgyilagosságát el nem veszített emberi fő a világ esztelenül száguldó szekerét ahoz a villamoshoz hasonlította, melynek meghibbant agyu kalauza össze-vissza száguldott a vonattal a nagypiacon, míg egy bátor és erőskezű rendőr az űrült kalauzt meg nem fékezte. Megszületett-e már az a bátor és erős kéz — teszi fel a kérdést ez a gondolkodó fő — amely az emberi élet mellékvágányokon száguldó vonatát megfékezze?

Hát lehet-e normálisnak minősíteni azt az emberiséget, amely kulturája, morálja és technikája birtokában a jólétnek és a boldogságnak kiapadhatatlan forrásait nyithatná meg ezen a földön és ehelyett a kinok és a nyomoruságok sötét poklává torzítja azt...

Ez ma a makrokozmos: a nagyvilág képe, de ehez hasonló a mikrokozmos: az ember belső világa is.

Általánosságban véve egyetlen egy ösztön sem olyan erős és mély a földön, mint az életnek az ösztöne, amit filozófiai nyelven az élet „igenlésének” neveznek.

Ebben a megbomlott külső és belső világban azonban meglepő jelenségekre bukkanunk. Láttuk már minden emberi józanságnak a megtagadását; láttunk képtelenebbeknél képtelenebb klubokat, de odáig még nem fajult ez az önmagával meghason-

lott világ, hogy — egyes szórványos esetektől eltekintve — gyermekek szervezett öngyilkosságot: az „öngyilkosok klubját“ termelje ki magából ez az életre és virulásra teremtett emberi élet . . .

Most azonban már ez a legnagyobb emberi örület is megszületett. Bécsben — mint olvassuk — apró kis diákokból klub alakult azzal a programmal, hogy annak tagjai kötelesek kivégezni magukat. S mire a „klubot“ felfedezték, négy kis diák már ki is végezte magát.

Ennél nagyobb aberrációt még nem produkált az emberiség történelme s mi nevelők e mellett a probléma mellett gondolkozás, magunkbaszállás nélkül el nem haladhatunk.

A kis diákok azzal indokolják — egyébként megindokolhatatlan tettüket, hogy tanáraik velük szemben „igazságtalanok“ voltak, s ebben a kijelentésben — bármilyen forradalmiasan hangozzék is — a gyermekeknek igen sok igazságuk van.

A kicsinyekkel szemben — szülők, nevelők, többé kevésbé mindnyájan igazságtalanok vagyunk. Mi teljesen ignoráljuk a gyermeket, azt a mienktől teljesen elütő drága gyermeki természetet, amely a maga megmáshatatlan törvényeinek a hatása alatt áll és mindig a mi lehiggadt, vagy „kiforrott“ természetünk törvényeinek a szankcióival sujtjuk a nekünk már idegen determinációk alatt álló gyermeket.

Az érvek egész légióját lehetne erre vonatkozólag felsorakoztatni, de ehelyett csak azt kérdem szerényen a gyermeke „hibái“ felett lángpalossal biráskodó szülőtől, vagy nevelőtől, hogy szállt-e már önmagába, s visszaemlékezett-e, mielőtt lecsapott gyermekére a büntetés lángpallosával, hogy ugyanolyan korában nem éppen ugyanazokat a hibákat, vagy pláne „bűnöket“ követte e el?

A világért sem az következik ebből, hogy hagyjuk meg hibáiban a gyermeket, hanem az, hogy legyünk a gyermekkel szemben igazságosak. S ha azok vagyunk, nem minősítjük „bűnnek“ gyermeki természetéből folyó botlásait, s büntetés helyett a nehezebbik módszerrel: neveléssel és főként szeretettel igyekszünk a jó és helyes utra rátéríteni.

„A gyermek a föld legnagyobb rabszolgája“ — mondja egy neves pedagógus. Valóban, mert sohase teheti azt, amit gyermeki természete diktál neki, folyton tilalomfákba ütközik, s valahányszor átlépi ezt a tilalomfát, mindannyiszor keservesen kell érte meglakolnia. A felnőtt ember nem birná ki, ha folyton természete ellen kellene tennie, ezt csak a lebirha-

tatlan gyermeki kedély birja ki, de ha a sok „igazságtalanság” még a mai tenger gyermeki gonddal is súlyosodik, a gyermek összeroskad a kibírhatatlan teher alatt és az öngyilkosságban keres megoldást és menedéket.

Ma minden örület epidémiává válik. Az „öngyilkosok klubja” is azzá válhat, amit likvidálni csak a gyermek világnak a megértésével, s a gyermeki rossznak nem kiverésével, hanem kinevelésével lehet.

Tóth Zsigmond.

IFJUSÁGI MUNKÁNK ROVATA

Konferenciák.

Ebben az évben — ha Isten segít, megtartjuk a kerületi leánykonferenciát június hó közepén, az iskolai év befejezése után. Mivel azonban a mai nehéz viszonyok között bizonyára kevesebb résztvevőre lehet számítani, mint más alkalommal, szükséges lesz minden egyházmegyében megyei konferenciákat rendezni, hova már könnyebben és többen eljuthatnak. Sőt a megyeiek mellett célszerű és kívánatos a körkonferenciák tartása. Ezeknek a fontosságát különösen hangsúlyozzuk. Egy-egy kör egyházaik egymáshoz közel vannak és így nemcsak néhányan, hanem az egész ifjuság összegyűlhet legalább egy napi testvéri találkozóra. A viszonyaik egymáshoz hasonlóak, a munkájuk is jobban egy lehet. De van egy távolabbi fontosságuk: a közeli gyülekezetek jövőbeli testvéri összetartozandóságának megalapozása. Ma az egyes egyházak vagy gyülekezetek között csak a hivatalos, az egyházi szervezetben levő kapcsolat van, de nincs semmi bensőségesebb testvéri szereteten, vagy akár az egy hit közösségén alapuló összetartozás. Egymás mellett, sokszor egymás közvetlen szomszédságában élnek anélkül, hogy az egymás hitében, vagy akár egyházi életében rejlő erőt felhasználnák a maguk építésére és erősítésére. Itt-ott ugyan kezdik azáltal, hogy a lelkeszi körök értekezletek alkalmával megtartják a kerületi gyűlés által is ajánlott missziói napokat, presbyteri, nőszövetségi értekezletekkel. De ez a kapcsolat igazán élővé csak akkor lesz, ha már az ifjúsággal kezdjük meg ennek a megteremtését.

A fiukkal kerületi konferenciát ebben az évben még nem szándékozunk tartani, de a megyei vagy körzeti konferenciákat már meglehetősen kezdeni. Felhívom azért az egyházmegyei belm. előadó testvéreimet, hogy úgy a fiú, mint leány megyei konfe-

renciákat alkalmas időben készítsék elő és a köri konferenciák megrendezésében is nyujtsanak segítséget. A megyei konferenciákon az ifj. titkár s amennyiben lehetséges, a ker. belm. előadó is szives készséggel nyujt segítséget és személyesen is közreműködik.

Anyák napja. Május második vasárnapja az anyák napja. Ennek a lehető legbensőségesebb megtartása áldásos hatásmagy magára az ifjuságra, mint a gyülekezetre nézve. Az ifjuságra jelentékeny nevelő hatásmagy, ha kellő irányítással fel tudjuk használni, a gyülekezet előtt pedig értékesé teszi az ifjuság és ebben a vezető munkáját is, ami nagyrészen magára az ifjuságra hat jótékonyan vissza. A mult évi ker. közgyűlés méltányolva az ilyenmő megmozdulásokban rejlő erőt, 80-b) határozatának 5. pontjában felhívta a lelkipásztorokat és bibliaköröket, hogy anyák napján rendezzenek ünnepélyt. Itt e helyen felhívom lelkésztestvéreim figyelmét és kérem, hogy e kedves alkalmat ne hagyják kihasználatlanul, hanem — ahol elháríthatatlan akadályba nem ütköznek, a rendelkezésre álló eszközökkel igyekezzenek a napot minél bensőségesebbé tenni.

Debreczeni István.

Egyházmegyei közgyűlés Nagyszalontán.

Április 23-án tartotta meg Kassay Béla esperes Szabó Zoltán tábornok egyházmegyei gondnok elnöklete mellett, a nagyszalontai egyházmegye rendes tavaszi közgyűlését, amely a templomi istentisztelet végeztével a központi iskola nagytermében kezdődött meg Kassay Béla esperes bensőséges könyörgésével és az egyházmegye közállapotát világosan áttekintő lendületes megnyitó beszédével. Az 50. pontból álló tárgysorozat első pontjai között az egyházmegye 1932. évi állapotáról szóló esperesi jelentés szerepelt, majd a tanügyi és két missziói bizottság előadói terjesztették elő az egyházmegye közel 50 iskolájában, 30 egyházának belmissziói szervezeteiben és a 14 missziói körben folyó változatos és reményteljes munkálkodás eredményeit. A közgyűlést megelőző napon tartott tanítógyűlés újból feltámaszotta a már régen szünetelő tanítóegyesületet és agilis tisztikart választott meg az élére. A lelkészválasztásról szóló zsinati törvénytervezetet, amely szintén a tárgysorozaton szerepelt, szivesen üdvözölte a közgyűlés. A nagyszalontai mindkét segédlelkési állás fenntartása és javadalmazása tekintetében, mint amely a szalontai 13 ezer lelkes gyülekezet létérdeke,

nyomatékosan döntött a közgyűlés. Egyben örömmel vette tudomásul Fráter Emil tanácsbíró, volt orsz. gyűlési képviselőnek a nagyszalontai főgondnoki állásra történt megválasztását.

Délután a bírósági ügyek következtek, amelyek között a megfelelőbbezett szalontai lelkészválasztás is szerepelt. Feltűnően nagyszámu közönség várt az egyházi bíróság ítéletére, amely este 8 órakor hangzott aképen, hogy a bíróság az indokok felsorakoztatása mellett a választást megsemmisítette.

Lelkészerkezet.

A nagybányai egyházmegye lelkészei ápr. hó 21-én tartották szokásos értekezletüket Szatmáron nagy érdeklődés mellett, amely érdeklődést különösen az váltotta ki, hogy a tárgysorozaton olyan kérdések szerepeltek, melyek a lelkészeket nagyon is közélről érintik.

Az értekezletet Magoss Ferenc elnök nyitotta meg rövid imával és beszéddel. Majd dr. Koronka Pál adórjani lelkész ecsetelte azt a nyomoruságos helyzetet, amelybe a református lelkészek az államsegély elmaradása és nagymérvű leszállítása folytán jutottak és indítványozta, hogy kerestessék meg az összes egyházmegyei lelkészerkezetek útján a Püspök ur, hogy egy memorandumban tárja fel a királyhágómelléki református papság kétségbeejtő helyzetét a pénzügyminiszter, a miniszterelnök és Ófelsége a király előtt és kérje: 1. Az elmaradt 1931. és 1932. évi államsegély azonnali kifizetését; részben készpénzben, részben — ha másként nem lehet — államilag garantált és átruházható bonban. 2. Vizsgáltassék meg és hasonlítottassék össze fizetésünk a hasonló végzettségű lelkészek és tisztviselők fizetésével és ezen az alapon rendeztessék fizetésünk s ha ez bármilyen okból nem lenne lehetséges, úgy: 3. engedtessék meg, hogy könyöradományokért külföldi hittestvéreinkhez fordulhassunk. Az indítványt azzal a kiegészítéssel fogadta el az értekezlet, hogy maga az egyházkerület is lépjen közbe és emelje fel szavát ebben az ügyben, mert ez az állapot tovább már nem tűrhető. Csatlakozott a lelkészerkezet a kolozsvári egyházmegye lelkészeinek mozgalmához, hogy az összes egyházmegyék képviselőiből alakult küldöttség is sürgesse az elmaradt fizetések kifizetését.

A lelkészek képesítéséről és alkalmazásáról szóló II. ik törvénycikket Mogyorós Sándor csengerbagosi és Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkészek ismertették, amellyel kapcsolatban széleskörű vita indult meg, amelyben résztvettek Boros Jenő, Debreczeni István, Sárközi Lajos, Szép Kálmán lelkészek és Széll György esperes. A vita eredményeként a lelkészerkezet törőni kívánja a törvényből azokat a paragrafusokat, amelyek a szabad lelkészválasztás korlátozását célozzák.

Óry Tamás lázari lelkész azon indítványát, hogy a teme-

tési segílyt szállítsák le, nem fogadta el az értekezlet és ugyan-csak teljesíthetetlennek találta Takács Lajos nagybocskói lel-késznek azon indítványát is, hogy a lelkészek globális adójá-nak fizetésére az egyházmegye pénzeiből adjon az Esperes előleget.

Általában panaszolták ezután a lelkészek, hogy a 14 száza-lékos iskolai segílyt a legtöbb helyen nem folyósították a fele-kezeti iskolák részére s az ez ellen beadott felebbezéseket indokolatlanul elutasították. Ebben az ügyben is a kerület közbe lépését kéri az értekezlet.

Oláh Sándor nagybányai lelkész a múlt évi számadás eredményét és a folyó évi költségvetést ismertette, melynek el-fogadása után Gy. Kovács József alelnök záró szavaival feje-ződött be az értekezlet.

HIREK

A királyhágómelléki refor-mátus egyházkerület május hó 23 án tartja közgyűlését Nagy váradon, a református leány-gimnázium dísztermében.

118 magyar theologus élve zett 1865 óta skót stipendiu-mokat, akik közül ma 80 van életben. A skót nemzeti egy-ház moderátora, dr Mackin-tosh és dr Webster volt buda-pesti skót lelkész látogatása alkalmából most megalakították a Nagybritániai Magyar Reform Theol. Hallgatók Bar-ráti Körét Budapesten. Az alakuláson a volt diákok kö-zül 35-en jelentek meg, a

többiek levélben jelentették be csatlakozásukat.

321,000 r. kath pap van jelenleg a földön Tíz évvel ezelőtt 235,000 volt. A leg-több Európában van: 252 000. mig a legkevesebb Ausztráliá-ban, hol 2200 a számuk.

Egy 4 éves és egy 5 éves tel-jesen árva, egészséges falusi leánykát (Biharszentjánosról) ki fogadna örökbe vagy ki nevelne fel? Jelenkezések a nagyvárad olasz-i református lelkészi hivatalnál.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Hivatalos értesítés. Tanszerraktárunknál a következő tér-képek és szemléltető eszközök kaphatók, a készlet elfogyásáig, csupán a kezelési, csomagolási és szállítási költségek megtéri-tése ellenében: Amerika fali térképe, négy lap együtt L. 32.—, Ausztrália fali térképe 2 lap együtt L. 16.—. 31 féle természet-rajzi kép á L. 5.— [jegyzékük lapunk 1932-es évfolyamának 13 ik oldalán] 8 féle történelmi kép [jegyzékük u. o.] á L. 5.—. 4 féle tört. arckép [jegyzékük u. o.] á L. 5.—. Körző L. 12.—.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyt. Református Lelkészi Hivatalnak
Tinca—Tenke
Jud. Bihor

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Az egyházkerület iratterjesztésében kaphatók konfirmációi ajándékkönyvek

képes Ujtestamentumok és Zsoltárok könyve csinos papir
kötésben, vászonsarokkal. Ára 30 Lei **Konfirmándusoknak
emlékkönyv 10 lei. Konfirmációl emléklapok 1 lei, dí-
szesebb 2.50 lei árban. Konfirmációl emléklap biblíába
való beragasztásra igen csinos kivitelben darabja 1 lei**

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1.— Lei
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két iv terjedelmű lüzet finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10.— Lei. — Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

Mindenikből 10% árengedményt adok. A szállítás utányéltel történik.
A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.
A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb árakon.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. DR. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlőnye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Az egyházfegyelem.

Az egyházfegyelem kérdése most már komolyan foglalkoztatja egyházmegyénk hivatalosait is. A múlt év novemberében tartott zsinati ülésre egy bizottság nagyon alapos és nagyon komoly, mindenben Isten igéjén alapuló munkálatot készített az egyház birói hatalma címen a keresztyén egyházi fegyelemről. A zsinat e munkálat és az általános — mindkét egyházkerületben megnyilvánult — óhajtság alapján a következő nagyfontosságú elvi határozatot hozta:

„Az egyházi törvénykezés keretében bírósági uton gyakorolt és gyakorolható egyházi fegyelmezés mellett, melynek első sorban az igazságszolgáltatás a célja, föltétlenül szükség van az egyházi tisztviselők és egyháztagok életének evangéliumi értelmű fegyelmezésére is, melynek célja az anyaszentegyházban a külső és belső rend, a lelki egység, a hitbeli és erkölcsi tisztaság megőrzése és fenntartása s az egyház minden irányu önvédelmének biztosítása. Ez a fegyelmezés természeténél fogva részben megelőzi az egyházi törvénykezést, részben azzal együtt halad, egyes fokokon pedig abba belekapcsolódik.“

E nagyjelentőségű határozat kimondása után a beterjesztett javaslatot kiadta az egyházi törvénykezéstről szóló törvénycikk elkészítésére kiküldött bizottságnak, hogy az egyházi fegyelmezés és annak módozatait úgy a törvénykezést megelőző, mint azzal együtt haladó és összekapcsolódó vonatkozásaiban a törvényjavaslatba dolgozza bele és lehető sűrűn terjessze a zsinat elé.

Ez a legmagasabb intézkedés megnyugtató lehet azokra, akik az egyházfegyelem visszaállítását az egyház és Isten országa iránt való féltő szeretetből évek óta állhatatosan sürgetik. Megnyugtató lehet annál is inkább, mert nemcsak lelkész-

jellegű, hanem súlyos szavú világi férfaink is foglalkoztak vele, sőt sikra szállanak mellette. De csak annyiban lehet megnyugtató, hogy nem lehet többé kétségünk afelől, hogy az igazi keresztyén, közelebbről kálvini egyházfegyelem egyházunkban ismét helyre fog állíttatni. Ám az időpont még mindig bizonytalan, sőt a messze távolban látszik előttünk.

Nincs róla tudomásunk, hogy a törvénykezési bizottság, amelynek feladata az egyházfegyelemnek az általa készítendő javaslatba beillesztése, már elkészítette volna munkálatát és így nagyon kevés a reményünk arra, hogy ez ebben az évben az egyházmegyék elé letétethető legyen. Ha pedig így van, akkor teljesen kétséges, hogy a zsinat a jövő évben is letárgyalhassa. Mivel pedig a törvény csak a szentesítés után léphet életbe, évek telhetnek bele, míg a gyakorlatban alkalmazható lesz.

Pedig ez napról-napra egyre égetőbbben sürgőssé válik. Egyházi életünknek, gyülekezeteink életének — sajnos folyton szaporodó — több olyan kérdése és sebe van, melyek — nagyobb veszély nélkül — részint nem várhatnak a mai hosszadalmas bírósági eljárás utján való elintézésre, részint a mai törvények szerint nem is intézhetők el. Vannak ügyek, melyek a mai viszonyok szerint hosszú ideig, néha évekig tengeri kígyóként huzódnak és az egész gyülekezet életét megmértelyezik, feldulják és minden építő munkát lehetetlenné tesznek. Vannak olyanok is, melyek soha jóvá nem tehető kirobbanásokban végződnek és vannak, amelyeket a mai adottságok mellett orvosolni lehetetlen.

Bizonyítékul egy — néhány hete történt — megrendítő és felháborító esetet említek fel.

Egyik egyházközségben — a hely most melléke — a lelkipásztor és egy földbirtokos család között egyházi adó, nőszövetségi és más ügyből kifolyólag az addig baráti viszony feszültté, majd ellenségessé vált. Kellemetlen torzsalkodások, feljelentések után kiszállt egy lelkészi és világi tanácsbíró, hogy békességet teremtsen. Munkájuk sikerre is vezetett s az erről felvett jegyzőkönyvet az érdekeltek — úgy látszott — megelégedéssel aláírták. De utána nyomban az ellenkezője történt. A tárgyalás színhelyéről hazafelé igyekvő lelkipásztornak elébe állott a családnak egyik ifju tagja, ki a tárgyaláson nem volt jelen, az eredményt kérdezve. És mikor a lelkész gyanútlanul elmondta, hogy egymásnak kölcsönösen elégtételt adtak és kaptak, hirtelen felé ütött. Majd mikor az ütést felfogta és a továb-

bit elhárítani igyekezett, másik vele lévő testvére is ütlegelni kezdte és midőn ezt is elhárította, odarohant a közelben levő apa is és így hárman támadva rá a most már védekezni nem tudó lelkipásztorra, leteperték és a szoros értelmében véresre verték.

Kérdezem ez után a felháborító páratlan eset után, nincs-e szükség az egyházfegyelem leggyorsabb visszaállítására. Nincs-e szükség, mikor a család azzal fenyegetőzik, hogy egyházunkat elhagyja? Szabad-e időt és alkalmat adni, hogy ő fenyegetőzzék és ő vegyen magának elégtételt? Szabad-e tünni, hogy ilyenek csak egy napig is egyházunk tagjai legyenek?

A nagykárolyi egyházmegye elfogadott és felterjesztett egyházfegyelmi szabályrendeletet a kerületi közgyűlés elé. Jó alkalom lesz, hogy ennek a kapcsán kerületünk foglalkozzék e kérdéssel és — ha másként elfogadható — erősítse meg, vagy akár annak a kapcsán alkossa meg a már többször kért és sürgetett egyházfegyelmi szabályrendeletét, nem várván arra a tenger veszélyt hozható jó pár esztendőre, míg a zsinati törvény életbe léphet.

Debreczeni István.

Egyházmegyei közgyűlések.

A bánsági egyházmegye

április 20-án tartotta meg Temesváron Szabolcska László dr. esperes és Bálint Miklós resicai vasművek főigazgatója, egyh.-m. gondnok elnökle mellett, rendes tavaszi közgyűlését. A közgyűlés alkotó tagjai, kik megérkezésüktől elindulásukig a temesvári egyház és hívek vendégszeretetéét élvezték már a gyűlést megelőző nap a hívek nagy seregével együtt istentiszteletre gyűltek össze. Ez alkalommal Szombati Szabó István bibliát olvasott és imát mondott, Balogh Gyula hirdette az Igét és Szöllősy Imre utóimát mondott és megáldotta a gyülekezetet. Az istentiszteletet megelőzőleg a teljes számú birói kar ülésezett. A tanítói fizetések ellen beadott panaszok kerültek tárgyalás alá. 20-án a megjelent alkotótagok elénekelték a XC. zsolt. 1. versét. Utána esperes főlemelő imádságban könyörgött az anyaszentegyházért, az összejöttekért, távolmaradtakért, a várva-várt szebb, boldogabb jövőért. Imádság után Bálint Miklós gondnok visszapillantást vetett a múlt év Resicán tartott közgyűlés óta eltelt időre, lebilincselő, gondolatokban gazdag beszéddel — azzal a reménnyel, hogy ez évben talán alkalma lesz egyház-

megyénk minden egyházközségét meglátogatni — megnyitotta a közgyűlést.

Ezután a 60 pontból álló tárgysorozat következett. Az elnökileg elintézett ügyekről tett jelentést, a közgyűlés tudomásul vette. Az esperesi jelentés fájdalommal emlékszik meg, hogy a súlyos próbáltatások, melyekben bőségesen volt része az elmúlt esztendő alatt, megakadályozták az egyházak látogatásában, mindössze csak Lugosra és Szapáryfalvára jutott el. Ezután a számvevői, pénztárnoki és tanügyi előadó jelentése került sorra. Iskoláinkban az eredmény általánosságban az átlagos jót felülmulja. Szeretettel köszönti és fogadja kebelébe Lányi Lőrinc lippa-radnai, Orth Imre végvári lelkészeket és Kicsi József lugosi ig. tanítót, Sajnálattal hallja Kiss Imre mosnicai lelkésznek betegsége miatti nyugdíjaztatását Bodnár László szigetfalui lelkész csere utján való közeli eltávozását tudomásul vette.

A kongrua igazságos rendezése ügyében az összes lelkészek által aláírt manifesztációt juttat el a miniszterhez. A legációkérdéssel igen komolyan foglalkozott, az egyházmegyét 9 körre osztotta fel. Egy egy körhöz két-három egyházat osztott be és elkötelezte mindenik kört, hogy egymás közt a kérdést alaposan meglárgyalva, közösen fogadjanak legátust. Szigoruan elrendeli, hogy azon egyházközségek, melyekben a „Református Férfiak Szövetsége” még nem alakult meg, legkésőbb jun. 1-ig alakítsák meg. Kimondja, hogy a késedelmeskedő lelkészekkel szemben rendbirságot léptet életbe — 200 Lei —, mely összeg az illető lelkész kongruájából levonható.

A közgyűlés esperesi imádságával és áldáskivánságaival ért véget.

S. F.

A bihari egyházmegyei közgyűlés

legszebb, lélekbe markoló pontja Vadai Béla esperesi megnyitó beszéde volt. Ez a gyűlés nagyjelentőségűvé vált azért is, mert ez alkalommal ült össze az ujonnan megválasztott egyházmegyei vezetőség, amelynek megbízatása tíz esztendőre szól. A hívek bizalma a régi vezetőséget választotta meg. Új tanácsbírák lettek: Biró Ferenc örvéni lelkész és Jégh Károly ny. törvényszéki bíró.

Balajthy Jenő tanácsbíró lemondása folytán megüresedett egyházmegyei belmissziói előadói tisztségre a közgyűlés egyhangulag dr. Szabó Lajos nagyváradi lelkészt választotta meg.

Az esperesi jelentést Kádár Miklós e. m. lelk. főjegyző olvasta fel. Ebben a jelentésben az egyházak, iskolák gigantikus

munkájáról hangzott el beszámoló. De fájdalmasan emlékezett meg a jelentés azokról a mind gyakrabban megisméllődő eseményekről, amikkel az egyes egyházakban az állami hatóságok súlyos akadályokat gördítenek a belmissziói munkák, nőszövetségi összejövetelek megtartása elé.

Az esperesi jelentéshez többen szólottak hozzá, így elsősorban Sulyok István püspök, aki megnyugtatólag közölte a közgyűléssel, hogy a vallásos összejövetelek zavartalan megtarthatása érdekében hivatalos helyről megnyugtató kijelentéseket kapott. A kitérésekkel kapcsolatban kitartásra buzdítja az egyházakat, mert csak akkor lehet a református egyházat újra azzá tenni, ami volt, ha minden viharokat győzedelmesen tud visszaverni. Ezután a tanügyi és a két missziói bizottság terjesztették elő jelentéseiket. Belmissziói intézményeink áldásos munkái, különösképen Kiss Bertalan utazótitkár látogatásai vérkeringést vittek a bihari egyházak életébe.

Több tárgy letárgyalása után a közgyűlés Telegdy József gondnok elnök zárószavaival ért véget. — Délután bírósági ügyek következtek, amelyek között több közigazgatási és fegyelmi ügy szerepelt a tárgysorozatban. (dr Sz. L.)

A nagykárolyi egyházmegye közgyűlését

április 27 én tartotta Nagykarolyban Gönczy Sándor esperes és dr Nagy Sándor egyházmegyei gondnok elnöklete alatt. A XC. zsoltár éneklése, Esperes imádsága és Gondnok megnyitó beszéde után az egyházmegye életéről teljes képet nyújtó esperesi jelentéssel kezdődött a közgyűlés 60 pontjának letárgyalása. Kovács Lajos lelk. főjegyző, Gargya Géza és Szabó István lelk. tanácsbírák hivatali esküt tettek. Megtörtént a szaniszlói lelkészválasztás megerősítése, s Szabó Tibor szaniszlói, Simon Imre érdengelegi lelkészek egyházmegyei bekebelezése.

Kiemelkedőbb pontok voltak: a számvevőszéki, belmissziói bizottsági jelentések, a II. tc. tervezetre vonatkozó javaslat, az egyházfegyelem bevezetésének ügye és a tanítók természetbeni fizetésének értékelése. Számvevőszék és belmissziói bizottság értékes munkáját közgyűlés elismeréssel fogadta. A II. tc. nek a lelkészek áthelyezésére vonatkozó 51-59. §§-ai vita után szótöbbséggel meghagyattak. Az egyházfegyelem bevezetésére újból elfogadta és megerősítette közgyűlés a 10-1924. sz. határozatával életbeléptetett egyházfegyelmi szabályzatot, kibővítvén azt előzetes eljárást elrendelő 11. §-al. A tanítói díjlevelek értékelését a természetbeni javadalmak vidékenként változó

értéke miatt megejteni nem lehetett, hanem elvi határozatot hozott közgyűlés, t. i. egyházakat utasítja az 1932. és 1933. [két] évi értékelésre, a vitás esetek felülbíráásával pedig a tanácsbírói kart bízta meg. Több díjlevél jóváhagyása, felebbezések, kérések, kölcsönügyek feletti határozat után gyűlés a késő délutáni órákban ért véget.

Április 26 án délelőtt tanácsbírói értekezlet, bizottsági ülések, délután pedig bírósági tárgyalások voltak. K. L.

A nagybányai egyházmegye közgyűlését

folyó hó 2-án tartotta Szatmáron. A közgyűlést a XC. zsoltár közös eléneklése után Széll György esperes imával és dr Böszörményi Emil gondnok beszéddel nyitották meg.

A megjelentek számbavétele és a tárgysorozat megállapítása után, a jegyzőkönyv hitelesítés felől intézkedett a közgyűlés. A szavazatbontó-bizottság jelentéséből megállapította a közgyűlés, hogy a következő 10 éves ciklusra megválasztottak: Esperesnek: Széll György avasujvárosi lelkész, egyházmegyei gondnoknak: dr Böszörményi Emil földbirtokos, lelkészi tanácsbírónak: Magoss Ferenc, Boros Jenő, Gy. Kováts József, Sárközi Lajos Bogdán Lajos, Peleskey Sándor, világi tanácsbírónak: dr Farkas Antal, dr Nagy Sándor, dr Helmeczy József, Nagy Béla, dr Jakó Endre, Kovássy Ákos, lelkészi főjegyzőnek: Oláh Sándor, jegyzőnek: Visky Ferenc világi főjegyzőnek: dr Mártha József és jegyzőnek: Tereh Géza, tanítóképviselőnek: Kádár Károly és Szőke József. A választás eredményének tudomásul vétele után, Peleskey Sándor, dr Mártha József és Tereh Géza letették az esküt, kiket Esperes meleg szeretettel üdvözölt helyfoglalásuk alkalmából. Az üdvözlésért és a megválasztásért Peleskey Sándor mondott meghatottan köszönetet és ígérte, hogy az irántok megnyilvánult bizalomra igyekeznek mindig méltók lenni.

Az esperesi jelentéssel kapcsolatban kegyelettel örököltette meg a közgyűlés jegyzőkönyvében Kovássy Ákos tanácsbírónak és Regéczi Sándor főgimnáziumi tanárnak az emlékét és tudomásul vette a lelkészi és tanítói karban történt változásokat. Ugyancsak helyeslőleg vette tudomásul a gombási fiókegyház megalakulását és megerősítette a szatmári presbytériumnak a város által megtagadott lelkészi pénz és fajarandóságok kiszolgáltatására vonatkozó határozatát.

A lelkészi értekezlet, tanügyi bizottság, számvevőszék és missziói bizottság javaslatait, valamint a máramarosszigeti liceum

igazgatótanácsának előterjesztéseit határozati erőre emelte a közgyűlés azzal, hogy a II ik törvénycikk megvitatására és a ker. közgyűlés elé javaslatkészítésre egy külön bizottságot küldött ki.

Az egyes egyházakból beérkezett ügyeket tárgyalta le ezután a közgyűlés, amely délután 2 óráig tartott. Délután 4 órától pedig az egyházmegyei bíróság ülésezett s egy pár fegyelmi és közigazgatási ügyet közmegnyugvásra elintézett. *B. J.*

Lelkészerterkezetek.

A nagykárolyi egyházmegye Lelkészegyesülete

április 19 én tartotta gyűlését. Éneklés és Szabó István imádsága után Kovács Lajos elnök köszöntvén a lelkésztestvéreket, megemlékezik a közeli jövőben értekezletté való átalakulásról, rámutat az Egyesület anyagi bajaira, megjelölvén a segítség módját, végül a lélek indításából szól Havas Gyula börvelyi lelkész lb. esperes elhalálozásáról, mire a gyűlés rövid felállással fejezte ki kegyeletét az elhunyt iránt.

A II. t. c tervezetét Kovács Lajos ismerteti. Kisebb, lényegtelen módosításoktól s az áthelyezésekről szóló, véleményezett 51—59. §§ teljes törlésétől eltekintve az előadói javaslat elfogadott. A Temetkezési Segélyegylet járulékait és segélyét gyűlés lejjebb szállítja s a csökkentett kamatok pontos fizetését elengedhetetlennek tartja. A pénztári jelentés meghallgatása s két kerés feletti határozat után Gönczy Sándor esperes terjesztette elő Máthé Sándor kolozsvári esperes kezdeményezését az államsegély emelése ügyében. Egyesület lelkészi kara készséggel csatlakozott a megmozduláshoz, de anyagi erő híján magát a küldöttségben képviseltetni nem tudja. Befejező imádságot Szendrei Dénes mondott. *K. L.*

A bihari egyházmegye

április 24-én tartotta szokásos évi egyetemes értekezletét és az ezt követő egyházmegyei közgyűlését.

Az értekezletet Kiss Károly nagyváradai lelkész imával, Vadai Béla esperes lelkes szavakkal nyitják meg. A lelkészek képesítéséről és alkalmazásáról szóló II ik törvénycikket Tarnóczi Lajos bihari lelkész ismertette, amellyel kapcsolatban széleskörű vita indult meg. A vita eredményeként a lelkészerterkezet törölni kívánja a törvényből azokat a paragrafusokat,

amelyek a református egyház ősi alkotmányvisszával ellenkeznek. A másnapi megyei közgyűlés Czeplédy Miklós e. m. ügyész jogi fejtegetései után némi módosítással szintén a lelkészértekezlet javaslatát tette magáévá.

Csatlakozott a lelkészértekezlet a kolozsvári egyházmegye lelkészeinek mozgalomához, hogy az összes egyházmegyéek képviselőiből alakult küldöttség is sürgesse az elmaradt fizetések kifizetését. Az értekezlet esperest bizza meg, hogy a bihari egyházmegye lelkészeit e küldöttségben képviselje. Az egységes liturgia kérdésében az értekezlet, Biró Ferenc örvéndi lelkész előadói javaslata alapján a magyarországi formulát fogadja el s ilyen irányban tesz felterjesztést a kerülethez. Boros Ferenc s. lelkész a szociáldemokrácia és a kommunizmus lényegéről és az ellenök való védekezésről, Kovács Antal pályi-i lelkész „a lelkészek együttműködésének szükségességéről” és lehetőségéről tartottak rendkívül értékes előadásokat. Pártolólag terjesztette fel az értekezlet Szűcs László csatári lelkésznek egy „református kis Káté” kiadatása érdekében tett indítványát. Több, kisebb tárgy megbeszélései után, Vadai Béla esperes záró szavaival ért véget az értekezlet.

Egyházmegyei nőszövetségi gyűlés.

A Nőszövetség nagykárolyi egyházmegyei tagozata április 26-án tartotta évi közgyűlését Nagyváradban, Rassó Károlyné elnöklete alatt. A XC-ik zsoltár eléneklése és esperes imádása után elnöknő üdvözölvén a megjelenteket, közvetlen meleg szavakkal nyitja meg a gyűlést.

A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után a titkári jelentés következett, ami a beérkezett kevés számú jelentés alapján csak részleges képet nyújthatott az egyházmegyei tagozatról. Közgyűlés óhajtására felolvastattak a községi tagozatoknak a megalakulás óta kifejtett működéséről beküldött jelentései. Hézagpótló, áldásos munkáról szóltak e jelentések. Éreztük, hogy Isten a gyöngye női erőket nem hiába állította munkába. Különösen intenzív és többoldalú munkáról számolt be Domahida, Érkörtvélyes és Nagyvárad jelentése. Tudomásunk van róla, hogy a jelentést nem küldő egyházakban is — keffő kivételével — részint fejlettebb, részint kezdő munka folyik.

A választmány megalakítására nézve a községi tagozatokat hívja fel közgyűlés egy-egy választmányi tag megválasztására az egyházmegyei tagozat részére. A működési szabályzat

megalkotására elnöknő elnöklete alatt hat tagú bizottság küldetett ki.

Határozati erőre emeli közgyűlés esperes amaz indítványát, hogy a községi tagozatok a lelkeszi körök beosztása szerint évenként látogassák meg egymást. Megütközésre talált dr. Kölcsei Ferencné alelnök jelentése a domahidai és kismajtenyi vallásosestéknék a hatóság részéről történt önkényes betiltásáról s miután Gönczy Sándor esperes közli, hogy a sérelmek orvoslására már megtette a hivatalos lépéseket, közgyűlés csupán tiltakozásának ad kifejezést. Általános helyeslésre talál Bartha Istvánné indítványa, hogy kerestessék meg a „Református Jövő” a nagyváradi árvaházzal való intenzivebb foglalkozás végett és Nőszövetségeink is erre gondoljanak elsősorban az árvaházak segítésekor. Ezért közgyűlés felhívja a községi tagozatokat, hogy évenként egy egy ünnepélyük jövedelmét a nagyváradi árvaháznak juttassák el. Az egyházmegyei járulékot a községi tagozatok lélekszáma után 1—1 leiben állapítja meg közgyűlés s kimondja a hátralékok sürgős beszédését is. A gyűlés az elnöknő buzdító szavaival ért véget. *Kovács Lajosné.*

IFJUSÁGI MUNKÁNK ROVATA

Református Jövő.

Lapunk megrendelőinek száma még mindig növekedő tendenciát mutat. Az utolsó két számot már 3800 példányban nyomattuk, ami négy hónap alatt 1300 példányszám növekedést jelent. Egészen bizonyos azonban, hogy a nyár csökkenést fog hozni, amit csak az ellensúlyozna, ha azok a lelkesz urak, akiknek a múlt hónapban küldtünk mutatványszámot, gyülekezetükben igyekeznének lapunkat minél szélesebb körben terjeszteni.

Egyenesen léteérdeke lapunknak, hogy a kiadóhivatal ne terheltesse meg régi példányok visszaküldésével. Már többször irtuk, hogy nem fogadhatunk vissza régi példányokat. A megrendelők számában történt bárminő változást idejében tudásuk a kiadóhivatallal, hogy az a lap legközelebbi számából csak annyit küldjön, amennyit biztosan ellehet helyezni.

Az a nagy érdeklődés, amellyel az ifjuság a „Mi a véleményed” rovatban közölt kérdéseket fogadta, azoknak a lelkesz uraknak tulajdonítható, akik arra az ifjuság figyelmét felhívták. Ez a rovat az ifjuság református önludatának kialakítását szolgálja s mint ilyen igen nagy fontosságu. Kérjük a lelkesz urakat, hogy az újabb kérdést ajánlják az ifjuság figyelmébe.

Néhányan kérték a kiadóhivatalt, hogy számukra a hivatalos laphoz csatolt példányt küldjük a tömeges csomagban. Mivel ez az expediciót igen meglassítaná [külön kellene nyilvántartani s a külön nyilvántartás alapján mindig kiválogatni a többiek közül ezt a néhány példányt] s az egyöntetű elszámolást is lehetetlenné tenné, sziveskedjenek ettől az óhajtástól eltekinteni. A hivatalos laphoz csatolt példányt, mint ami tulajdonképpen az egyházközségnek szól, a kiadóhivatal teljesen külön tartja nyilván az egyeseknek járó, csomagban küldött laptól. Azoknak a lelkész uraknak, akik a mutatványszámot nem küldték vissza egy hónap elteltével sem, sőt a lap azóta megjelent számát is elfogadták, lapunkat megindítottuk. De nagyon nyomatékosan kérjük őket is, hogy rögtön írják meg a kiadóhivatalnak, ha nem tudnák a lap minden számát elhelyezni. Minden egyes el nem adott ujság merénylet a lap ellen.

A lap „Hírek” rovata hű tükre szeretne lenni a kerületünkben folyó evangéliumi munkáknak. A szerkesztő kéri a lelkész urakat, hogy gyülekezeteikben történt megmozdulásokról, a belmissziói munkák állásáról küldjenek be híreket.

HIREK

Egyházkerületünk Iratterjesztése „Családi tűzhely mellett” címen traktátus füzetek kiadását indította meg. Három sorozatban hitbuzgalmi apologetikus, szórakoztató és ismeretterjesztő füzetek fognak megjelenni, kb. minden hónapban egy szám. Sárközl Lajos szatmári lelkész tollából a II. sorozat 1. 2. füzeté „A gondviselés titka” címen már elhagyta a sajtót. A kettős füzet ára Lei 3. 10 példánynál 10 százalékos engedmény. Egyes füzet ára Lei 2. lesz. A füzet kiállítása olyan, hogy kisebb vizsgai jutalomnak is alkalmas. Iratterjesztésünk biztossá számít az összes belmissziói munkások támogatására, hogy ezt a vállalkozást sikerhez juttassák. Részletesebb ismertetést jövő számunkban fogunk adni.

Dr Imre Gábor th. professzor legújabb prédikációs könyvét a romániai előfizetők 50 Leiért kaphatják meg, ha ez összeget Bányai Ida urnő címére (Bala-Mare—Nagybánya, Ferdinánd király ut 23.) beküldik.

A mohamedán misszió utőrő hőisének, Martyn Henrynek az életrajza jelent meg a Külmissziói Füzetek legutóbbi számában. Az ügyesen és mindvégig élvezetesen megírt életrajz Sallay István lelkész munkája. A füzet nagyon alkalmas vallásos estéken való felolvasásra, Ára 20 fillér. Megrendelhető a Külmissziói Szövetségnél, Budapest, VIII. Gyulai Pál utca 9. II. 21.

Pünköst külmissziói nap.

A magyar református egyház illetékes hatóságai a pünköst II. napját külmissziói nappá nyilvánították s az ország számtalan gyülekezete már eddig is rendszeresen foglalkozott a külmisszió kérdésével.

Köszönetnyilvánítás. A margittai egyháztanács presbiteri gyűlésén jegyzőkönyvi

köszönetét nyilvánítja az aradi Hönig Frigyes és Fiai harangöntő cégnek az általa szállított 2 összesen 1042 kg. súlyu harangok öntése azok minden tekintetben megfelelő kivitele felszerelése és teljesítményéért.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

2434—1933 II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és miheztartás végett közlöm a Monitor Oficial 88—1933 ápr 15 iki számában megjelent „Törvény a nyilvános látványosságok adójának kivetéséről” az iskolákra vonatkozó részét. 2. fej IV. bekezdés. A mozgófénykép előadások, amelyeket bármely fokozatu iskolában rendeznek, mentesek mindenféle illeték alól. VI. bekezdés Színművészeti előadások, hangversenyek, színelőadással és hangversennyel kapcsolatos kultúrestélyek, amelyeket falusi községekben kulturális egyesületek, iskolaszékek, földműveskörök és zenekarok rendeznek, mentesek a látványossági adó alól. Oradea—Nagyvárad, 1933 május 8 Atyafiságos szeretettel: Sulyok sk., püspök.

2232—1933-I. **Pályázat** az érmelléki ref. egyházmegyébe kebelezt s halálozás folytán megüresedett berettyószéplaki — [Bihar m.] — református egyház rendes lelkészi állására. *Javaldalom:* 1. 60 köböl termény, melyből 50 köböl kenyérnek való buza, 10 köböl tengeri 2. Készpénz 105 lei. 3. Hat öl tűzifa beszállítva. 4. Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. 5. 20 kat. hold 1338 négyszögöl föld haszonélvezete, adóját az egyház fizeti. 6. 2 hold agrár föld, adóját a lelkész fizeti, azért az egyház nem szavatol. 7. Lakás természetben 8. Megfelelő államsegély melyért az egyház nem szavatol. Lelkész köteleseégeit az E. T. ide vonatkozó szakaszai s felsőbb rendeletek szabályozzák. Az állás az özvegy kegyeleti félélévének letelte után október 1-én, esetleg az özvegygel való előzetes megegyezés alapján hamarabb is elfoglalható. Berettyószéplak a Bihar szilágysági vonalon fekszik, vasutállomása s postája helyben. Pályázati határidő 1933 június hó 27. nap. Pályázati kérvények a törvényesen előírt mellékletekkel felszerelve Végh József espereshez, Valea lui Mihai—Érmihályfalva, adandók be a jelzett időpontig. Oradea—Nagyvárad, 1933. május 8. Sulyok István, s. k., püspök.

M st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Oradea—Nagyvárad
Calea Victoriei (Kolozsvári u.) 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak ei.

Az egyházkerület Iratterjesztésében kaphatók konfirmációi ajándékkönyvek

képes Ujtestamentumok és Zsoltárok könyve csinos papir
kötésben, vászonsarokkal. Ára 30 Lei **Konfirmándusoknak
emlékkönyv 10 lei. Konfirmációl emléklapok 1 lei, dí-
szesebb 2.50 lei arban. Konfirmációl emléklap biblijába
való beragasztásra igen csinos kivitelben darabja 1 lei**

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1— Lei
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációl emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két ív terjedelmű lüzel finom papíron, nagyon szép
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10— Lei. — Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

Mindenikből 10% árengedményt adok. A szállítás utánvétellel történik.
A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.
A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. Dr AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.
a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Reformá-
tus Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvá-
rad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Javaslat

**a II. törvénycikk-tervezetnek a lelkészi állás betöltéséről
szóló részére vonatkozólag.**

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Méltóztassék megengedni, hogy a nagybányai egyházme-
gyének — melynek kebelébe tartozunk — a lelkészek képesíté-
séről és alkalmazásáról készített törvénycikkre vonatkozó hivatalos
álláspontjával szemben külön véleményünket mi is benyujthassuk.

Erre több ok késztet bennünket. Az első az, hogy ez nem-
csak a mi véleményünk, hanem a nagybányai egyházmegye
lelkészi karának nagy többsége az április 21-én tartott lelkész-
értekezleten teljesen magáévá tette ott is előadott felfogásunkat.
A másik ok, hogy az egyházmegye közhangulata is helyesléssel
fogadta a lelkészértekezletnek ilyen értelemben hozott határo-
zatát. De mivel a kiküldött bizottság javaslata nem fedti ezt a
hangulatot, kénytelenek vagyunk kifejezést adni neki. A végső
ok pedig az, hogy a bizottságban történt megállapodás szerint a
mi állásfoglalásunk mint külön vélemény terjesztetik fel, melyet
ezennel mi magunk vagyunk bátrak megtenni.

Mindenekelőtt előrebocsátjuk, hogy ez alkalommal mi a
II. törvénycikk tervezetének csak a lelkészi állás betöltéséről
szóló részével foglalkozunk és pedig általánosságban és elvi
szempontból.

Kijelentjük, hogy a szabad lelkészválasztás elvének alapján
állunk és annak a hívei vagyunk. Ezért helytelennek és a terve-
zetből kihagyandónak tartunk minden olyan szakaszt, mely ezt
korlátozni, sőt megszüntetni törekszik.

Ilyen elsősorban is a 14. §, mely szerint egyes lelkészi
állások kivehetők lennének a többiek közül, mint olyanok,
melyekbe csak 5 évi önálló, vagy a teljes képesítés utáni 6 évi
szolgálattal bírók legyenek választhatók.

A törvénytervezetben semmi irányítás sincs arranézve, hogy az egyes állások kiválasztása milyen szempontok figyelembe vételével történjék. De bármily szempontok szerint végezzék is, ez az egyházközségek jogainak nagymérvű korlátozása. Mert e tervezet szerint nekik sem kezdeményezési, sem hozzájárulási joguk nincs: Már pedig egyházközségekről — éppen a lelkeszi állást illetőleg — nélkülök, tudtukon és akaratukon kívül, sőt esetleg akaratuk ellenére határozni sem nem szabad, sem jogában nem áll sem az egyházmegyei, sem az egyházkerületi közgyűlésnek.

Ez a §. korlátozza a lelkeszi választhatóság jogát és pedig sokkal nagyobb mértékben, mint a régi 1888-as törvény, mely az egyházközségeket osztályba sorozta és a lelkeszeket minősítette mert a jeles képesítésű lelkeszeknek nem kellett 5 évig szolgálni, hogy első osztályu egyházba választhatók legyenek, míg eszerint a legkiválóbbak is csak 5, illetve 6 év után juthatnak be a kijelölt egyházakba.

Ez a 14. §. a szolgálati időt látja biztosítéknak arra nézve, hogy a kijelölt gyülekezetekbe megválasztott lelkesz meg fogja állani a helyét. Pedig ez nem egyéb egyszerű feltevésnél, jóhiszemű elképzelésnél, mert a kisebb gyülekezetekben egyszerűbb körülmények, a nagy gyülekezettől, vagy éppen nagy várostól eltérő viszonyok a legritkább esetben fejlesztik ki azokat a képességeket, melyek a nagy gyülekezetben való szolgálatra alkalmassá teszik, sőt igen gyakran még a képességeket is visszafejlesztik.

Vannak, akik a szolgálati idő megkötésével az adminisztrációban való nagyobb gyakorlottságot akarják biztosítani. Erre nézve az a válaszuk, hogy a kijelölendő gyülekezetek legnagyobb részében két lelkesz van, kik közül az egyik ugyis idősebb és az adminisztrációra megvan a kellő gyakorlata s ahol nincs is két lelkesz, ott is vannak intelligens és képzett világiak, kik segítségére lesznek azokban az ügyekben, melyekben talán hiájával volna a tapasztalatoknak s amely ügyek legtöbbször nem is szorosan lekipásztori feladatok.

Mindenesetre állítjuk, hogy az adminisztrációnál fontosabb a lelki ügyek és a nagy gyülekezetekben a tapasztalatnál fontosabb, vagy legalább vele egyenlő fontosságú a lélek buzgó-sága, az aktivitás és agilitás, mely a fiatal munkásban sokkal nagyobb mértékben megvan, mint a bár bő tapasztalatokkal, de ugyanannyi csalódással bíró meghiggadt, vagy éppen fáradni kezdő pásztorban. Igazságtalanság ez a §. a fiatalokkal szem-

ben, mert amely nagyobb gyülekezetekbe fiatalokat választottak, ott a legtöbb esetben új lendület indult és új élet kezdődött.

A szabad választásnak még nagyobb mérvű, csaknem teljes korlátozói a 29. és 34. § ok, melyek szerint a jelölő-bizottság csak hármat jelöl és csak a három jelölt közül lehet választani.

Mindenekelőtt megjegyezzük, hogy az egész javaslat ellentétben áll önmagával. Mert meghívás esetén a legteljesebb szabadságot biztosítja, pályázat esetén pedig korlátok közé szorítja. Meghívni bárkit lehet, de megválasztani csak azt, akit a bizottság jelöl.

Ellentétben áll a presbyteri elvvel, mely szerint az egyházban a jog az egyháztagoké és ezek összeségeé, a gyülekezeté

Ellentétben áll magyar református egyházunk gyakorlatával és azzal az elvvel, mely a lelkészválasztásnál egyházunkban általában uralkodott. Ez a szabadság elve volt. Nemcsak az alatt a 40 év alatt, amikor — 1892 óta — a mai választási rendszer volt érvényben, hanem az 1888 at megelőző időkben és századokon keresztül egész a papmarasztásig fajult szabadság uralkodott.

Végül ellentétben áll a jelenkor áramlatával, szellemével, midőn a vezető eszme és gondolat nem a jogok elvétele vagy megszorítása, hanem bővítése, minél szélesebb kiterjesztése.

A jelölés nem más, mint közeledés a hierarchikus kinevezéshez, közvetett ráoktrojálás a gyülekezetekre. Vajjon származhatik-e áldás az oktrojból? Származik belőle hosszú ideig tartó áldatlan huza vona, pereskedés, az egyház békéjének teljes feladása, a gyülekezet szétszűlése. Pedig ha valamikor, ma igazán nincs rá semmi szükségünk, sőt ha valamikor, ma mindent meg kell tennünk, hogy ezt elkerüljük, nemhogy törvényes intézkedéssel elősegítsük. A jelölés nem egyéb, mint a protekció érvényesítése.

Gondoljunk el csak egy választást a jelölési rendszer mellett. Egyszerre hogy megindul a tülekedés, a kilincselés, az összeköttetések keresése, a protekció felburjánzása. Eddig csak a választók között voltak visszaélések, ezután lehetnek a jelölések körül is és bizonytalanság lesznek is, mert azt is csak emberek intézik.

Egy mindenesetre bizonyos. Az, hogy a lelkészválasztás joga elsősorban az egyháztagoké. Aminthogy övék a lelkészi állás fenntartásával járó kötelességek és terhek is. Ha pedig így van, akkor az egyházközség tagjainak jogát biztosítani kell. A

tervbe vett jelölés azonban ezt semmiképen sem biztosítja, mert semmi garancia nincs arra nézve, hogy a bizottság a gyülekezet többsége által óhajtott pályázót jelölni fogja. Pedig mégis csak az a fontos, hogy az egyháztagok többségének óhaját kielégítsék. De ki kezeskedik arról, hogy a presbyterium két képviselője a többség jelöltjének jelölését fogja kérni és nem annak a pártnak a jelöltjét, amelyhez ők tartoznak? És ki kezeskedik arról, hogy ha ők a többség érdekeit képviselik is, keresztül tudják vinni abban a bizottságban, melyben ők a kisebbséget alkotják? Ki kezeskedik afelől, hogy mindig az érdem és a magasabb egyházi érdek fog dominálni? Nem történhetik-e meg, hogy a „magasabb egyházi érdek” címe alatt egyéni, családi, vagy más érdekből éppen a gyülekezet jelöltjét nem fogják jelölni? A múltban megtörtént, meg fog történni a jövőben is. A múltból még ma is élnek az ominózus és odiózus emlékek, melyek még emlékeknek is fájók, — ne engedjük meg, hogy újra valósággá, életté legyenek!

A lelkészválasztási eljárással kapcsolatban a törvénytervezetnek még két intézkedésére mutatunk rá.

Az egyik a 21. illetve 31. §-ban a következő rész: „Az esperes . . . sürgősen intézkedik arról, hogy a bemutatkozó jelölt egy lelkész kíséretében jelenjék meg a választó egyházközségben, ki a bemutatkozó jelölt magaviseletét minden irányban ellenőrizni köteles. A bemutatkozó kíséretét el nem hagyhatja és a választó egyházközség tagjaival való személyes érintkezést kerülni köteles. A kísérő lelkész az esetleges visszaélésekért maga is felelős.” Ez a tervbevevett intézkedés, valamint a szövegezés egyenesen megalázó. Szerintünk lelkészekre ilyen törvényt hozni nem szabad, mert ez ellenkezik a lelkészi állás méltóságával.

A másik a 64. §. K) pontja, mely szerint érvénytelen a meghívás, illetőleg választás, ha „a meghívott, vagy megválasztott lelkész tudta és beleegyezése nélkül mások bármiféle tiltott eszközzel a választás eredményére olyan mértékű befolyást gyakoroltak, hogy ez a választók akaratát meghamisította”. Ezt nemcsak azért helytelenítjük, mert a megválasztott lelkész a tudta és beleegyezése nélkül használt tiltott eszközökért ártatlanul bűnhődik, hanem azért, mert így az ellenpárt emberei közül is folyamodhatik valaki tiltott eszközökhöz csak látszólag az ellenfél javára, hogy aztán e miatt a választást megsemmisítsék.

Mindezek alapján tisztelettel javasoljuk:

1. Méltóztassék állást foglalni a 14. és 34. valamint a 64. §. K) pontjának teljes kihagyása mellett

2. A 29. §. 3-ik bekezdése így módosíttassék: A bizottság a pályázók közül hármát jelöl oly célból, hogy ezek az egyházközségben bemutatkozó szolgálatra megjelenhetnek, de a többi — a jelölés során ki nem zárt — pályázók is választhatók.

3. A 21. §. illetve 31. §. idézett része így módosíttassék: Az esperes intézkedik, hogy a bemutatkozó jelölt megjelenjék az egyházközségben a beszolgáló lelkésszel, vagy ennek az esperes által kiküldött helyettesével, aki a gyülekezetének bemutatja és jelenléte által minden netaláni törvényteleniségtől megóvjja.

Szatmár, 1933 május 16.

Javaslatunk elfogadását kérve, vagyunk

kiváló tisztelettel:

Boros Jenő, Debreczeni István, Sárközi Lajos,
lelképászlórok.

Svájci református hittestvéreink

segítő egyesületének elnöke, Dr. Gautenbein évi jelentésében rólunk is megemlékezik. A skót nemzeti egyház itt járt küldötteinek testvéri látogatása után jól esik hallanunk arról, hogy Helvétia földjén is gondolnak reánk, akiket régi törvényeink „helvét hitvallást követők”-nek neveztek.

A svájci református lelkészek egyesülete, amely 1839-ben alakult, már a második [1840-iki] közgyűlésén felvetette gondolatát egy olyan egyesület alakításának, amely anyagi segítséget is nyújtson a nagy szükségben vergődő hittestvéreknek nemcsak Svájcban, hanem az osztrák-magyar birodalom területén is. Amit ez a segélyegylet emberöltőkön át tett a református és evangélikus egyházakért Ausztria, Magyarország és az utabban alakult utódállamok területén, azt egy rövid cikkben lehetetlen számba venni.

Az újabb időben megerősödött ez a mozgalom és élén Dr. Gautenbein lelkész áll, aki részletesen beszámolt jelentésében az egyesület múlt évi tevékenységéről.

Az erdélyi szász evangélikus egyház helyzetének leírása után ismerteti a jelentés a romániai magyar református egyház-

nak, intézményeinek, iskoláinak, lelkészeinek és tanítóinak sorsát, s a helyzetkép leírását dr. Makkai erdélyi püspök szavaival zárja: „A jövő Isten kezében van, És a megpróbáltatásokban nagy kegyelem rejtetett. Azért nem csüggedünk“.

Megható, amit a jelentés a csehországi reformátusokról mond. Az egyesület kiküldötte az evangélium hódító erejét látta Csehországban, ahol a cseh evangélikus egyház különösen Pilsen környékén igen erős; ámulatba ejtette az, amit a Skoda-gyár munkásai és a falvak kisgazdái között tapasztalt. Egy öreg erdész, a déli pihenő órákban, míg munkásai a fatörzseken üldögéltek, nekik, feleségeiknek és gyermekeiknek, az evangéliumot magyarázta. Ez laikus munka? Nem: ez az egyetemes papság munkája! Nem elméletben, de gyakorlatban. És énekeik!? Mindnyájan énekelnek, nemcsak egy verseskét, de az egész éneket végig! Mindnyájan énekelnek egy szívvel-lélelkel.

Fölemelő az, amit az ukrainai reformátusok között megindult munkáról jelent. Két Amerikából származó ukrainai lelkész áll a munka élén: Joremko és Zurakowszky, akiknek Dowhaluk és Borowszki testvérek segítenek Diakonus-iskolában képzett diakonusok néhány héttel ezelőtt az elé a választás elé állítottak, hogy vagy ragaszkodnak ahhoz, hogy biztosságban éljenek, vagy követik lelkiismeretük szavát s életükkel sem törődve, folytatják az evangéliumi munkát. Ők az utóbbit választották. Az evangéliom egyik barátja, aki egyetemet végzett, tanár lehetett volna egy gimnáziumban, de ő inkább választotta a bizonytalan életet, csak népének az evangéliomot hirdethesse. Ezek az emberek diákkorukban jobb napokat láttak, nyugateurópai kultúrában éltek. Most megosztják népükkel a nyomort és a megaláztatást. Az Afrikában működő hittérítők nagyobb biztosságban élnek a pogányok között, mint az ukrainai misszionáriusok a szovjet karmai között. A nyugateurópai ember, aki Ukrajnában meglátogatja az evangéliom e bátor hirdetőit az ő falvaikban, irtózáttal szemléli az utakat, amelyeken a református lelkész-testvéreknek járniuk kell. Az arató kevés, az aratni való sok, de az ukrainai reformátusok hiven kitartanak, noha a lelkész egy-egy falut negyedévenként csak egyszer kereshet fel.

Cselekedje az Úr kegyelme, hogy ukrán testvéreink között diadalmat vegyen a Krisztus. Imádkozzunk értük.

(Ref. Híradó)

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Babay Rálmán ny. sárkeresztesi lelkész, a mezőföldi egyházmegye tanácsbírája ápr. 29-én 71 éves korában Balatonkenesén elhunyt. Jótollu és termékeny egyházi író volt. Széles körben ismert „Ravatalnál” c. kétkötetes munkája.

Masáth Ferenc kunhegyesi lelkipásztor életének 45., lelkeszi szolgálatának 18-ik évében április 24-én szívszélhűdés következtében hirtelen meghalt. Özvegye és négy gyermeke gyászolja. Lelkes, buzgó szolgálja volt az Urnak.

A vigasztaló Isten kegyelme erősítse a veszteseket.

IFJUSÁGI MUNKÁNK ROVATA

Gyülekezetek látogatása.

Érmihályfalva. [Febr. 3.] A Nőszövetség 60—70 taggal indult meg, ma már azonban jóval kevesebben járnak össze. Nehéz az asszonyok érdeklődésének állandó fenntartása. Mindig valami újat várnának s ha ez nincs, a buzgóság is csökken. Igen számottevő szociális munkát végeztek a télen a népkonyha körül. Van külön Leányszövetség, amelyik 12—14 taggal tartja összejöveteleit. A leányok komoly érdeklődést mutatnak. A fiuk között eddig minden próbálkozás kudarcot vallott. A hirtelen fellendült vegyes lakosságú kisvároskának mentalitása nagyon sok kívánni valót hagy maga után s főként a fiú fiatalságra nézve rejt magában veszélyt.

Érkésérő. [Febr. 4.] A pár évvel ezelőtt megindult nőszövetség az érdeklődés hiánya miatt egyidőre beszüntette összejöveteleit, de e kényszerű szünet után új erővel akar munkához fogni. A serdülő ifjuság között, bibliakörös munka folyik, A fiatal emberek és férfiak a teljesen református jellegű Gazdakörben jönnek össze. A Gazdakör helyiségéül az egyház tulajdonát képező kulturház szolgál. Ha sikerülne a Gazdakörben az összejöveteleket rendszeresíteni s azoknak programját elmélyíteni, úgy a ma már közel 100 taggal bíró Körből igen izmos Férfiszövetség nőné ki magát. A fiatalemberekkel is csak itt lehet lesz foglalkozni, mivel nem valószínű, hogy azokat a serdülő ifjusággal egy időben lehessen összehozni. Délután a serdülő ifjusággal találkoztam, este vallásos-estélyen az Egyház és Gazdakör viszonya, valamint a Nőszövetség programjáról beszélttem, később a Gazdakör helyiségében tartottam rövid elő-

adást. A vasárnap délelőtti Istentiszteleten a gyülekezet a lélekszámhoz viszonyítva, igen tekintélyes számban vett részt.

Érsemlyén. [Febr. 5.] Az 1930-ban megindult s két évig igen szépen dolgozó Nőszövetség munkájában erős a visszaesés. Érdeklődés ma már csak a leányok részéről tapasztalható. A leányok munkáját megnehezíti, hogy a faluban még mindig könnyen csufszággal illetik a szereplő leányt s ez elkedvetleníti őket. Ki van élezve a vagyoni különbség s a bibliakörbe inkább a nagygazda leányok járnak. Van szépen működő leány és férfi énekkaruk, amit a tanítónő, ill. a tanító vezetnek. A tanítónő rendszeresen tartja a vasárnapi iskolát. Délután a gyermekeknek és szülőknek gyermekistentiszteletet tartottam, este a szép számmal összejöött gyülekezetnek. A Nőszövetség, Énekkar és Férfiszövetség feladatairól beszéltem.

Kiss Bertalan.

HIREK

A kongrua érdekében Laár Ferenc lelkésztestvérünk, orsz. képviselő a parlament márc. 20 iki ülésében hatalmas nagy beszédet mondott. Alapos tanulmány alapján, pontos statisztikai adatok alapján ismertette úgy egyházunknak, mint a lelkeszi karnak az államsegély szemponljából hátrányos és sérelmes helyzetét. Felmutatta, hogy mi és az unitáriusok részesülünk a legkisebb támogatásban, míg a többiek — csaknem egyenlően — sokkal nagyobb fizetéskiegészítést kapnak. Foglalkozott egyházkerületünk külön sérelmeivel; a püspöki kongrua, a központi adminisztrációs segély megvonásával és kerületünk törvényes elismertetésének folytonos halogatásával is. Beszéde végén ezeket mondta: „A mi jogos követeléseinket könnyen kielégíthetik. 10 millió lei megelegetté tenné az egész református egyházat. 23 és félmilliárdos költségvetésben 10 millió egy csöpp a

tengerben, a református lelkeseknek pedig existenciát, megélhetést, sőt még ennél is többet, életet jelent... Végzem Románia pátriarchájának szavaival: Egyformán osszák fel a segélyt, mert különben az eredmény igazságtalanság a testvérek között, ami fájdalom és káros nemcsak reájuk nézve, hanem az egész család békéjére is.”

Kulturház-megnyitás Erdőhegyen. Bensőséges ünnepség keretében nyitotta meg május 7-én az erdőhegy-kisjenői Férfiszövetség a három helyiségből álló kulturházát. A tizenötéven át vendéglői célokat szolgáló termeket a Férfiszövetség az egyháztól bérbevette. 15.000 Lei költséggel renováltatta. A Nőszövetség pedig alaposan kitakarítottatta s a mindenképen újjalakított kulturhajlékot ünnepélyes külsőségek között, vallásos estély keretében avatták fel nemes céljaira. Bibliama-

gyarázat, felavató imádság, felolvasás, szavalat és karének töltötte ki az ünnepi műsort, amelyet vacsora követett. A társadalom minden rétegéből és felekezeteiből megjelent közönség élvezettel halgatta a Nőszövetség által felszolgált vacsora alatt az énekkar művészi és szórakoztató dalait s meg-megújuló tapssal honorálta az emelkedett hangú beszédeket, pohárköszöntőket, amelyek egymást követték az éjfél óráig. Az új kulturházban egyébként május 9-én, kedden este volt az első vallásos estély, amelynek szép közönsége előtt Szathmáry József szalontai oparaénekes adott elő vallásos éneket, legendát olvasott és az estély többi számai között vallásos költeményeket adott elő nagy hatással.

Hősi halottak emlékének megörökítése - Jegenyefával.

A hősi halottak emlékét nagyon egyszerű és mégis nagyon találó módon örökítette meg Mogyorós Sándor lelkész indítványára a csengerbagosi egyház. Huszonöt hősi halott emlékére huszonöt jegenyenyárfát ültettek a cinteremben megfelelő elrendezéssel. Nagycsütörtökön délután ültették el és másnap a nagypénteki istentisztelet után a fák mellett rövid kis bensőséges ünnepély

keretében emlékeztek meg az elhunyt hősi fiukról. Gyülekezeti ének után a lelkész imádságban kért enyhületet a még mindig sajgó szívek fájdalmára, mely után az énekkar énekelt. Ugy a mai helyzetben, mint a megörökítés tárgyában teljesen illőnek tartjuk ezt a módot. A jegenye igénytelen fa és mi magyar ciprusnak hívjuk, a ciprus pedig a gyász jele. Minden fára felerősítenek egy kis táblán egy nevet s így nem halott, hideg kő őrzi az elhunyt hősök emlékét, hanem élőt, mely nem a halált, hanem az életet fogja hirdetni.

A Missziói Szövetség utazótitkára Bulgáriában. A Magyar Református Külmissziói Szövetség utazótitkára, Morvay István s. lelkész május hó folyamán Bulgáriába utazik, hogy meglátogassa künn dolgozó missziáriusainkat, Döbrössy Lajos lelkészt és Háy Dánielt. Kint tartózkodását felhasználja arra is, hogy anyagot gyűjtsön jövő esztendő missziói előadásaihoz s fényképfelvételeket készítsen újabb diapozitív sorozat számára.

Társszerkesztők; Arday Aladár,
Bokor Sándor, Szombati Szabó
István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

2676—1933-II. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbelli elemi iskolának. Azonnal jelentendő, hogy az előirt térképek közül: Románia, Európa, Ázsia, Afrika, Észak és Délamerika, Auszt-

rália, a föld féltekéi [vagy planiglob, vagy földgömb] melyek vannak meg teljesen kifogástalan állapotban [a tantermek szá mához mérten szükséges számban és melyek hiányoznak] romániai kiadásban, miniszteri engedéllyel ellátva [s mely időben kelt a miniszteri engedély] A Casa Scoalelor kiadásában megjelent térképek állandóan engedélyezetteknek tekintendők. Határidő 1933. május 31. Oradea—Nagyvárad, 1933. május 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

2728—1933 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi aradmegyei elemi iskolának.* Az oktatásügyi minisztérium 40,533—1933 sz. rendeletével Târziu József urat delegálta Aradmegyébe ellenőrző tanfelügyelőnek [subrevizor de control] Oradea—Nagyvárad, 1933. május 17. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

2483—1933 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolát hatóságnak.* A Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R. T. Cluj—Kolozsvár, arról értesít bennünket, hogy évvégi iskolai jutalomkönyveket 20—50 százalékos kivételes árleszállítással bocsát kizárólag csak az 1933. évi jutalomkönyv-akció tartamára iskoláink rendelkezésére és ingyen küld ugyanannyi értékű Minerva-kiadványt, mint amekkora összegű a rendelés. Ha valaki pl. 200 leu értékben rendel, ingyen kap még ugyanannyi, azaz 200 leu értékű, tehát 400 leu értékű könyvet. Idegen [nem Minerva] kiadványokból ingyen küld félannyi értékű könyvet, mint amekkora értékű a rendelés. Ha valaki pl. 200 leu értékben rendel, ingyen kap félannyi, tehát 100 leu, összesen 300 leu értékű könyvet. Megbízás esetén készséggel vállalja teljesen megfelelő kitűnő ifjusági könyvek kiválasztását és a fennebb jelzett engedménnyel való szállítását, ha közlik vele a küldendő könyvek darabszámát és hozzávetőleges árát. Az árak 4 és 100 leu közt mozognak. Az érdeklődőknek részletes jegyzéket küld a Minerva Jutalomkönyvosztálya Cluj—Kolozsvár, Str. Baron L. Pop [Brassai u] 5. Az akciót az érdeklődők jóindulatu figyelmébe ajánlom. Oradea—Nagyvárad, 1933. május 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

2437—1933 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskolát hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm a minisztériumnak 41,036—1933 sz. rendeletét az évvégi vizsgálatok tárgyában:

„In legătura cu examenul de Stat la școalele primare particulare și confesionale, vă comunicăm următoarele:

1. Vor trece examen de Stat elevii tutoror școalelor particulare și confesionale, cari nu posedă drept de publicitate.

Se exceptează dela această regulă generale, elevii acelor școale, căroră — în urma lipsurilor constatate — li s'a retras dreptul de publicitate avut dacă li s'a comunicat retragerea acelu drept, după data deschiderii anului școlar în curs. Promoțiunea elevilor acestei categorii de școli se va face deci și în

anul acesta, după normele stabilite pentru școalele cu drept de publicitate.

2. Școalele, a căror situațiune n'a putut să fie rezolvată într'un fel până în prezent, vor beneficia și în anul aceasta de drepturile avute, dacă s'au conformat art. 107. din Legea Invățământului Particular, adică dacă și-au înaintat la vreme actele, spre revizuire.

3. Examinarea și promoțiunea elevilor dela școlile ce urmează să trece examen de Stat, de vor face în conformitate cu art. 152 și următoarele din Regulamentul Legii Inv. Particular [Mon. Of. No. 57, din 1926] cu adaosul că probele scrise vor fi la școalele cu altă limbă de predare, în număr de trei: din limba română, din limba de predare a școlii și din aritmetică.

4. După cum vi s'a comunicat și cu adresa noastră No. 31,268. din 1933 această examinare se va face, în mod excepțional și numai în anul acesta, de către proprii învățători ai respectivei școale particulare, dar sub președenția unui delegat al Ministerului.

Elevii nu vor plăti nici o taxă de examen.

Diurna cuvenită delegaților se va plăti de Minister.

Data ținerii acestui examen vi se va comunica ulterior.

Ezen rendelet 1. pontja értelmében magánvizsgálat tartására nincsenek kötelezve azok az iskolák, amelyek a folyó évben vesztették el nyilvánossági jogukat.

A rendelet 2. pontja értelmében az 1918. előtt alakult iskolák, amelyek az autorizáció iránti kérvényüket idejében beadták, de az még elintézve nincs, tovább is élvezik eddigi nyilvánossági jogukat, tehát magánvizsgálatot tenni nem kötelesek. Ebbe a kategóriába tartoznak, kevés kivétellel, a mi iskoláink is. Ezek az iskolák tehát az évváró vizsgálat tekintetében alkalmazkodjanak, ha időközben egyéb intézkedés nem történik, az elemi iskolai szabályzat 98. fejezetéhez.

Semmi esetre se fogadjanak el állítólagos miniszteri kiküldötteket, akik a vizsgákon elnökölni, osztályozni és ezen osztályzatokkal a növendékek jegyeit megváltoztatni akarnák, mert ilyen megbízatása a miniszter rendelete értelmében senkinek sem lehet.

Kötelesek azonban iskoláink a rendes ellenőrző közegeket [inspektorok, revizorok] és az igazolt miniszteri megbízottakat az évváró munkálatok közben, tehát a vizsgálatokon is fogadni s ellenőrzők munkájukban őket támogatni.

A 3. pont szerint, ahol magánvizsgálatot kell tartani, ott három féle írásbeli dolgozat készítendő, a román nyelvből, magyar nyelvből és számtanból, egyebekben a Mot. szabályzat irányadó.

A 4. pont szerint a magánvizsgálatot saját tanítóink tartják miniszteri kiküldött elnöklete alatt teljesen díjtalanul.

A minisztérium intézkedése nem vonatkozik az 1918. után alakult iskolákra, amelyeknek működési engedélyük és nyilvánossági joguk nincs. Oradea—Nagyvárad, 1933. május 9. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyt. Református Lelkeszi Hivatalnak

Jud. Arad

Cermeiu—Csermő

Amációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Az egyházkerület iratterjesztésében kaphatók konfirmációi ajándékkönyvek

képes Ujtestamentumok és Zsoltárok könyve csinos papir
kötésben, vászonsarokkal. Ára 30 Lei **Konfirmándusoknak
emlékkönyv 10 lei. Konfirmációl emléklapok 1 lei, dí-
szesebb 2.50 lei árban. Konfirmációl emléklap biblíába
való beragasztásra igen csinos kivitelben darabja 1 lei.**

Konfirmációi emléklap

17×21 centiméter méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben 1— Lei
21×34 cm. méretben, *nagyon szép kivitelű*, három színnel nyomtatva 2.50 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

díszes címlapu, több mint két ív terjedelmű lüzel finom papíron, *nagyon szép*
Konfirmációi Emléklappal II. kiadás 10— Lei. — Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

Mindenikből 10% árengedményt adok. A szállítás utánvétellel történik.
A pénz előzetes beküldése mellett frankó szállítás.

A rendelés az utalvány-szelvényen könnyen elfér.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. Dr. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján

Megnyitóbeszéd.

Elmondotta dr Thúry Kálmán főgondnok az egyházkerület 1933. évi május 23-án tartott közgyűlésén.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Hagyományos szokást követve e közgyűlésünk megnyitását is felhasználom arra, hogy rövid áttekintést vessek egyházunk jelenlegi helyzetére és jövő életének lehetőségeire. Nem azért teszem ezt, mintha az én szerény megállapításaim kijelölhénék az isteni gondviselés számára fenntartott utakat, de úgy vélem, hogy a vezetőknek mindenkor kötelességük nyitott szemmel nézni a tényeket, meglátni a bajokat és keresni azokból a ki-vezető utakat.

Az utolsó néhány esztendő alatt állandóan fokozódó nyomás nehezedett az emberi közösségek minden rétegeire. A világ anyagi helyzete teljesen nivellálódni kezd az általános, minden népre kiterjedő nyomoruságban. Ha van is még elvétve vagyoni jólét, ennek jelentősége a százmilliók nyomoruságával szemben egészen jelentéktelen s hatásában bizonytalan, mert a munka csődje, a vagyonoknak végzetes pusztulása nem ismer ország-határokat, hanem mint az orkán, keresztül szágú'd az egész földkerekségén és ledönteni igyekszik mindent, ami utjában áll.

A látóhatár tehát valóban borús. Mindenki aggodalomban s a lélekre nehezedő bizonytalanságban él. Történelmi nehéz idők terheit vonszoljuk egyéni és egyházi életünkben egyaránt, mert az ember halandó és öröklétű componenseinek viszonylatában az anyagi lét nélkülözhetetlen tényezői le nem becsülhető fontossággal bírnak.

E kapcsolat folytán egyházi életünk az isteni gondviselés próbatételének szenvedő alanyává vált. Egyházközségeink roska-doznak, sokan közülök már a lét és nemlét határmesgyéjén

járnak s mint egy kialudni készülő gyertyaláng, küzdenek a nyomor sötétségével szemben.

Ebben az általános leromlásban, amely az egyház hívein keresztül intézményeink létét teszi kérdésessé, az anyagi létfeltételek hiányát a dolgok természetes következményeként elsősorban egyházi tisztviselőink érzik meg. Ezelőtt még csak a tanítóink nyomoruságáról panaszkodtunk, ma már azonban ott tartunk, hogy ritka a nem éhező lelkész is. Az állami congrua többszöri leszállítása egy egészen jelentéktelen összegre akkor következett be, amikor a lelkészi kar anyagi helyzetét a díjlevelekben foglalt járandóságok már egyáltalában nem biztosították és így az állami támogatás fokozottabb teljesítése mindenképen indokolt lett volna. E helyett tetemes hátralékok kifizetését várják szorongva lelkészeink, akiknek mint kisebbségi állampolgároknak az egyenlőtlen elbánásnak anyagi hátrányán felül az alsóbbrendűség keserű megaláztatását is el kell viselniök. Ugyanez az érzés keríti hatalmába lelkünket, ha tanítóink és iskoláink helyzetére gondolunk. Nem vitatható ugyanis az államnak az a kötelessége, hogy a kisebbségi egyházak iskoláit is megfelelő támogatásban részesítse. Ezzel szemben nemcsak azt látjuk, hogy tanítóinkat egyetlen bani segélyben nem részesíti az állam, sőt arról sem rendelkezik, hogy egyöntelű s a törvénynek megfelelő eljárás követtessék a városi és községi 14 % nyi adóösszeg felosztásánál, de ugyanakkor állami iskolákat tart fent a lakosság súlyos megterhelésével oly helyeken, ahol a felekezeti iskolák a helyi oktatás feladatait kifogás nélkül elegendőleg megoldják.

A kisebbségi egyházaknak ez a tervszerű s engesztelhetlen háttérbe szorítása állandó őrállásra és közbelépésekre kényszeríti egyházi életünk vezetőségét. Sajnosan kell azonban e helyen megállapítanom, hogy az állami kormányzatnak ez a folytonos ostromlása lényegbe vágó jogainkat és létünket érintő kérdésekben alig ér el valami eredményt. Ennek ellenére sem adjuk fel a reménységet, hogy egyházunk magasabbrendű célkitűzései és lojális magatartása végre is jobb belátásra fogják bírni az ország kormányzására hivatottak lelkét és a kirívó egyenlőtlen-ség fájdalmas sebeit be fogják gyógyítani.

Az általam fentebb vázolt materiális helyzet miatt csaknem tehetetlenül áll a mi szervezetünk a rombolva haladó veszéllyel szemben, melynek vámszedői a háboru vagy a forradalom rém képeinek felidézésével igyekeznek az egyháztól eltéríteni s

odavezetni a tömegeket, ahol az ő vetéseik érlelik meg az emberi önzés és gonoszság véres kalászeit.

De csakugyan tehetetlenül állunk-e mi a viharral szemben s nem tudjuk-e szilárdan megvetni lábainkat az erkölcsi élet talaján csak azért, mert ma egy kicsit éhezünk, egy kicsit fázunk, mert ruházatunk már feslett?!

Több lesz-e a kenyérünk, tüzelőnk s jobb lesz-e a ruhánk akkor, ha rezignáltan elhagyjuk őrhelyeinket s megyünk vakon a sötétbe?!

Vajjon mindaz, amit jó időkben értéknek tartottunk, most haszontalan ócskaság, értéktelen lim-lom lett csak azért, mert anyagiakban szükségét szenvedünk?!

Nem, tisztelt testvéreim, a szellemi érték nem devalválódik soha; csak az ember felfogása az, amely emelkedik, vagy süllyed aszerint, hogy az anyagi lét minő hatást gyakorol reá.

Ma a lelkierő, a hithűség, a bizalom válsága észlelhető tagjaink sorában s ez a tömegpsychosis sűrűn szedi áldozatait éppen abban az időben, mikor a lelkünk az egyedüli erő a világot fojtogató bajok leküzdésére.

De hogyan keltsük fel népünket a fásultságra dermedő közönyből s hogyan értsük meg vele, hogy ez a küzdelem az ő javaikért folyik?

Semmi esetre sem azzal a megszokott s a faji érzésre s a nemzeti öntudatra alapított körülírással, hogy a református egyház a magyar nép ügye, hanem inkább azzal, hogy az egyes egyháztagoknak ügyes bajos dolga, gondja a református egyház ügye is, mert ez az egyház védőpaizsa, melegedő hajléka, hús árnyékot adó fedele, gondos édesanyja akar lenni minden fiának.

Ez a felfogás s ennek gyakorlati megvalósítására való törekvés, vagyis a néppel való helyes viszony újból való felismerése az az út, amelyet követnünk kell, de minél hamarabb s minél nagyobb lelkesedéssel, nehogy a késlekedés visszavonhatlanul elszalassza a mentésnek ma még nyitva álló lehetőségét.

Azt hirdetem én évek óta benső meggyőződéssel, hogy különösen az egyházi szervezet alsó tagozataiban nem a bürokratizmus a fődolog, amellyel rendesen ki is merül az egyházépítő tevékenység, habár félre ne értessem, törvényes rendnek is kell lenni, hanem a hivekkel való belső kapcsolat megteremtése hozhatja meg csak az egyházi élet megújodását,

Teremtsük meg tehát a mai ideo'ógiával szemben, amely csak a folyton áldozatot követelő egyházat állítja népünk elé, azt az új egyházat, amely barátja, tanácsadója, segítője akar lenni a mi súlyos helyzetben vergődő hittestvéreinknek.

Egyházkerületi közgyűlés.

Május hó 22. és 23. án tartotta kerületünk évi közgyűlését Nagyváradon. A tulajdonképeni közgyűlés 23. án volt, míg előző napon a különböző bizottságok és a bíróság ülésezett, Csak az előadók és a bizottságok alapos előkészítő munkája által vált lehetővé a 127 pontból álló tárgysorozatnak egy napi munkával való letárgyalása

A közgyűlés alkotó tagjai csaknem teljes számban megjelentek. Már az egymással való találkozás is — Isten országa építésének gyönyörűséges munkájában — erőforrás volt és fölemelőleg hatott a lelkekre. Buzgó érzésekkel zendült fel az ajkakon az ősi XC. zsoltár és szivünk érzéseit fejezte ki püspökünk áhitatos, hittel szárnyaló imádsága. Majd elhangzott dr. Thury Kálmán főgondnokunk megnyitó beszéde, mely hiven jellemezte egyházunk jelen helyzetet, őszintén feltárta bajainkat és rámutatott a feladatokra. Az ünnepélyes hangulatot tovább folytatta a kerület új tisztviselőinek: dr. Ujfalusi Sándor tanácsbírónak és dr. Olosz Lajos világi jegyzőnek eskütétele. Püspökünk nagyszerűen találó, emelkedett üdvözlő beszédei s az új tisztviselők meghatott válaszaik fölemelő aktusát képezték a közgyűlésnek.

Az első nagyjelentőségű tárgy a lelkészválasztási törvényjavaslat volt. Részletesen nem foglalkozott vele a közgyűlés, hanem az 1927-ben kifejezett elvi álláspontjára hivatkozva, az összes beérkezett véleményeket felterjesztette a zsinati bizottsághoz.

A másik rendkívül fontos ügy az új liturgia életbeléptetése volt. Az esperesi kar javaslatára az elkészített utasítást elfogadta és egyhangulag kimondta, hogy a zsinati rendtartásban megállapított második s általában a magyarországi liturgiával egyező isteniszteleti rendtartást haladéktalanul, legkésőbb július 1-ig életbeléptetni rendelte.

A püspöki jelentéssel kapcsolatban a közgyűlés köszönetet mondott a püspök urnak a nagy körültekintéssel elkészített jelentésért és különösen azért a nagy pásztori gondosságért,

mellyel egész egyházkerületünk minden szellemi és anyagi ügye felett éber figyelemmel őrködik.

Az elemi iskolákról szóló jelentés kapcsán felhívja az espereseket, hogy minden eszközzel akadályozzák meg az iskolák megszüntetésére irányuló törekvéseket. A tanítói fizetésekre nézve pedig felszólítja az egyházközségeket, hogy tanítóik iránt való kötelességeiket teljesítsék; az esperesi hivatalokat felhívja, hogy gyors és erélyes intézkedésükkel biztosítsák a tanítói fizetések pontos kiszolgáltatását. Az érdekeltek forduljanak az esperesi hivatalokhoz, melyek a törvény értelmében haladéktalanul járjanak el, az előfordult konkrét esetekben tegyék meg a megtorló intézkedéseket. Ugyancsak az esperesi hivatalokat hívja fel arra, hogy a román nyelv tudásának igazolása nélkül egyetlenegy tanítót se erősítsenek meg s az ilyen helyettesek megbizását is szüntessék be. A 14 százalékos iskolai segélyügy nyilvánartására püspök urat felkéri, az iskolafenntartókat pedig felhívja, hogy a sérelmes határozatokat felebbezzék meg.

Mint egyik legfontosabb és legsérelmesebb ügy szerepelt a tárgysorozatban a lelkészi állami fizetésekiegészítés ügye. Errevonatkozólag püspök ur jelentette, hogy a múlt évi közgyűlés óta nem szünt meg sürgetni a kultuszminiszter urat, hogy egyházkerületünk lelkészeinek elmaradt államsegélye kiutaltassék, valamint, hogy egyházkerületünk lelkészei is részesíttessenek abban a rendkívüli államsegélyben, amelyet már a többi felekezeteknek, sőt az erdélyi egyházkerületnek lelkészei is megkaptak; a közelebbi napokban (május 14—19-ig) kiküldött bizottság által sürgette a pénzügyminiszter ur által kilátásba helyezett, de ki nem fizetett 1 millió lei rendkívüli segély utalványozását, amikor is a pénzügyminiszter küldötteink előtt rávezette kérvényünkre rendelkezését, hogy az 1 millió leit megadja, azonban a többször megígért és ez alkalommal is kilátásba helyezett rendkívüli segély kiutalása a mai napig sem történt meg.

Közgyűlésünk megnyugvással vette tudomásul, hogy püspök ur több ízben sürgette az illetékes miniszteriumokban az elmaradt államsegélyek és a rendkívüli államsegély kifizetését, valamint az államsegély fölemelését a legnagyobb sajnálattal állapította meg, hogy a miniszter urak, noha a párisi kisebbségi egyezmény a román államot is kötelezi, hogy a kisebbségek arányos módon segélyeztessenek, mégis a református egyház lelkészeivel mostohán bánnak, mert míg a román orth. lelkészek évi 50—60,000 lei, a román gör. kath. lelkészek 40,000, a lutheránus lelkészek 35,000, a római kath. lelkészek

30,000 lei, addig a rendszerint nagycsaládu és gyermekek neveltetésével küzködő ref. lelkészek alig 15,000 lei évi államsegélyben részesülnek, minek következtében a ref. egyház lelkészei nagy nélkülözésben élnek, kénytelenek lemondani a legszükségesebbekről, gyermekeiket nem taníttathatják, adósság terhe alatt görnyednek, mert nincs módjukban, hogy magukat, vagy családjuk beteg tagját gyógykezeltessek.

Ebből folyólag felkérte Püspök urat, hogy egyetértésben az erdélyi e. ker. püspökével, keresse meg az utakat és módokat egyházunk ezen sérelmeinek orvosoltatására, e sérelmeket személyesen tárja fel az illetékes miniszter urak előtt, sőt ha szükséges, vigye a panaszt Őfelsége a Király elé is, egyszóval minden lehető tegyjen meg arranézve, hogy ne csak az elmaradt 1931. és 32. évi államsegélyek és a megígért egymillió lei rendkívüli államsegély adassék ki, de a rendes államsegély egyenlő színvonalra emeltesék a többi egyházak lelkészeinek kongruájával.

Jelen határozatáról azzal a kéressel értesíti dr Makkai Sándor erdélyi püspök urat, mint aki a magyar ref. egyházat egyedül képviseli a szenátusban, hogy a királyhágómelléki egyházkerület lelkészeinek érdekeiben ezután is testvéri jóindulattal eljárni sziveskedjék.

A nyugdíjintézet végrehajtó bizottságának jelentéseit és előterjesztéseit jóváhagyta, az ellátási díjakat változatlanul hagyta a közgyűlés és elfogadta a javasolt nyugdíjazásokat is.

A stólat leszállította, fennhagyva a presbyteriumok jogait a helyi viszonyok figyelembevételével, az eddigiekkel arányban álló magasabb stóla megállapítására.

Az egész gyűlésen legnagyobb vitát váltott ki a máramaroszigeti egyház felebbezése a liceummal kötött megállapodás tárgyában, mely végre is egy — a jogokat kölcsönösen biztosítani akaró szakasz elhagyásával — megnyugvással intéztetett el.

Elhatározta, hogy a valláskönyveken kívül a többi tárgyakra is saját kiadásu könyveket készített s az Abc már jóváhagyás alatt is van. Az iratterjesztési bizottságot felhívta egy református kiskaté iratására. A F. László Marcella írónő által szerkesztett „Új Cimborá” c. gyermeklapot és az ezt támogató családszövetséget a legszélesebb pártfogásba ajánlja.

A belmissziói bizottság javaslatára felhívta a nőszövetségeket, hogy minden évben küldjenek adományt ünnepélyeik bevételéből a szatmári szegény tanulók részére, a ker. árvaház

részére pedig rendezzenek egy árva-napot. Elfogadta az új belm. jelentőiveket, az I. K. E. és leányszövetség ügyrendjét s a „Református Jövő“ néplappá kibővítését. Az egyházfegyelem ügyének törvényhozásilag való elintézését a zsinattól várja.

A díjlevélügyek között a börtvényi lelkészi állás díjlevelét csak azzal a javadalommal hagyja jóvá, melyet az elhunyt lelkész élvezett.

Még nagyon sok tanítói felebbezés került tárgyalás alá a nyugdíjintézet végrehajtó bizottságának határozata ellen, melyek legnagyobb részét el kellett utasítani.

Adásvételi és kölcsönügyek elintézése után püspökünk imádságával ért véget a közgyűlés.

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület június 23, 24, 25-én kerületi leánykonferenciát, 26-án vasárnapi iskolai vezetők napját rendez Nagyváradon, amelyre minden ref. bibliakörös leányt szeretettel hív és vár.

Konferencia programja:

„Hiszek Szentlélekben“.

23-án Péntek: Délelőtt:

8 órakor: Megnyitó: Csernák Béla, egyházker. főjegyző.

$\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 10: Bibliaóra csoportokban. János 3, 1—8. Ujjászülő Szentlélek.

10— $\frac{1}{2}$ 12: Megbeszélés. Isten szól. Bevezetik: Zágoni Ica leányszövetséges titkár és Bódis Ágnes tanítónő.

12— $\frac{3}{4}$ 1: Előadás. Augusztinus: Kiss Bertalan.

Délután:

3—5: Fürdés, ill. játék.

5— $\frac{1}{2}$ 7: Megbeszélés. Felekezeti és faji öntudatunk: Arday Aladár

$\frac{3}{4}$ 7— $\frac{1}{2}$ 8: Előadás. Árva Bethlen Kata: Ajtai Béláné, egyházm. nőszöv. elnöknő.

$\frac{1}{2}$ 8—9: Hazatérés, vacsora.

9—10: Imaóra csoportokban. Lefekvés.

24. Szombat: Délelőtt:

7 órakor: Indulás gyalog a Püspökfürdőbe.

$\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 10: Pihenés és reggeli.

$\frac{1}{2}$ 10— $\frac{1}{2}$ 11: Bibliaóra csoportokban: Jóravezérlő Szentlélek. Római levél 8, 9—16, 26—28.

$\frac{1}{2}$ 11—12: Megbeszélés. Én válaszolok. Bevezetik: Ajtai Béláné és Sz. dr Sziklai Ilona.

$\frac{1}{4}$ 1—1: Előadás. A sáfársági mozgalom: Zágoni Anna leányszövetséges titkár.

1—2: Ebédre szalonnasütés. [Szalonnáról vagy más alkalmas eledelről mindenki maga gondoskodik.]

Délután:

2—4: Lukács Ödön-barlang, fürdő megtekintése, játék.

$4-\frac{1}{2}$ 6: Megbeszélés. A Szentlélek a közösségek életében: Debreczeni István.

$\frac{3}{4}$ 6— $\frac{1}{2}$ 7: Előadás: Molnár Mária, Sz. dr Sziklai Ilona.

$\frac{1}{2}$ 9: Hazatérés, vacsora.

9—10. Imaóra csoportokban. Lefekvés.

25. Vasárnap: Délelőtt:

$\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 10: Bibliaóra csoportokban: Pünkösti Szentlélek. Ap. Csel. 2, 1—21.

10—11: Istentisztelet. Prédikál: Debreczeni István.

$\frac{1}{4}$ 12—1: Az egyes leányszövetségek képviselőinek beszámolója az otthoni munkáról.

Délután:

$\frac{1}{2}$ 4— $\frac{1}{2}$ 5: Konferenciái beszámoló.

$\frac{3}{4}$ 5—6: Közös imaóra és bezáró ábitat. Záró ábitatot tartja: Sulyok István, püspök.

6— $\frac{1}{2}$ 8: Templomi ünnepély. Igét hirdet: Arday Aladár, előadást tart: Ajtai Béláné.

Általános tudnivalók. Konferencia színhelye a Ref. Leánygimnázium. Ugyancsak az elszállásolás is Vidékiek hozzanak magukkal lepedőt, meleg takarót, kispárnát, felöltőt, fürdőruhát, szappant, törülközőt, továbbá énekeskönyvet, teljes bibliát s a fürdőben töltendő napra száraz eledelt. Szavalni tudók szavallattal is készüljenek. A konferenciái részvételi díj 20 Lei, étkezés ára a három napra összesen 30 Lei. A jelentkezések beküldésének [név, érkezési idő] határideje június 15. Jelentkezéseket csak a lelkészvezetőn keresztül fogadunk el. Előzetes jelentkezés nélkül senki sem vehet részt a konferencián. Minden a konferenciára vonatkozó kérdéssel s így a jelentkezéssel is, Kiss Bertalan belm. titkár [Ref. Püspöki Hivatal] keresendő meg.

Vasárnapi iskolai nap leányvezetők számára.

Június 26. hétfő, Nagyvárad.

Előadások, ill. megbeszélések. A vasárnapi iskola története, feladata: Zágoni Anna. Módszeri kérdések: Papp Margit, tanítónő. Mintatanítás: Bódis Ágnes. A Szentírás a vasárnapi iskolai munkában: Kiss Bertalan. A vasárnapi iskola és az egyház: Debreczeni István.

Tudnivalók. Az egynapos vasárnapi iskolai konferencia

célja laikus leányvezetők nevelése. Ajánlatos, hogy a konferencián résztvevő leányok közül minél többen maradjanak erre a napra is. Ez a jelentkezéskor megjegyzendő. De résztvehetnek olyanok is, akik a konferencián nem vettek részt. Erre a napra az étkezés díja 25 Lei. Részvételi díj nincs.

HIREK

Lelkésmeghívás. A mezőtelegdi gyülekezet a Baka Béla eltávozásával megüresedett lelkészi állásra Sass Kálmán váradujvárosi segédlelkészt hívta meg. Sass Kálmán külföldet járt — két évig volt a bázeli theológián — képezte lelkész, akit külföldi tanulmányútja után a püspök úr maga mellé nevezett ki segédlelkésznek. Innen hívta meg a népes telegdi gyülekezet lelkészének. Sass Kálmánnak Váradon végzett hűséges és buzgó szolgálata biztos ígéretet arránézve, hogy a mezőtelegdi gyülekezet hivatásának élő pásztort kapott. A fiatal lelkész beiktatása, amelyre Váradról is sokan kimennek, pünköst másodnapján fog végbemenni.

Pünköst másodnapi perselypénzeket az egyházker. közgyűlés 76—1932. sz. határozatának 1. pontja értelmé-

ben siessünk eljuttatni közvetlenül a *szatmári főgimnázium pénztárába* nt Boros Jenő szatmári lelkész, igazgatótanács elnök ur címére, előzőleg figyelmébe ajánlván gyülekezeteinknek egyházkerületünk ezt az egyetlen fiuközépiskoláját, melyben református egyházunk intelligens jövődjét férfinemzedékének nevelődnie kell.

Szeniháromság vasárnapján (pünköst után első vasárnap) a templomi perselypénzek a *Károli Gáspár Irodalmi Társaságot* illetik, azokat tehát minél sürgősebben be kell küldnünk az egyházmegyék esperesi hivatalaihoz, melyek azt az egyházkerületi pénztárba beszolgáltadják.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Olvasóinknak és munkatársainknak áldott pünköst ünnepeket kívánunk.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

2937—1933-III. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkészi hivatalnak.* Hivatkozással a kultuszminisztérium számvevőségének 70.523/1933. sz. a. kelt átiratára, figyelmeztetem a lelkészu-
 urakat a pénzügyminiszter urnak arra a rendelkezésére, melynek értelmében a folyó évi május havi államsegélyek csak abban az esetben fizelhetők ki, ha az illetők igazolják, hogy a folyó évi április hóra és május hó 15. éig esedékes adójukat kifizették. Ebből kifolyólag fölhívom a nt. lelkésztársakat, hogy a fentebb jelzett

időre járó adók kifizetését igazoló nyugtáikat a *lehető legsürgősebben* küldjék be hivatalomhoz, mert a pénzügyigazgatóság olyan rendeletet kapott, hogy az utalvány-rendelvényeket mind addig ne fizesse ki, míg az adó kifizetése igazolva nincs. Ezeket a nyugtákat június 10 előtt, mely az utalvány rendelvények kifizetésének a határideje, be kell mutatnom a pénzügyigazgatóságnak. A folyó évi júniusi illetmények kifizetésekor pedig igazolandó lesz, hogy az egész áprilisi évnegyedre járó hátralékos adók ki vannak fizetve. A számvevőség tehát erre vonatkozó rendelkezésemet kérte azzal a figyelmeztetéssel, hogy az állampénztárral szemben való kötelezettségének mindenki legyen eleget, hogy ne legyenek kitéve annak, hogy a stábtól kihagyassanak, amint erre nézve a pénzügyminisztérium rendelkezett. Mindezt szigorú műheztartó tudomásul. Oradea—Nagyvárad, 1933. május 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

—1933 I KÖRRENDELET. Valamennyi nt. lelkészi hivatalnak. A látványossági adóra vonatkozó a „Monitorul Oficial” 1933. évi április 8 számában kihirdetett törvény a folyó évi április hó 16-án életbe lépett. Minthogy pedig ennek a rendelkezései gyűlekezeteinket, illetőleg azok vallásos és kulturális egyesületeit igen közelről érdeklik jónak látom közölni a törvény vonatkozó szakaszait a következőkben:

Törvény a nyilvános látványosságok adóinak életbe léptetéséről.

I Fejezet. A látványosságok osztályozása:

1. cikk. Mindenféle látványosság, amelyen beléptídiót szednek, a jelen törvényben megállapított illetékek alá esik. Természetők és rendeltetésők szerint három csoportba tartoznak.

1. Művésziek. E címen következő nyilvános látványosságok számíthatók ide: a) Színművészeti, operai, operett-előadások, revük, mindenféle hangversenyek és klasszikus táncművészeti mutatványok. b) Mozdógépvetítő előadások.

2. Szórakoztatók. Ilyenek: Estélyek, tánccal egybekötött teák, bálak, varieték, cirkuszok és ehez hasonlóak.

3 Sportok. — — — — —

Az 1. 2. és 3. alatti elsorolás nem korlátozó

II. Fejezet.

2. cikk. A nyilvános látványosságok a következő adók alá esnek: a) az 1. cikk a. pontja alattiak 20 százalékos, az 1. cikk b. pontja alattiak 25 százalékos, b) a szórakoztatók 20 száza létes, c) a sportok 10 százalékos adó alá. — — — — —

[A 2. cikk d. pontja a nyilvános színházak és az országos színházigazgatóság által elismert szintársulatokra vonatkozik], az e. pont 2. bekezdése: „társulatok és műkedvelők az országban lévő kisebbség nyelvén tartott művészi előadások után 12 százalékos taxát fizetnek, de csak akkor, ha nincs közöttük 3-nál több idegen művész.” e. 4. bekezdése: „iskolákban rendezett bárminő kategóriába tartozó mozdógépvetítő előadások mindenféle taxától mentesek.” e. 6. bekezdése:

„szini előadások, koncertek, színházzal és hangversennyel egybekötött művelődési estélyek, amelyeket falvakban kultur-egyesületek, iskolaszékek, földmives ének- és fuvós zenekarok tartanak, mentesek a látványossági adótól.”

3. cikk A 2. cikkben megszabott illetékek a látványosság idején vagy annak alkalmából bárminő formában befolyt összeg után fizetendők.

4. cikk A közönségtől beszedett összegek befizetését a vállalkozók (rendezők) által kiállított jegyek igazolják

Az illetékek a jegyek árának bruttó összege után fizetendők.

[A törvény III. IV. V. és VI fejezetei a jegyek kezelésére, ellenőrzésére, a visszaélésekre és azok megtorlására vonatkozó intézkedéseket, illetőleg büntetéseket tartalmazzák.]

VII. Fejezet

34. cikk A jelen törvény által megállapított adó a pénzügyminiszter által nem szállítható le.

A munkaügyi, egészségügyi és népjóléti miniszter által elismert jótékonyági egyesületek azok után a látványosságok után, amelyeket emberbaráti célokra esetenként rendeznek, a törvényben megállapított taxának $\frac{1}{5}$ részét fizetik, a pénzügyminisztérium részéről minden év január havában kiállítandó igazolvány alapján.

A törvény fenti kivonatos közléséből is látható, hogy nem esnek adó alá azok az előadások [még ha táncmulatsággal is vannak egybekötve], amelyekre nem bocsátanak ki belépőjegyet, valamint mentesek a látványossági adótól a falusi mulatságok is. Falusi színelőadások után azonban, ha csak nem valamely falusi kulturális egyesület rendezi azokat, (I. II. Fejezet 2. cikk e. pontjának 6 bekezdésél) 12 százalékos adó fizetendő.

A törvény 1. cikkének 2. pontja alá tartoznak az egyházak, iskolák és nőszövetségek által rendezni szokott estélyek, amelyek után, ha azokat tánc követi, a belépődíjak 20 százaléka fizetendő adóba.

Ezen adó alól a törvény VII. Fejezetének 34. cikke alapján csak a munka és egészségügyi minisztérium által elismert jótékony egyesületek élvezik a 80 százalékos adókedvezményt, úgy, hogy az ilyenek jövedelmük 20 százaléka helyett csak 4 százalékot fizetnek adóba. Ez különösen a városi gyülekezeteket érinti, amelyek, — ha kebelökben meg van alakítva pld. Lorántffy Zsuzsanna Egyesület vagy a városban a Protestáns Jótékony Egyesület, — ezt a kedvezményt igénybe vehetik, amennyiben a Lorántffy Zsuzsanna Egyesületet az említett minisztérium a 608. doszárzám alatt, az utóbbit pedig 304. doszárzám alatt elismerte.

Mindezt tájékoztatásul jegyzem meg csupán, a törvényt pedig mihez tartásul közölvén, vagyok

Oradea—Nagyvárad, 1933. május 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Arad

Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Nagybetűs Hangjegyes ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként

100

Leies árban

**kaphatók a Királyhágómelléki Ref.
Egyházkerület Iratterjesztésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Petru Maior 1.**

Hivatalos boríték címnyomással

100 darab **60** Lei, 200 darab **100** Lei a pénz előzetes beküldése mellett franco, másként a megrendelő költségére utánvéttel szállítva — Szives figyelmébe ajánlom

legjobb mintájú egyházi- és iskolai nyomtatványaimat.

Egyházaknak nagy árengedmény. — Szives megrendelését kéri

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon

6-22

Készít mindenfajta egyházi és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb árakon.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. DR. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Alma Mater.

Van ennek a szónak valami különösen édes, bűbajos visszhangja, ami az idők suhantán mind csengőbb és bársonyosabb lesz szívünkben. Telnek az évek és az elmúlt 40—50 év a gondéles fésűjével kiszedte, vagy deresre festette hajunkat és azon vesszük észre magunkat, hogy akár magunkban, akár társaságban mindig többet és többet nézünk visszafelé, mint előre. A jövő már nem az ígérő és pirosan ragyogó csillag, hanem csak egy szürke, bizonytalan ködfolt, a múlt pedig, minél messzebbre hatolunk vissza annál jobban szinesedik, válik izzóvá, teljesedik ki egy gyönyörű, felejthetetlen és visszahozhatatlan képpé...

Ezen a képen főhelyet foglal el az Alma Mater. Az inyünk szinte újra érzi a friss „brúgó” édes ízét, felrajzik előttünk az osztály, mikor év elején kacagva, hangosan gyülekezett, gondtalan derűvel, azzal a tudattal, hogy minden rendben van, megkaptuk a tandíjmentességet, féldijas, vagy ingyenes konviklust. Az Alma Mater gondoskodik rólunk, szeret, félt, óv és ellát mindennel. S mi elhagya'ott és koldusszegény fiuk is olyan nyugodt lélekkel és emelt fővel jártuk a folyosókat és ültünk a megszokott padban, mint a gazdag és jólöltözött fiuk. És a coetus! Az erős, öntudatos, szabad kálvinista jellem ez ősi televénye! Igaz: nem műkertész ollójával körülnyesett diszcserjék pompáztak itt, de nőttek cédrusok, tölgyek, pálmák, az embererdő nagyszerű hajtásai. Századok bizonyítják, hogy a sokat gáncsolt és némelyektől lenézett, modern pedagógusok által kifigurázott kálvinista kollegiumi nevelés kiváló, nagy embereket produkált, a középszerűeket és kicsinyeket is ellátta olyan utra-
valóval az életre, hogy mindenütt megállották a helyüket, nem vallottak szégyent és nem roskadtak össze.

Milyen alkalom diktálja tollam alá e szavakat?!... Jártam

pár éve Debrecenben, csatangoltam az Alma Mater folyosóin, kerestem régi magamat a hatalmas várnégyszög udvarán. És szíven ütött a csönd. Nem az a kollégium, ami volt a mi időnkben. Megváltozott ott sok sok minden. És jártam most pár nappal ezelőtt Szalmáron. A kétemeletes várnégyszögnek csak fele van meg. A coetus is kevés, a diák is kevés! És mégis: ott a tágas udvaron futkározó kis diákok, majd torna-vezényszóra menetoszlopba fejlődött sereg láttára s a vaságyak mellett és mindenütt és mindenben úgy éreztem, hogy visszajöttem, itthon vagyok, megtaláltam az Alma Matert! Más a város és másak a falak, de ugyanaz a szellem! Az a hamisítatlan, tiszta, egyenes vonalban futó kálvinista szellem lebeg az intézet felett. És épen ezért míg egyrészt boldog és jóleső érzés tölti el az ember lelkét, látva azt a szép és szeretettel, nagy és finom lélekkel végzett munkát, amit kifejtének az intézet vezetői másrészt fájdalmas annak a tudata, hogy kerületünknek ez az egyetlen főgimnáziuma is csonka, lassan kiépülő és rengeteg bajjal, nehézséggel vergődő. A régi tiszántuli kerületnek sok gimnáziuma volt, de mindezek mellett a debreceni kollégiumot megkülönböztetett, egyetemes szeretettel vette körül. Nekünk ez az egy van, amelyik őrzője, továbbvivője a szent tradícióknak, amely igazi Alma Materje kell, hogy legyen fiainknak, hát miért nem tudjuk mi olyan nagy, áldozatos, forró szeretettel vigyázni, erősíteni és nagyvá tenni, mint az ősi, számunkra elveszett kollégium volt? Miért ne lehetne ez a mi kollégiumunk, az az Alma Mater, amely a tehetséges szegény kálvinista fiukból embert faragjon a jövő vezetőbereként bocsássa ki népünk számára, akik igazi, töretlen kálvinista szellemben nőttek fel, azt szívták magukba és sugározzák majdan környezetükbe? Hiszen itt nem új, nehéz, milliókba kerülő építkezésről, berendezkedésről van szó, csupán a meglévőnek gyámolításáról, erősítéséről. Ehez pedig csupán egy kis komoly, lelkiismeretes elmélyülés, akarat és kevés munka kell. Nagyon súlyos viszonyok között is lehet építeni. Nem is kell messzire mennünk például, csak nézzünk át a Királyhágón: az erdélyi egyházkerület az impériumváltás után hamarosan egy gyönyörű új leányfőgimnáziumot épített, most pedig kórházat állított fel. A mi kerületünk is élő tagokból áll és élni akar. Nem lehet tehát télenül megállanunk és néznünk meglévő értékeink lassu sorvadását, kinos vegetálását. Egyelőre arról van szó, hogy egyetlen főgimnáziumunkat építsük ki, helyezzük olyan körülmények közé, hogy

hivatásának zavartalanul megfelelhessen. E célból vigyük be a kálvinista köztudatba, hogy jövendőnk, ifjuságunk a szatmári ref. főgimnázium kezében van a legbiztosabb, legjobb helyen. Ez az az Alma Mater, amelyben együtt kell felnőni e kerület fiainak. Ne vigyük tehát fiainkat ki erre, ki arra, hanem számbelileg is erősítsük, építsük ez intézetet. Irányítsuk rá a szülők, diákok figyelmét, értessük meg mindenkivel, hogy most ez a mi „kollégiumunk“.

Hajdan a debreceni kollégiumot ismerték, szerették, tudták és természetesnek tartották hivatásunk, hogy a szegény tanulók számára adakozni kell. Ezt a tudatot rendszeresen plántáljuk át a szatmári „kollégiumra“. Adományokat és alapítványokat tettek le a jövendő nemzedékek segítésére. Talán most is akadnának jólelkek, csak céltudatosan irányítani kell őket.

Sőt a jelen sivárságán tülemelve tekintetünket, nem volna szabad megelégednünk azzal, hogy főgimnáziumunkat erőssé tettük, hanem idők fordultán a hatalmas udvar más két nyitott oldalán fel kellene építenünk a várnégyszög hiányzó két szárnyát; tanítóképzőt és teológiát állítani fel!

Természetesen ez a jövő zenéje. Most egyelőre a jelen parancsoló harsonáját haljuk meg és teljesítsük hűségesen, amit joggal elvárhat tőlünk saját jól felfogott érdekünk. Tartsuk kötelességünknek igazi, segíteni tudó, cipót adó Alma Materré tenni a szatmári főgimnáziumot!

Boruzs Lajos

A Károli Gáspár irodalmi társaság életéből.

— Beszámoló és tájékoztató. —

A Károli Gáspár Református Irodalmi Társaság irodalmi, tudományos és művészeti szakosztálya az elmúlt év júliusában körlevéllel fordult a szakosztály tagjaihoz, valamint az egyházmegyékhez, a közép- és főiskoláinkhoz azzal a céllal, hogy tájékozódást szerezzen egyfelől a már kész vagy készülöben levő és kiadásra, értékesítésre váró irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokról, melyek a szakosztály tagjai vagy egyházunkhoz tartozó más aai birtokában vannak, másfelől azokról a kívánságokról, javaslatokról, melyek részben a már meglevő anyag értékesítésére, részben a szakosztály munkaprogramjának megállapítására nézve felvetődtek.

Bár a megkérdezetteknek körülbelül csak egynegyede adott választ, a beérkezett 24 válasz [10 a tagoktól, 14 a testületektől

jött) nagyon érdekes és meglepően egységes feleletet adott a felvetett kérdésekre. Megállapítható, hogy a készen levő és készülő dolgozatok 90 %-a egyházunk multjából vette tárgyát és a tulnyomó többség történelmi tárgyú és építő tendenciájú, elsősorban népszerű és ifjusági munkák kiadását, megiratását kívánja. Egyházunk szorongatott helyzetéből szükségképen következik az érdeklődésnek ez iránya és fakadt fel ez a kívánság.

Szakosztályunk, a beérkezett válaszokból megállapította, hogy

1. Általában háromféle kiadvány programba vételét kívánják:

a) nép és ifjuság számára építő olvasmányok, b) iskolák és lelkipásztorok munkájának támogatására szolgáló segédkönyvek, c) tudományos dolgozatok.

2. A beküldött válaszokban kifejezett kívánságok nagyjában megegyeznek a Társaság céljaival és alkalmasak arra, hogy a Társaság munkaprogramjának megállapítására hasznos utbaigazítást adjanak.

3. De egyrésztük nyitott kaput dönget, mert olyan művek kiadását sürgeti, amelyek részben nálunk, részben Magyarországon már megjelentek és kaphatók. [Pld. Evangéliumi néplapunk már van: a Harangszó. Az erdélyi-, királyhágómelléki kerület, Londoni Vallásos Traktátus Társulat, Ifjú Erdély kiadványai között szép számmal vannak építő, a szektákat, a szociális mozgalmakat tárgyaló füzetek, gyermek szindarabok, Sylvester kiadásában megjelent egy bibliai lexikon, valamint Szikszay: Keresztény tanítások — újabb kiadása.]

4. A Társaság programjába nem tartozó kiadványokat sürget [tankönyvek, vezérkönyvek, biblia és énekeskönyv kiadása]

5. A tudományos kiadványok közé csak történelmi dolgozatokat kíván felvenni.

6. A Társaság alapszabályai 3. §. szerint a tudományos theologiai irodalom művelésén kívül az építő irodalom művelése és terjesztése, az evangéliumi református egyházi élet irodalmi uton való ápolása, a szétszórtságban élő magyar reformátusok hitébresztő és erősítő iratokkal, különösen Bibliával való ellátása is a Társaság feladatai közé tartozik, de tekintettel anyagi erőinek korlátoltságára és az okos beosztás követelményeire, a már munkálkodó evangéliumi szellemű kiadók és terjesztők számbavételével, azokkal egyetértve és karöltve kell, hogy a Társaság munkaprogramjának megvalósításához fogjon. Nem akar versenyezni sem a különböző iratterjesztésekkel, sem a parochiális könyvtárral. Nem vállalja [legalább egyelőre] az olyan dolgozatok kiadását, amelyek tárgyuknál fogva nem tarthatnak

számot egyetemes érdeklődésre (pld. kisebb, az egyház egyetemére nézve jelentéktelen egyházközségek, iskolák története, amelyek valamely egyházi folyóiratban is kiadhatók) és a kiadásra váró anyagból előbb a legsürgősebbeket, a hézagpótlókat segíti megjelenéshez. Feladata e tekintetben az, hogy az ilyenek megírására, indítást utbaigazítást adjon, a szükséges anyagot hozzáférhetővé tegye, az ily irányban munkálkodókat és megjelenő műveiket erkölcsi támogatásban részesítse.

E megfontolások alapján programjába, amelyet idővel anyagi lehetőségei szerint fog szélesíteni, egyelőre csak kétféle kiadványt vett fel, az építő és tudományos kiadványok sorozatát. Az előbbinek első köteteként Vásárhelyi János: „A család élete” című könyv, mely vallásos estélyekre alkalmas felolvasásokat tartalmaz, már meg is jelent, az utóbbi első kötete (dr Nagy Géza: „Külföldön bujdosó erdélyi diákok levelezése a XVII században” és „Szenvedő papok, szenvedő egyházak”) most van nyomdában.

7. Egyházunk multja iránti nagy érdeklődés gyümölcsözővé tétele és segítése érdekében javaslatot tett, hogy az egyházkerületek vezetősége alkalmas központi helyen gyűjtse össze és tegye hozzáférhetővé az egyházak, iskolák birtokában levő dokumentumokat, ami által nem csak a történeti kutatás könnyülne meg, hanem történelmi okmányaink gondosabb őrizetbe és szakszerű kezelésbe kerülnének és így megmenekülnének attól a pusztulástól, melynek ma napról-napra ki vannak téve.

8. Régi és sürgősen kielégítendő szükség egy gyakorlati bibliai komentár kiadása. Szakosztályunk, mivel több oldalról sürgetik és theologiai tanárkarnak ajánlata, valamint az az örövendetes tény, hogy dr Kecskeméthy Istvánnak a Márk evangéliuma magyarázata kiadásra, készen áll, e kérdés megoldását időszerűvé tette, foglalkozott a kommentár kiadásának ügyével. Mivel azonban jelenlegi anyagi helyzete miatt maga nem vehette kézbe a kommentár kiadását, előterjesztést tett ez ügyben az erdélyi egyházkerület parochiális könyvtár bizottságához.

9. A társaság kiadványainak terjesztését az egyházkerületi iratterjesztésre bízta. Kiadványaink tehát legkönnyebben és legcélszerűbben onnan szerezhetők meg. G. L.

Püspöki vizitáció. Püspökünk folyó hó 6-án kezdte meg generalis vizitációját a nagybányai egyházmegyében.

6-án délben érkezett Szatmárra, honnan délután Avasujvárosba, Széll György esperes egyházába indult.

Felhívás

a magyar református egyház valamennyi lelkipásztorához, presbiteriumához, iskolájához, egyesületéhez, intézményéhez, vezető és közrendű tagjához egyházunk életének multját és jelenét ismertető országos kiállítás tárgyában.

Az Országos Református Lelkészegyesület tavaly Karcagon negyedszázados fennállását ünneplő közgyűlésen elhatározta, hogy Isten segítségével az egész magyar református egyház minden hű fia közreműködésével és támogatásával, valamint az Országos Református Presbiteri Szövetség testveri együttműködésével 1933 augusztus 23-tól 28-ig terjedő időben Nagykőrösön országos református kiállítást rendez. Ugyanabban az időben és városban a mi egyházi kiállításunk kiegészítésére a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara mezőgazdasági kiállítást tart. Ugyanakkor tartja Nagykőrös városában konferenciáit és gyűléseit úgy az Országos Református Lelkészegyesület, mint az Országos Református Presbiteri Szövetség.

Ezekre a napokra szeretettel hívjuk meg egyházunk minden rendű és rangú tagjait, s kérjük őket egyénenként és összesen, hogy a kiállítás megszervezésének nagy munkájában testveri szeretettel, segítő készséggel álljanak mellénk.

A kiállítás főbb részei lesznek a következők:

I. Az egyházi élet csoportja bemutatja képből, festményből, rajzból, filmből, kicsinyített modellből, eredeti emlékekben stb. az istentisztelet, házasságkötés, temetés, temető, faragott fejfák, temetőrendezés, templomkert parkirozás stb., a gyülekezeti élet körébe tartozó emlékeinket és értékeinket.

II. A művészeti csoport bemutatja a költészet (egyházi és világi költemények, szépirodalom); zene (ének, zsoltár, himnusz-költészet, magyar egyházi zene termékei stb.); képzőművészet (református tárgy, Bibliából, egyháztörténetből, református népeletről vett tárgy, rajzok, festmények, szobrok, egyéb ábrázolások, ötvösművészeti és egyéb iparművészeti alkotások stb.); az előadóművészet (nagy szónokaink arcképei, gramofonfelvételei, művei stb.) területéről kimagasló református alkotásokat.

III. A református néprajzi csoport bemutatja ruházatában, népművészetében, háziiparában, életviszonyaiban, vidékenként csoportosítva (pl. Sárköz, Ormányság, Zselic, Mezőföld, Kiskunság, Nagykunság, Hajduság stb. stb.) a magyar református néptösgyökeres életét.

IV. A tanügyi csoport bemutatja a magyar református tan-

ügyet, az óvodától az elemi iskolákon, a középiskolákon, a képezdéken, a szakiskolákon át a főiskoláig legkiválóbb intézményeiben, iskolai és iskolán kívüli oktató tevékenységében, segélyező munkájában [supplikációk, legációk, internátusok, konviktusok, ösztöndíjak, cserkészlet stb. stb.] térképek, grafikonok, képek, szemléltető eszközök, filmek, gramafon felvételek stb. segítségével.

V. A sajtóügyi csoport bemutatja Kálvin, Zwingli s a magyar reformátorok korától kezdve napjainkig azt, amit könyvnyomtatásban, egyházi és tudományos irodalom termelésében a magyar reformátusság a magyar nemzeti művelődésnek adott. Egybegyűjtve láthatók lesznek a magyar könyvtárak unikum példányai is, lehető teljességgel. A református időszakos lapokat is, az országosokat éppúgy, mint a gyülekezeti lapokat, traktátus irodalmat, Biblia-, zsoltár- és kátéirodalmat szintén bemutatjuk.

VI. Mindezeket kiegészíti a Duna-Tisza közti mezőgazdasági kiállítás csoportja, mely bemutatja a földmivelés, kalásstermelés, kertészet, szőlőmivelés, gyümölcsstermelés, borászat, tejfeldolgozás, mezőgazdasági ipar, mezőgazdasági értékesítés terén a Duna-Tisza közén elért világhírű eredményeket.

Ezekből a körvonalakból is látható, hogy a nagykörösi augusztusvégi kiállítás nagyszerű seregszemle és erőgyűjtés alkalma lesz. A kiállítás legszebb és legértékesebb anyagát később Budapesten és Debrecenben is bemutatjuk.

Kérjük a következő segítségnyújtást:

Aki e kiállítás tárgykörébe tartozó történeti emlékről vagy a mai korból származó rendkívüli teljesítményről tud, közölje vagy lelkipásztorával vagy levélben a központi vezetőséggel.

Minden lelkipásztor vigye a kiállítás ügyét a presbitérium és az iskolaszék elé és ott tárgyalják meg, hogy az első öt csoportba tartozó tárgyaik, történelmi emlékeik közül mit küldjenek fel a kiállításra. A templom külsejéről, belsejéről, a lelkészlakról, az iskolákról, a temetőkről és benne levő faragott fejfákról, papí, tanítói sirokról, harangokról, jelenlegi presbitériumról még a legkisebb egyház is tud fényképeket beküldeni. Ez legyen a legkevesebb, amit minden egyház megtegyen. A fényképeket legalább is 13/18 cm., illetőleg 18/24 centiméter nagyságban kell készíttetni a könnyebb kezelhetőség szempontjából. Különösen kérjük a régi papok, a régi tanítók, kiváló jóltevők, patrónusok, gondnokok, kiváló presbiterek eredeti arcképeinek beküldését stb. Valamilyen tárggyal minden egyház képviselje magát.

Az egyházmegyék esperesei, az egyházmegyei lelkészegyesületek és tanítóegyesületek elnökei sziveskedjenek nyomatékosan ügyelni arra, hogy egyházmegyéjük egyházai és iskolái, népélete stb. a kiállításon megfelelő anyag beküldésével méltóképpen képviseltessék magukat.

A központi vezetőség részére szánt minden értesítés a következő címre küldendő: Csikesz Sándor egyetemi professzor, ORLE és ORPSz főtitkára Debrecen, Kollégium.

Az ORLE és ORPSz nevében atyafiságos szeretettel Debrecen, 1933. virágvasárnap. *Dr. Baltazár Dezső s. k.*, református püspök, ORLE és ORPSz elnöke. *Csikesz Sándor s. k.*, egyetemi professzor, ORLE és ORPSz főtitkára.

IRODALOM

Családi tűzhely mellett.

Kerületi iratterjesztésünk nagy lendülettel kezdte meg új kiadványainak sorozatait „Családi tűzhely mellett” címen traktátusokat ad ki három sorozatban. Az első sorozatban vallásos apologetikus és egyháztörténelmi előadásokat, a másodikban építő tartalmu elbeszéléseket, kis szavalókönyveket, a harmadikban ismeretterjesztő munkákat ad ki.

A második sorozat első — kettős — száma „A gondviselés titka” c. elbeszélés, melyet Sárközi Lajos szatmárnémeti i lelkész irt Sárközy Lajos elbeszélő írói képessége széles körben ismeretes. Felolvasó estélyeknek, ünnepélyeknek nagyon kedvelt, ritka hatásu felolvasója. Hatásának titka az életből, legtöbbször a nép életéből vett tárgya, szívhez szóló hangja és tendenciája egészséges, eredeti humora és zamatos magyar nyelve. Ezek a tulajdonságok jellemzik „A gondviselés titka” c. elbeszélését is az egyszerű, küzdő emberek sok bajjal, bűnnel teli életéből vett tárgyat úgy dolgozza fel, hogy benne nagy hatással fejezi ki az isteni gondviselésbe vetett hit erejét, áldását és diadalát. A Pákozdi pár a gonosz emberek gabsága miatt elvesziti kevés vagyonát, egyetlen gyermekük is meghal, de hitük — habár egy pillanatra megremeg is — el nem vész. Istenben bizva küzdenek tovább, míg végre meglátják küzdelmes életük célját, a gondviselés titkát. Ellenségük elnyeri büntetését erkölcsileg és anyagiilag is, ők pedig keresztfiukban: az egykori jóbarátból ellenségükké lett szomszéd árva fiában elnyerik életük jutalmát, kárpótlását. Ebben az egyszerűnek látszó történelben benne van az élet, a falu élete, legfőbb alakjaival, a jó és gonosz viaskodása,

a nemeslelki emberek megható jellemzése. Pompás, fordulatos magyarsággal úgy beszéli el hogy sok helyen szinte könnyekig megindító, sok helyen pedig mosolyra hangoló. Mindenképen a legalkalmasabb építő, hiterősítő, vallásos olvasmány. Most közelebbről különösen alkalmas vizsgai jutalomkönyvül kiosztásra, annál is inkább, mert a 32 oldalas füzet ára csak 3 Lei.

Az iratterjesztés ezeknek a füzeteknek a kiadását úgy szeretné tovább folytatni, hogy minden hónapban megjelentetne egy füzetet. Az egyes számok ára 2 Lei lesz, 16 oldal terjedelemben 10 példány vételénél azonban már 10% engedményt ad. Állandó volt a panasz, hogy nincs elég traktátusunk. Ime a hiányon segítő szándék, melynek sorsa, kivitele a lelkésztestvérek kezében van. Csak nagyon kevés buzgóság kell hozzá és akkor e vállalkozás fellendül. *Ha minden egyház legalább 5 darabot rendel meg minnen számból: a célt elértük.*

IFJUSÁGI MUNKÁNK ROVATA

Kerületi Leánykonferencia. Reménységgel nézünk a június 23, 24, 25-re tervezett kerületi Leánykonferencia elé. A lelkészuurak a saját munkájuk érdekében is legyenek rajta, hogy gyülekezetükből minél több leány jöhessen a konferenciára, mert első sorban nekik lesz könnyebbség, ha a konferenciát járt leányokban munkatársat kapnak. A résztvevők bejelentését ne halasszuk tovább 18-ánál, mert a később feladott levelek esetleg már csak a konferenciára érkeznek meg. Legjobb, ha a leányok 22 ikén délután érkeznek meg s ha a vasárnapi iskolai vezetőkonferencián [26 án] nem vesznek részt, úgy 25-én este, ill. 26 án reggel mennek haza. Megérkezésük estéjén a leányok még nem kapnak vacsorát, úgy, hogy arról maguk gondoskodjanak. Hideg időre való tekintettel jó, ha meleg ruhával ellátják magukat. Segély után már többen érdeklődtek. Sajnos, csak igen kis mértékben tudunk pénzsegélyt nyújtani, inkább igyekezünk a váradi költségeket redukálni, de azért néhány távolabbról jövő leánynak, főként kicsiny gyülekezetekből, nyújtunk némi segélyt.

A Leánykonferenciával kapcsolatban megyei vezetőkonferenciát terveztünk a bihari traktus számára, a többi megjelenő lelkészek bevonásával, de az esperes ur távolléte miatt jobbnak láttuk elhalasztani. A Leánykonferenciára jövő lelkészuurak ugyanazokat a dolgokat hozzák magukkal, amit a programmban jeleztünk. Előreláthatólag nem áll majd módunkban nekik sem

nagyobb kényelmet biztosítani, mint a konferencia leányrésztevőinek.

Református Jövő. Mint az első 5 szám, úgy a második 5 szám (6, 7, 8, 9, 10) után is küldtem egy elszámolást, illetve kitöltött felhatalmazást a tartozásoknak a kongruából való levonása végett. Ilyen elszámolást azoknak a lelkész uraknak is küldtem, akik már adtak felhatalmazást. Jobb szeretem ugyanis ha tisztán látják, miképpen állanak a lappal, s csak az előzetesen megejtett elszámolás után adják a felhatalmazást. Így nem ér senkit sem kellemetlen meglepetés. Nagyon kérem, sziveskedjenek a felhatalmazást aláírni, levágni és mielőbb beküldeni, mivel a lap nehezen tudja magát nagy künnlevőségek mellett adminisztrálni. Voltak néhányan, akik többszöri sürgetésre sem küldték be első alkalommal a felhatalmazást. Most a felhatalmazást arról az összegről is kiállítottam. Nagyon kívánatos volna, hogy ez alkalommal senki se maradjon hátralékban tartozásával. Ha valaki postán küldi be a pénzt, úgy a szelvény hátán feltétlen jelezze annak rendeltetését és sohasem a belmissziói titkár, hanem mindig a Püspöki Hivatalnak címezze a küldeményt. Amennyiben a lap megrendelőinek számában változás állna be, azonnal tudassuk. Mint már annyiszor, most megint ismétljük, hogy régi számokat nem tudunk visszavenni.

HIREK

A május havi államsegélyeket csak a tolyói évi áprilisi évnegyedi globális adók nyugtáinak bemutatása ellenében szolgáltathatja ki a pénzügyigazgatóság, tehát, aki még ezen kötelezettségének eleget nem tett, haladéktalanul juttassa el nyugtáját a püspöki hivatalba,

nehogy megakadályozza az adóigazolással rendben levők államsegélyeinek is kézhezvételét.

A nagyszalontai lelkészválasztást megsemmisítő egyházmegyei bírósági ítéletet a kerületi bíróság megváltoztatta és Szőke Sándor megválasztását helybenhagyta.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada,
3175—1933 II. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak. Az elemi iskolákban a tanítás folyó hó 15-én fejeződik be. 16. és 17. ike az iskolának a vizsgálat céljából leendő takarítására és feldiszipítésére fordítandó.

A vizsgálatok 18-tól kezdve, a helyi szokásoknak megfelelően tartandók meg, minden tanító külön napon, az egész tanterület jelenlétében.

A vizsgálatok ünnepélyes jellegűek, arra az egyházközség vezetői meghivandók, céljuk bemutatni a vezetők és a szülők előtt a tanító által évközben elért eredményt s ezzel is propagandát csinálni a statisztikai adatok szerint népünk között sajnálatosan terjedő analfabétizmus és iskolakerülés ellen. Osztályozni nem szabad, az évvégi osztályzatot a három évharmadi jegy alapján kell megállapítani.

Jelen körrendelettel együtt jutalomkönyv céljaira kiküldtettem Iratterjesztésünk útján minden iskolához megfelelő mennyiségű füzetet, a „Családi tűzhely mellett“ 1—2 számából. Azok jelentéktelen ellenértékével az illető egyházközségeket megterheltem az iratterjesztési számlán. Azoktól, akik bármely elfogadható indokból ezeket a füzeteket fel nem használják, Iratterjesztésünk hibátlan állapotban folyó hó végéig visszaveszi.

Külön felhívom az iskolaszéki elnökök figyelmét, hogy a szünet folyamán az iskola helyiségeit, a tanszereket berendezést sürgősen hozzák rendbe, ellenőrizték, hogy a tanítók június hó 10-ig az összes évről munkálatokat, anyakönyvek lezárását, az összes kötelező könyvek kiegészítését, az irattár rendbehozását elvégezzék. A tanítók addig, míg mindezek elvégzését a szabályzatnak megfelelően nem igazolják, szüneti szabadságra nem távozhatnak.

Szünet alatt is az iskolahelyiségek a legtökéletesebb rendben tartandók, azoknak más célokra való felhasználása rendkívüli szükség esetét kivéve, szigorúan tilos, úgy hogy a szünet folyamán esetleg előforduló iskolaátogatások az iskolahelyiségeket ugyanolyan rendben találják, mint azoknak évközben kell lenniük. Oradea—Nagyvárad, 1933 június 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

2883—1933-II. KÖRRENDELET. *Valamennyi Máramaros, Szatmár, Szilágymegyei kebelbeli egyházi és iskolai hatóságnak.* A kolozsvári főigazgatóság [Serviciul local de învățământ Cluj] azzal a kéressel fordul hozzám, hogy engedjem meg az egyházkerület területén muzeuma számára kulturális emlékek gyűjtését az 1860-as évek előtti időkből. Felszólítom tehát az összes e címben említett hatóságokat, ha van rendelkezésükre bármely kiadvány, könyv, folyóirat, [ha csonka példányok is] röpirat, ünnepi programok, képek stb., amelyek kulturális intézményeink multjával összefüggésben vannak s amelyek a helyi gyűjtemények számára fölöslegesek [duplunok], hogy azokból, ha lehetséges, két példányt küldjenek be a jelen számára s a főigazgatóság 17041—1933 számára hivatkozással, jelentve egyben hivatalomnak a beküldött munkák címét és számát. Negatív jelentések beküldése mellőzendő. Oradea—Nagyvárad, 1933 május 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

M st. Oficiului Parochial Református
Nagy, Református Lelkesi Hivatalnak
Oradea—Nagyvárad
Calea Victoriei [Kolozsvári u.] 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Nagybetűs Hangjegyes ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként

100

Leies árban

**kaphatók a Királyhágómelléki Ref.
Egyházkerület Iratterjesztésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Petru Malor 1.**

Hivatalos boríték címnyomással

100 darab **60** Lei, 200 darab **100** Lei a pénz előzetes beküldése mellett franco, másként a megrendelő költségére utánvétellel szállítva — Szives figyelmébe ajánlom

legjobb mintájú egyházi- és iskolai nyomtatványaimat.

Egyházaknak nagy árengedmény — Szives megrendelését kéri

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. DR. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Pár szó I. L. és T. S. cikkéhez.

Két cikk fekszik előttem. Egyik a Kolozsvárolt megjelenő „Út”-nak ez évi 5-ik számában I. L. és a másik ugyancsak a kolozsvári „Kálvinista Világ” 1933. június 30-iki 6-ik számában T. S. alájegyzéssel. Mindkettőnek tárgya: „a liturgiái reform bukása.”

Már maga a cím sem fedi a való igazságot. A romániai református egyház liturgiái reformja épen olyan kevéssé bukkott meg, mint ahogy a magyarországi istentiszteleti rendtartással kapcsolatosan ezideig se olvastam és hallottam, hogy a magyarországi reformátusoknak egységes liturgiára való törekvése csődöt mondott amiatt, mert két jellegzetes helyen: Budapesten és Debrecenben a liturgia hajszalnyi pontossággal nem vág össze. Arról sincsen tudomásom, hogy az igazi lényegyet nem érintő különbség miatt akár az egyiket, akár a másikat „esetlen, félreformátus, megalkuvó” jelzővel dekorálták volna. A fölényes tónusban, a komoly igazságtól messze eltávolodva kritizáló cikkírók magok is jól tudják bizonyára, hogy ha az erdélyi egyházkerület elgondolása szerint megállapított és elkészített új liturgiát szembeállítják a külföldi református hittestvérek liturgiái rendjével, a komoly lényegyet nem bántó különbség a részletekben itt is, ott is megtalálható és kizártnak tekintem, hogy ezért akármelyiket esetlen és félreformátusnak stigmatizálnák.

Voltaképpen miről is van szó? Arról, hogy „A Mi Istentiszteletünk az Erdélyi Református Egyház Ágendáskönyve” című munkát a romániai reformátusok zsinata nem fogadta el egyetemlegesen kötelezőnek. A zsinat nem kritikát gyakorolt akkor a mű és tartalma felett, mikor másképen határozott, mert a munkát megalkotó kiváló egyházi férfiak tudásuknak legjavát fektették abba, hanem más nézőpontokat is érvényesített, amelyeket a tudós theologiai professzorok exkluzív magaslalon látszólag kevésre értékelnek.

Nem szándékom a multba visszatekinteni; sőt hitvallásos könyveinket és zsinatainkat se provokálom semmiképen, de ráhelyezkedem arra a minden vonalon érvényesülő nagy protestens elvre, mely a merev egységesítést nem tűri, hanem az ellen a reformáció benső karakteréből kifolyólag mindenkor tiltakozik. Hiszem és tudom magam is, hogy a róm. kath. kultusz egysége befelé és kifelé erőt jelent — habár a hajszálnyi megegyezőség itt is hiányzik, — még sem kívánám, hogy a református kultusz a földkerekségén az utolsó kommáig ugyanaz legyen, mert szerintem a lélek Istenadta jogának és tehetségének guzsba-kötését jelentené. Már pedig a reformáció örök ereje és hatása szabadságban és nem a teljes megkötöttségben állott és állani fog mindenkor. Mikor azonban ezt hangsúlyozom, ugyanakkor a szabadosságot is kárhoztatom s tiltakozom az ellen, hogy valaki megállapításomból ezt következtesse.

Az erdélyi Ágendáskönyv, mint címéből kitetszik, 1929-ben csak az erdélyi egyházkerületnek és nem a romániai református egyháznak készült. Mert ha az egyetemesség lebegett volna szem előtt, akkor szinte lehetetlen, hogy ebben a nagyon fontos kérdésben, mely a többszázados istenitisztelet rendjétől akar elszakítani százezreket és számukra új istenitiszteleti rendtartást kíván bevezetni, meg ne kérdezzék az érdekelt feleket, hogy miképen is gondolkoznak e tekintelben. Lehet, hogy ezek felkészültségek hiányában érdemben a célt illetőleg semmi értékes gondolattal nem állhattak volna elő s az eszme megvalósításához szemernyivel sem járulhattak volna, de legalább amennyire képesek lettek volna, a gondolattal foglalkoznak és valamilyen gyarló módon kifejezik kívánságaikat. Mindez másképen történt és csak a legutolsó pillanatban lehetett annyit elérni, hogy a zsinat elé terjesztendő javaslatban a királyhágómelléki egyházkerület is hallassa a maga hangját. S ha a közös bizottság úgy találta helyesnek, hogy munkálatát alternatív javaslatban terjesztette a zsinat plenuma elé, abban nem az „udvariasság” szólalt meg, hanem mélyebben fekvő okok szerepeltek. Nagy elvi kérdésekben az udvariasságnak semmi helye; az elvi meggyőződéshez százszázalékosan ragaszkodó férfiak szép szemekért nem szokták álláspontjaikat megváltoztatni.

Azokat a Cassandraféle jóslásokat, amelyek mindkét cikkből kicsendülnek, alig lehet komolyan venni. A zsinat minden alkotásában az anyaszentegyház jövőjének fundamentomát rakja le, épen azért még föltételezni sem lehet, hogy sorsdöntő órákban komolytalan érzelmi momentumok dönthetnének, még ha erőpró-

bához kellene is nyulni, aminek megkísérlését, úgy látszik, hogy a liturgia kérdésének eldöntésénél cikkírók utólagosan sajnálják is. Az erdélyi egyházkerületben bekövetkezett helyzetért a királyhágóiakat alig lehetne felelőssé tenni, mert maguktartása egy pillanatig se irányult az erdélyi tervezet ellen, hanem előttük egyedül az a cél lebegett, hogy a liturgiai reformot, amelynek elvi szükségességét fölismerték, — mondjuk a theologiai nézletnek megfelelően a gyülekezetek lelki harmóniájának szemmel tartásával vigyék keresztül.

T. S. ur cikkének fináléjában a tapasztalatszülte összbemomásait abban a kérdésben sűriti össze, hogy „vajjon megéri-e a királyhágói egyházkerülettel való *unió* azt a nagy áldozatot, amit a velők szemben tanusított megértés és udvariasság címén hozunk a tiszta református elvek hátrányára?” Bocsánatot kérek, itt nagy történeti tévedés csuszott be. A magyar református egyház egységesítése már az 1881-iki debreceni zsinaton megtörtént ahol az erdélyi egyházkerületnek egy testbe való foglalása véghez ment. A négy egyházkerület, amely számbeli leg tagadhatatlanul sokszorosan felülmulta az erdélyit, — egy pillanatig se tette sem ezen, sem a következő zsinatokon erőpróbává, hogy a maga minden kétséget kizárólag liberálisabb alkotmány-formáját ráoktrojálja erdélyi hittestvéreinkre. Megértve e több százados külön állás folytán bekövetkezett alkotmányjogi eltérést, magában a törvényben respektálta a főbenjáró differenciákat és csak annyit hangsúlyozott ki szelíden, hogy a későbbi idő folyamán erdélyi testvéreink igyekezzenek ezekben is az egységhez simulni. Mikor a közelmúltban bekövetkezett események elszakítottak minket és erdélyi testvéreinket az unió kötelekéből, a változott helyzetben egy és ugyanazon magyar református egyházak maradtunk meg tovább is az alkotmányban jelentkező bizonyos eltérésekkel, amelyeket Erdély évtizedek hosszú sora alatt velünk egy nevezőre nem hozott. Az unió kedvéért tehát nem volt szükség áldozathozatalra erdélyi testvéreink részéről, Sőt a román kultusztörvény megjelenése után szükségessé vált zsinaton mi igyekeztünk azon, hogy az alkotmányi egységet megteremtsük; pedig méltóztassék elhinni, nem volt könnyű a tradícióktól való elszakadás. Világos tehát, hogy a liturgiai esetből indokolatlan volt az az éles szemrehányás és aposztrofálás, amely inkább öl mint elevenít és veszélyeztetheti azt a mindenekfölött álló benső lelki összhangot, amelyre mai adottságunkban annyira szükségünk van kölcsönösen.

A liturgiai reform bukása.

Közelesen két cikk jelent meg ezen a címen. Az egyik az Út 5-ik számában I. L., a másik a Kálvinista Világ 6. számában T. S. aláírással.

A liturgiai reformról, illetve a zsinatnak erre vonatkozó határozatáról az első perctől megvolt nagy csalódással megállapított igénytelen véleményem, melyet azonban — bármennyire is kikiváncsozott — törvényhozó testületünk iránt való tiszteletből elhallgattam és ebből az indokból nem szóltam hozzá e nagyfontosságú reformhoz. Most azonban, midőn e tárgyról két cikk is jelent meg és mindakettő a mi kerületünkkel kapcsolatban, lehetetlen továbbra is hallgatásban maradnom.

Tulajdonképpen hálásnak kellene lennem mindkét cikk írója iránt, amiért egy nagy munkától megkíméltek. Kérdőívekkel akartam ugyanis megkeresni az erdélyi lelkésztestvéreket arra nézve, hogy melyik liturgiát vezették be. Mert az volt a több alkalommal nyilvánított meggyőződésem, hogy az erdélyi gyülekezetnek legalább a felében a magyarországit fogadják el és csak legfeljebb a felében az erdélyit. Most I. L. maga állapítja meg, hogy „jelenleg az erdélyi és királyhágómelléki forma legalább is egyenlő arányban van képviselve az egyházközségekben az erdélyi kerületben s van egyházmegye, ahol csak három helyen van az erdélyi forma elfogadva”. Hálás vagyok, hogy ez a megállapítás igazolta azt, amit előre megjósoltam.

Kifejezést kell hogy adjak nagyrabecsülésnek is azért az őszinteségért, mellyel megállapítják, hogy az erdélyi liturgia megbukott. Teljesen egy véleményen vagyok T. S.-el abban, hogy ez előrelátható volt mindenki előtt és elhibázott volt az életbe léptetése körül tett sok intézkedés. Csak azt nem vagyok képes megérteni, hogy ha előrelátható volt, miért kellett erőszakolni? Miért kellett különösen azután, mikor már látható volt, hogy a zsinat ugysem teszi kizárólagosan kötelezővé, hanem szabad választást enged a két forma között. Nem észszerűbb lett volna a másik formát tenni kötelezővé, hiszen ha előrelátható volt, hogy az erdélyi megbukik, az is előrelátható volt, hogy a magyarországi fölényesen fog győzedelmeskedni.

De minden hálám és nagyrabecsülésém mellett is őszintén meg kell mondanom, hogy e sorok írására nem ezek az érzések készítettek, hanem a cikkekben megnyilvánuló fölényeskedés, lekicsinylés és kerületünknek ebből a hangból megszólaló bántó

apoztrofálása. Különösen három ilyen kijelentés van e cikkekben, melyeket lehetetlenség megjegyzés nélkül elhallgatni.

Az egyik az, mely a királyhágómelléki liturgiát *esetlennek, félreformátusnak, megalkuvónak* nevezi. Megértem, hogy a theologia tanárai, kik a tudomány művelésével szakszerűen foglalkoznak, bizonyos tekintetben jogot formálnak ahoz, hogy egyházunk élete fölött hitvallási és theologiai szempontból őrködjének, de hivatásuk nem ad jogot arra, hogy — nemcsak egy kerület, hanem az egész magyar református egyház komoly megfontolással hozott határozata fölött — épen ilyen hangon és modorban ítélkezzenek. Mert lehetnek a tudomány hivatott művelői, de mások esetleg, sőt egész bizonyosan jobban ismerik a mai való életet és benne a református hívő lelkiségét. Mert bármilyen tudósok is, de a csalatkozhatatlanságot mégsem igényelhetik maguknak. Már pedig csalatkozhatatlanság kell ahoz, hogy valaki szüntelen azt állítsa, hogy minden tekintetben egyedül az ő meggyőződése a helyes és nemcsak kizárólagosan, hanem tökéletesen helyes és igaz. Csak ilyen hiedelemmel lehet azt állítani, hogy egyedül az erdélyi liturgia az igazi, megalkuvás nélküli, egészen református liturgia. Aminthogy joggal — de nem a csalatkozhatatlanság igénylésével — állithatjuk, hogy a mi liturgiánk is van épen olyan, vagy még igazibb református liturgia.

Arra szoktak hivatkozni, hogy ezt a liturgiát Kálvin liturgiájából vették át és eszerint Kálvin állapította meg. Ha szóról szóra megegyeznék is vele, akkor sem állithatjuk, hogy ez az igazi református liturgia. Mert bár Kálvin reformációja gyökeresebb a Lutherénál, de épen liturgiájában még mindig hatása alatt áll a katholicizmusnak, amennyiben tudatosan, vagy tudat alatti tevékenységgel több elemet és formát megtartott a katholicus istentiszteletből. Az az igazi református liturgia, amelyik legjobban megegyezik az őskeresztyének istentiszteletével, amely — az eddigi megállapítások szerint — nagyon egyszerű és nagyon közvetlen volt s amelyben az Isten igéjének olvasása és magyarázása volt a legfontosabb alkatrész. A reformáció liturgiájának — szerény tudásunk szerint — abban van a karakterisztikuma és lényege, hogy az istentisztelet főrészévé a mise-áldozat helyébe az Isten igéjét tette. Ez így volt és nagyobb mértékben így van a magyarországi, általunk is elfogadott liturgiában és ezért igazi és teljesen református. — Viszont, ha Kálvinét tartjuk igazi reformátusnak, akkor az erdélyi is csak félreformátus. Mert Kálvin 1542-ben megjelent genfi liturgiájában sok olyan alkatrész van, mely az erdélyiből teljes mérték-

ben hiányzik. Ilyen a tizparancsolatnak és az apostoli hitvallásnak a gyülekezet által való éneklése, amelyek közül pl. az utóbbinak közös, hangosan elmondását nyugodtan fel lehetett volna venni a vasárnapi isteniszteletbe. — Abból a megállapításból, hogy a mi mostani isteniszteletünk félreformátus, mégis tanultunk egyet. Azt, hogy a régebbi csak negyed-, vagy legjobb esetben harmad-református volt.

A másik kijelentés, melyet szó nélkül nem hagyhatunk az, hogy „nem a református, evangéliumi szempontok, hanem a hamis egység csalóka érve győzött.”

Nem csinállok titkot belőle, sőt többször kifejezésre juttattam, hogy a liturgiai egységnek fanatikus és rajongó hive vagyok. Nekem nemcsak imponál a róm. kath. egyháznak az egész világon meglevő egysége, hanem nagy erőt és a közösségnek hatalmas ápolóját látom benne. Ugyanezt vártam és várom a református, vagy legalább a magyar református egyház liturgiai egységétől is. Az én rajongó elképzelésem az, hogy nemcsak a szétdarabolt magyar egyházban, de az egész világon minden magyar református egyházban: Bécsben, Párizsban, Clevelandban, Montevideóban és mindenütt ugyanazon szertartás szerint végezzék az isteniszteletet. Ha talán ez bizonyos mértékben utópia is, de az csak nem hiu ábránd, hogy a volt magyar egyháznak, mint a múltban, a jövőben még jobban egységes liturgiája legyen, hogy ha a külső egység meg is szűnt, a hitelvek mellett a szertartásban is domborodjék ki az egyháznak megszünhetetlen lelki egysége. Ezt a hamis egység csalóka érvének nevezni csak a legtisztább, mondhatom: legszentebb érzések higunyolásával lehet. Ellenkezőleg azt hiszem, hogy ez az egység annyira nem hamis, sőt annyira drága érték, hogy ezért érdemes áldozatot hozni, sőt érdemes volna nemcsak ebben, hanem ha kellene, még theologiai, sőt hitvallási dolgokban is, *aminthogy az egységért mindig érdemes, nekünk magyaroknak pedig éppen ma egyenesen kötelesség!*

Ebben megadtam a feleletet a harmadik kérdés alakjában tett kijelentésre: „*Vajjon megéri e a királyhágómelléki egyházkerülettel való unió azt a nagy áldozatot, amit a velük szemben tanúsított megértés és „udvariasság” címén hozunk a tiszta református elvek kárára?* Vajjon szabad-e nekünk ezeket a címleteket alkalmazni akkor, amikor nagy igazságokat kell érvényesítenünk?” T. S.-nek erre a kérdésére az előbbieken ott van a felelet: az egység minden lehető áldozatot megér.

E felelet mellett azonban — bár tisztelettel és szeretettel, —

de határozottan tiltakozom az ellen, hogy az erdélyi liturgia bukásának bünbakjairól akárki is a mi kerületünket állítsa a közvélemény elé. Ez épolyan joggal dicsekedésünk is lehetne, de mi sem a dicsekvés diszét, sem az ítéltetés bélyegét nem akarjuk viselni, mert egyiket sem érdemeltük ki. Az erdélyi liturgia nem most bukott meg, hanem már négy évvel ezelőtt, mikor megszerkesztették. Meghalt a megszületése pillanatában. Meghalt és megbukott az erdélyi egyházkerület közgyűlésén, melyen elakarták fogadtatni, de négy órai nagyon komoly és nivós vita után is csak azt a határozatot hozhatták meg, hogy mindenki azt teszi vele, amit akar. Már akkor nyilvánvaló volt a mai eredmény: legalább is ugyanannyian vannak ellene, mint mellette. Pedig akkor még a királyhágómelléki kerületben senki sem foglalkozott vele. Tehát érettünk sem a megértés, sem az udvariasság, sem semmiféle más ténykedés címén nem volt szükség áldozatot hozni.

Nagy tévedése tehát T. S. nek, ha azt hiszi, — amit komolyan alig hihet — hogy a velünk való unió buktatta meg az ő liturgiájukat. Ha az unió eszméje, akkor nem a velünk, hanem az egyetemes magyar református egyházzal való egységre törekvés szelleme vezette azokat, akik helyette nem a mienket, hanem a magyarországit fogadták el. Nagytévedése I. L.-el együtt, hogy a megértés és udvariasság tényének tekintik velünk szemben, hogy nem akartak a zsinaton a leszavazás által kényszerhelyzet elé állítani. Ezt épolyan joggal viszont mi is állíthatjuk, mert egyáltalán nem volt bizonyos, hogy leszavaztak volna, sőt nagyon valószínű, hogy fordítva történt volna, amint a következmények igazolják. Vagy, ha olyan biztosak voltak abban, hogy náluk többsége van a saját liturgiájuknak és minden nagyobb zökkenő nélkül életbeléptethetik, az igazgatótanács, mely olyan energikus szokott lenni, miért nem tette kötelezővé, mint a mi kerületünk közgyűlése a másikat?

Az erdélyi liturgia bukásából mi is levonhatunk egy tanulságot, nem amit a két cikk írója, hanem épen az ellenkezőjét. Azt, amit eleitől fogva tisztán láttunk, hogy a romániai reform. egyházközségeknek alig egy harmada vezette be az erdélyit s ezért az egyharmadért nagyon kár volt az egyetemes magyar református egyház liturgiális egységét megbontani.

T. S. cikkének utóbb idézett részéből pedig sajnálattal állapítjuk meg, hogy Erdélyben még mindig nagyon erősen él az az évekkel ezelőtt bennünket megbélyegezni akaró felfogás, mely minket ragályos betegeknek tekint, akik Erdélyt megfer-

tőzzük s akiktől óvakodni kell. Mi ezt nem így képzeltük és azt hittük, hogy ez az „erdélyi lélek“ már régen kihalt. Fáj, hogy csalódtunk, mert mi az egységre Erdéllyel is őszintén törekedtünk.

Debreczeni István.

A királyhágómelléki egyházkerület Ábécés könyve.

Egyházkerületi közgyűlésünk határozata alapján a mindenfelől megnyilvánuló óhajnak kívánt eleget tenni az egyházker. elnöksége azzal, hogy előkészítette az első elemi iskolai tankönyvet.

Betűkért, Ábécé ref. elemi iskolák számára, címen fog megjelenni a könyv már ez év szeptemberében s összes elemi iskoláinkban *kizárólagos* kötelező használatra lesz elrendelve. Egyházkerületünk egyik legjobb nevű tanítója állította össze a könyvet teljes szakértelemmel és igazi református szellemben. Ez utóbbi szempontból valóban művészi munkát végzett: az ábécé mindenik oldalán a református lélek szól.

Birálónk nagy többsége elismerőleg, egyik épen elragadtatással ír a könyvről. A minisztérium hivatalos bírálója is kedvező birálatot adott, úgy, hogy az egyházi és állami hatóságok már egyaránt approbálták használatát.

Gazdag illusztrációit jónevű művész rajzolja meg a gyermeki léleknek megfelelő stílusban, kézírásu mintái olyan terjedelmesek lesznek, ahogy azt a könyv alakja egyáltalában megengedi, bőséges olvasmányi anyaga kellő elfoglaltságot ad az egész iskolai esztendőre. Ez az olvasmányi anyag adja meg egyébként a munka igazi értékét.

Az egyházkerületi tankönyvraktár költséget és fáradságot nem kimélve ad az ábécének méltó külsőt. Méltán el lehet várni az összes érdekelt tényezőktől, hogy ezt az új egyházkerületi vállalkozást erkölcsi és anyagi sikerre vigyék.

A tankönyvkiadó-bizottság f. hó 14-én tartott ülésében rendezte az ábécé kiadásával együttjáró összes kérdéseket s elrendelte annak f. é. szeptembertől kezdve e. kerületünk összes elemi iskoláiban leendő bevezetését. Ára még nincs megszabva, azonban az előállítási és egyéb költségeket figyelembe véve, a lehető legalacsonyabb lesz.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Dr Pokoly József

a debreceni tudományegyetem nyugalmazott tanára folyó hó 5 én, hosszas szenvedés után, tevékeny életének 67. boldog házasságának 39 évében, Hajdusámsonban csendesen elhunyt. Porsátorát Debrecenbe szállították és az egyetem központi épületének előcsarnokában tartott temetési szertartás után a köztemetőben helyezték siri nyugalomra folyó hó 7 én délután. Az egyetemi gépházi dalkör énekszáma és a gyülekezeti ének elhangzása után az egyházi szolgálatot dr Révész Imre hittudománykari dékán végezte, az egyetem nevében pedig dr Rugonfalvi Kiss István rektor bucsuztatta a nagy halottat. A köztemetőben a hittudományi kar részéről dr Erdős Károly prodékán, a bölcsészettudományi kar és az egykori tanítványok nevében dr Tankó Béla, a Tisza István tudományos társaság részéről dr Tóth Lajos és az egyetemi ifjuság nevében Szabados László kollégiumi szénior mondottak megható bucsuztató beszédet.

A boldogult tudós tanár 1866-ban született a szabolics-megyei Ór községben. Felsőbb tanulmányait Debrecenben végezte, ahol kollégiumi esküdt diák és publicus praeceptor volt. Nevelői minőségben tevékenykedett a Tisza családnál és 1893-ban a geszti református egyház lelkipásztora lett. Ezután 17 évig működött a kolozsári református teológiai fakultáson, mint az egyháztörténelem tanára és 1912-ben a debreceni kollégium bölcsészeti karának nyilvános rendes tanárává választották. 1914-ben a debreceni egyetem bölcsészeti karán lett rendes professzor és 1923-tól kezdve 1930. végéig a hittudományi karon tanította az egyháztörténelmi szakcsoportba tartozó tudományokat.

Termékeny, értékes, történelmi munkálkodásáról tanuskodnak irodalmi művei, így p. o. az erdélyi református egyházkerület története, amely 1904-ben jelent meg öt kötetben. Számos önálló munkája tanulmánya, értekezése ércnél maradandóbb emlékei maradnak kiváló tehetségének, ernyedetlen szorgalmának és buzgólkodásának.

Megtört, szomorú szívvel gyászolják a szerető hitves, a páratlanul gondos családapa, hű gyermek, édes testvér és jó rokon elhunytát bánatba merült özvegye, két derék fia, édesanyja, két reményteljes unokája, két fitestvére, sógornői és kiterjedt rokonsága.

Járal István, a nagyenyedi Bethlen-Kollégium főgimnáziumának igazgatója május 18-án Budapesten, hosszas betegség után élete 50-ik évében elhunyt. A kiváló képességű pedagógus az első perctől kezdve — 1907. óta a Bethlen-Kollégium szolgálatában állott, hol 10 évi helyettes, majd rendes tanári működés után 34 éves korában főgimn igazgatónak választották meg. Tanári és igazgatói működése mellett értékes irodalmi és történeti munkásságot fejtett ki. Hamvait Budapestről, hova gyógykezelés végett ment, hazaszállították Nagyenyedre, a város és a vidék óriási részvéte mellett 21-én temették el. Isten gazdag kegyelme pótoljon ki az elvesztése folytán támadt minden veszteséget.

Őzo. Szabolcska Mihályné született etédi Korondy Etelka folyó hó 6-án, 56 éves korában hosszas szenvedés után az Urban csöndesen elhunyt. Temetése június 8-án volt Budapesten a Kerepesi-uti temetőben, hol néh. Szabolcska Mihály mellé helyeztetett örök nyugalomra, Halála súlyosan érinti Szabolcska László temesvári ref. lelkész, egyházkerületünk bánsági esperejét, kinek nagy gyászában az egész lelkészi kar őszintén osztozik.

Legyen áldott emlékezetük!

IFJUSÁGI MUNKÁNK ROVATA

Gyülekezetek látogatása.

Petri. A háboru előtt volt ifjusági egyesület, de ennek ma már csak írásos emlékei vannak. Nőszövetség nincs, de amennyiben szükséges, az asszonyok végeznek ad hoc szociális tevékenységet. A vasárnapi iskolát s a serdülők közötti bibliakört az ismétlő iskola igyekszik pótolni. Erre a gyermekek rendszeren járnak. Az iskolai ének és vallásoktatás a legjobb. A gyülekezetben számos jelét találjuk az egyházfegyelemnek, ami rendkívüli erőt jelent. Meggondolkoztató a lelkész úr negatív álláspontja az egyesületi evangéliumi munkákkal szemben. Az ilyen gondolkodás lelkészi karunk körében igen könnyen akadály lehetne egyházunk evangéliumi alapon történő megújulásának. Egy gyülekezetnek rendezett anyagi, erkölcsi és iskolai viszonyai még nem jelentik, hogy az végzi s azt a feladatot végzi e, amit Isten reá bízott? S még kevésbé biztosítanak bennünket, hogy ha ott egyszer a lelkek evangéliumra szomjaznak, az egyházban nem találván, nem fogják-e azt más helyen keresni.

Szalacs. A Nőszövetség tart vallásos estéket, végez szegény munkát. A Leánybibliakör eddig a Nőszövetségen belül volt, most azonban külön akar megalakulni a tanítónő vezetése mellett. A fiúk az ifjúsági egyesület megalakítását határozták el Jakab tanító úr vezetésével. Nagyszámu ifjuság van itt, akik között sok fáradtsággal bár, de igen szép munkát lehet lesz végezni. A vasárnapi iskolákat rendesen tartják. Délután az ifjuság előtt, előbb a fiúk, majd a leányoknak „Az ifjuság és az egyház” kérdéstről tartottam előadást, ill. megbeszélést. Este a nőszövetségnek, másnap a vasárnapi iskolás gyermekeknek tartottam órát.

Ottomány. A lelkész és tanító alapos munkát végeznek minden vonalon. A fiúk között terv és programmszerűen dolgozik a szervezett IKE. A bibliatanulmányozás mellett igen nagy súlyt fektetnek az önképzésre s ezért minden héten van gazdasági, társadalmi, egyházjogi, tudományos, történelmi stb előadás, amit hozzászólások követnek. 1933 januárjában megalakult a férfiszövetség is 26 taggal. Az előadásokra rendesen eljárnak. A katonaságot maguk mögött tudó legények a férfiszövetségbe mennek át. A leányok a Nőszövetségben vannak, amelyik rendesen tartja összejeveteleit. Minden alakulatnak pontosan és rendesen vezetett pénztári naplója és jegyzőkönyve van. Az esti vallásos estélyen, ahol egyházunk megújulásáról beszéltem, a közönség jó része nem fért be.

Bogyoszló. Itt még előtte vagyunk a belmissziói munka megindításának. A lelkész és a tanító urak inkább a férfiszövetségnek látják szükségét és lehetőségét s ezért az esti összejeveteleken a Férfiszövetség feladatáról beszéltem. Az igen nagyszámu férfitársaság lelkesedéssel fogadta a Férfiszövetség gondolatát. Kár, hogy a Nőszövetség megalakítása késik. Nehézségek lehetnek itt, de sokkal nehezebb körülmények és kedveztlenebb viszonyok között dolgozó alakulatokat látunk már.

Szerény, de biztos ígérete kerületünk családi ujságának a Református Jövő. Lapunk most 3800 példányban jelenik meg, de ez az aránylag elég nagy példányszám csak annak a 15—20 lelkésztársunknak köszönhető, akik emberfeletti erővel a saját gyülekezetük és a lap érdekében semmi fáradtságot nem kimélnek. Népünknek kell az építő olvasmány s ha utánnajárunk, egészen biztosan találunk még olyanokat, akiknek lesz havonta 2 Leije a lap megrendelésére.

HIREK

A nagyszalontai leánykonferencia. Május 27-ik és 28-ik napján tartotta a nagyszalontai Leányszövetség 5-ik konferenciáját. Nemcsak a helybeli, de a vidéki gyülekezetnek is lelkes ifju tábora ünnepelt itt. Kissé szűkebb keretek között ugyan mint máskor, amennyiben az elmúlt években 120—150 vidéki leány talált Nagyszalontán két-három napi szives vendéglátást teljesen ingyen: a gyülekezet tagjainál és azonkívül leki épülést a nagyszalontai hatalmas templom és iskolák falai között. Az idén 43 vendégleány vett részt a konferencián s a helybeliekkel együtt mintegy 130 leány épült egymás hite által a Jézusban való új életre a konferencia két napján. Nagyvárad, Arad, Tenke, Szalárd, Nagyzerind, Gyarak, Borosjenő, Végvár, Nagybánya leányszövetségei képviseltették magukat. Felejtetetlenül áldásos volt az együttlét minden órája. De az volt különösen a 27-én este a nagyskola udvarán tábor-tűz mellett eltöltött pár óra. Hatalmas körben helyezkedett el a táborozó sereg, most már nemcsak az ifjuság, de mondhatni, az egész gyülekezet s amikor felgyuladt a tábor-tűz lángja, felcsendült az ének is: Tebenned biztunk eleitől fogva... Majd Kiss Bertalan egyházkerületi u. titkár szólt a igéte csillagos ég boltozata alatt, a föle várt erővel és lebilincselő hitvallási alapos-sággal. Utána a vidéki lányok ének-, szavalat- és zeneszámai

tették igen kedvessé az estét. Vasárnap zsufolásig megtelt a hatalmas templom, ahol Nits István s. lelkész prédikált a szolgálatról hatalmas felkészültséggel. Most történt meg a konfirmált ifjak első urvacsora vétele is, kikhez Dohi Árpád helybeli lelkész szólt komolyan, de az evangélium szelidségével. Istentisztelet után az Arany-muzeumot tekintette meg az ifjuság. Este az Anyák Napjával ért véget a nagyszalontai 1933. évi leánykonferencia... Isten velünk. A viszontlátásra. Ajtai Béláné, Nagy József dévai lelkész voltak még a konferencia előadói. — 29-én nőszövetségi nappal folytatódott a konferencia, mely ünnepi istentisztelettel kezdődött a templomban. Kiss Bertalan predikált. Utána megbeszélések és a Nőszövetség ügyeinek számbavétele következett. Mindezeket Ajtai Béláné egyházmegyei nőszövetségi elnöknő és Kiss Bertalan végezték. Alázattal és bünbánattal mondhatjuk el: velünk volt az Isten

A tiszántúli egyházkerület új főgondnokát, báró Vay Lászlót május 18-án iktatta be tisztségébe az egyházkerület közgyűlése. Az új főgondnokot az egyet. konvent, a testvérkerületek és mások nagyszámmal üdvözölték.

A szlovenszkói tiszántúli egyházkerület május 10-én tartotta püspökbeiktató és szentelő ünnepségét a kassai templomban, amidőn új

püspökét Idrányi Barna nagy-szalánci lelkészt, volt abauj tornai esperest iktatta be. Az új püspök székfoglaló beszédében kijelentette, hogy a gyülekezetek gondozásában a cura pastorális belmisszió szorgalmas gyakorlását s ebben is az ifjuság gondozását elsőrendű kötelességének tekinti.

Az Utasítás-ban kijavítandó sajtóhibák: 6-ik lapon alulról 9-ik sorban akarunk helyett *akarjuk*; 10-ik lapon felülről 13-ik sorban gyülekezetek helyett *gyülekezetnek*; 16-ik lapon felülről 17-ik sorban bűneink helyett *bűneik*; 18-ik lapon alulról 8-ik sorban 29 helyett 28; a 38-ik lapon felülről az első sorban fiu helyett *férfiu*; 46-ik lapon felülről 5-ik sorban az *a* névelő törlendő.

A debreceni nagykönyvtár ügyét, mely abban állott, hogy sokan átakarták adni az állami egyetemnek, a tiszántúli ker. közgyűlés levette a napirendről.

A Református kórház Kolozsváron május 22-én átadott szent rendeltetése betöltésének. A megnyitás alkalmával dr. Maknai Sándor püspök tartott alkalmi beszédet és imát és a Diakonissza intézet tagjai énekeltek. A kórház felszerelése mintaszerű és abban Kolozsvár orvostársadalmának legkitűnőbb képviselői végzik a betegek gyógyítását, A Diakonissza intézet nagyon gondos és alapos előkészítéssel 12 diakonisszát állított a kórház szolgálatába, úgy hogy a betegek minden tekintetben kifogástalan és elsőrendű keze

lésben részesülnek a kórházban.

A magyar református külmissió megbecsülése. A még kezdet kezdetén álló magyar református külmissziót az elmúlt hetekben szép elismertetés érte. A Kairóban székelő Central Literature Committee For Moslems balkáni ága meghívta Döbrössy Lajos misszionáriust bizottsági tagnak, miáltal a magyar munka kicsinyisége dacára is bekapcsolódott a mohamedán missziók nagy munkaközösségébe.

Előfizetési felhívás. Régen érzett hiány egyházi életünkben egy olyan kommentár, mely tudományos is legyen, de emellett a gyakorlati igehirdetés céljaira is lehessen használni. Esetleg gyümölcsözőbben mint a már nagyon elszaporodott prédikációkat. Ezen a hiányon óhajtanék segíteni, illetve a segítség munkáját megkezdeni, ha társaim és az érdeklődő hívek segítségemre jönnének. Egyelőre az első evangéliumot, a Márkét óhajtanám kiadni; és ha ez sikerülne, akkor megpróbálnék egy tudós és szépszavú gárdát szervezni egy teljes magyar kommentárnak gyakorlati célból való kiadására. Az első kötet, Márk evangélioma teljesen nyomda alá rendezve, készen áll, úgy körülbelül 25 ivre számítom és így árát is a legalacsonyabbra, 150 Leire teszem. A munkát azonban csak akkor adom nyomdába ha annyi tényleges előfizető, vagy legalább köteles jelentkező lesz, amennyi a kiadás költségeit fedezi. A vállalkozás sorsáról annak

idején [bár minél hamarabb!] tájékoztatást fogok adni. Dr. Kecskeméthy István s. k., ref. theol. professzor, Kolozsvár.

Szovjetországáról egy amerikai lelkész, teológiai tanár azt írja, hogy ott az emberek arcáról és szeméből az éhség, a gyűlölet és kétségbeesés tükröződik le. Szomorú látvány a szövetkezeti boltok előtt állandóan hosszú sorokban tolongó, rongyokba öltözött, mezítlábas munkások várakozása. Szomorú, sovány, beteges gyermekek mindenfelé. Mint írja: „Mindenuzt a halál lehelletét éreztem a pokol ez előterében.” Az Oroszországból érkezett levelek is megdöbbenetnek a nyomorúság borzalmaival. A gazdák,

mivel az államhatalom kiméletlenül elhurcolja földjük terméseit, kénytelenek aratás előtt saját termésüket „meglopni”. — ezért pedig halállal bünhődnek.

Református nevelőnőt keres vidéki földbirtokos család II. gimnázista leányuk magánvizsgálatra való előkészítésére. Kézimunka, zongora, német és francia nyelv tanítása különösen fontos. Németben perfect tudást kívánnak. Érdeklődők forduljanak a következő címre: Kiss Miklósné urnő, Éradony fizetési igényeik megjelölésével.

Társszerkesztők: Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

3133—1933—III, KÖRRENDELET *Valamennyi kebelbeli nt. lelkészi hivatalnak.* Értesitem, hogy a 3305—1933. sz. körrendeletben jelzett Istentiszteleti rendtartás darabonként 20 leu árával megterheltem a lelkészi hivatalokat, s a csekély összegre való tekintettel postakötség megtakarítás céljából ezen összegnek a május havi lelkészi államsegélyekből való visszatartását elrendeltem azzal, hogy a megküldendő nyugták ellenértékét az egyházak pénztárai azonnal téríteni tartoznak. Oradea Nagyvárad, 1933. június 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok, sk. püspök

3305—1933 I. szám. KÖRRENDELET. *Nagytiszteletű Esperes ur!* A romániai református egyház zsinata 1932 évi 378. sz. határozatával az egységes istentiszteleti Rendtartást megállapította, fenntartván egyházkerületünk részére a Rendtartás egyes pontjai tekintetében bizonyos alternatívákat. E Rendtartásra vonatkozólag elkészített és az esperesi kar által letárgyalt Utasítást egyházkerületünk ez évi május 23. án tartott közgyűlése 14—1933 jkvi számú határozatával elfogadta s a lelkész urakhoz szétküldöttem. Hivatkozással erre a kerületi határozatra, felkérem Nagytiszteletű Esperes urat, méltóztassék utasítani egyházmegyéje valamennyi egyházközségének presbytériumait, hogy az új istentiszteleti Rendtartást az utóbb említett Utasítás szerint és ahhoz szorosan alkalmazkodva, a folyó évi július hó

1-én feltétlenül léptessék életbe Felhivom Nagytiszteletűségedet egyben arra is, hogy a gyülekezeteket e határozat végrehajtásában szigorúan ellenőrizni és az esetleges vonakodásokkal vagy mulasztásokkal szemben egyházi törvényeink rendelkezései szerint eljárni méltóztassék Oradea—Nagyvárad, 1933. június 17. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k. püspök.

3248—1933 I szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* A magyarországi ref. egyetemes konvent elnökségének ez évi május 31-én 3121—1933. sz. a. hozzám intézett megkeresése alapján közhirrre teszem, hogy a dunamelléki ref. egyházkerület püspökének 1933 évi május hó 29. napján 1355—1933. sz. a. kelt előterjesztése folytán a magyarországi ref. egyetemes konvent elnöksége a 149—1915. sz. egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Henkeres községben (Bihar vm) 1912. évi január hó 7. napján született *Szoboszlai Irén*, budapesti ref. hittanballgatónő részére a budapesti ref. teológiai akadémia igazgatósága által 1930. évi szeptember hó 19. napján 28—1930 sz. alatt kiállított s állítólag elveszett eredeti leckekönyvét érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására a budapesti ref. theol. akadémia igazgatóságának engedélyt adott Oradea—Nagyvárad, 1933. június 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

3306—1933 I szám. KÖRRENDELET. *Nagytiszteletű Esperes ur!* Egyházkerületünk ez évi május 23-án tartott közgyűlése 51—1933. jkvi számú határozatával a lelkészi és énekvezéri szolgálatok díjait a következő módon állapította meg:

1. *Keresztelésért:* templomban vagy a lelkészi hivatalban 40 lei, magánháznál 100 lei.

2. *Esketésért:* a presbytérium által kijelölt napon a templomban 100 lei másnapokon 200 lei, háznál 250 lei.

3. *Temetésért.*

a) *Lelkész díja:* egyszerű, azaz bibliaolvasással végzett temetésért 150 lei, prédikációs, azaz beszéddel végzett temetésért 250 lei.

b) *Énekvezér díja:* énekszós vagy egyszerű bibliaolvasással végzett temetésnél 100 lei prédikációs vagy beszéddel végzett temetésnél 150 lei.

4. *Anyakönyvi kivonat díja:* 40 lei.

A helyi szokásokért a díjat az illetékes presbytériumok állapítják meg.

Fentieket közölvén, a felhívott 51—1933. sz. közgyűlési határozatra utalással kérem Nagytiszteletűségedet, méltóztassék intézkedni, hogy a fenti stóla díjszabás egyházmegyéje minden egyházközségében, a presbytériumokban és a hiveknek a gyülekezetben meghirdettessék és utasítani úgy a presbytériumokat, mint az érdekelt egyházi tisztviselőket, hogy a díjszabáshoz mindenben pontosan alkalmazkodjanak. Oradea—Nagyvárad, 1933. június 17. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagyt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor
 Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadhatók.

Nagybetűs Hangjegyes ÉNEKESKÖNYVEK

darabonként

100

Leies árban

kaphatók a Királyhágómelléki Ref.
 Egyházkerület Iratterjesztésében
 Oradea—Nagyvárad, Str. Petru Maior 1.

Hivatalos boríték címnyomással

100 darab 60 Lei, 200 darab 100 Lei a pénz előzetes beküldése mellett franco, másként a megrendelő költségére utánvétellel szállítva. — Szives figyelmébe ajánlom

legjobb mintájú egyházi- és iskolai nyomtatványaimat.

Egyházaknak nagy árengedmény. — Szives megrendelését kéri

Béres Károly könyvkereskedése

Oradea—Nagyvárad, str. A. Lazar (Nagy Sándor-u.) 14.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon

6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STR. DR. AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében